

MỤC LỤC

I. MÙA XUÂN NHỚ BÁC VÀ TẤM GƯƠNG ĐẠO ĐỨC CỦA NGƯỜI	3
DI CHÚC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH - NỬA THẾ KỶ SOI SÁNG ĐƯỜNG CHÚNG TA ĐI.....	3
50 NĂM GIỮ LỜI THỀ VỚI BÁC.....	5
GIAO THỪA ĐẶC BIỆT CỦA ĐỘI TIÊU BINH... “CANH CHO BÁC NGỦ NGON GIẤC”	8
NHỚ MỘT SỐ MÙA XUÂN BÁC HỒ CHÚC TẾT NHÂN DÂN, LAO ĐỘNG	10
TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ NÊU GƯƠNG.....	12
XUÂN KỶ HỢI ĐỌC BÀI BÁO VIẾT TỪ XUÂN KỶ DẬU (1969) CỦA HỒ CHỦ TỊCH	14
II. 89 MÙA XUÂN CỦA ĐẢNG	17
SỨC DÂN – SỨC NƯỚC	17
SỨC MẠNH CỦA ĐẢNG LÀ Ở SỰ GẮN BÓ MẬT THIẾT VỚI NHÂN DÂN	20
Ý ĐẢNG QUYỀN LÒNG DÂN TẠO THỂ MỚI CHO ĐẤT NƯỚC ĐI LÊN.....	22
KHÔNG KHÍ PHẤN KHỞI, TIN TƯỞNG VÀO SỰ LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG, VÀO THẮNG LỢI CỦA SỰ NGHIỆP ĐỔI MỚI ĐANG TIẾP TỤC LAN TỎA RỘNG KHẮP ..	26
KHÁT VỌNG VIỆT NAM	30
ẢN TƯỢNG VÀ BẤT NGỜ VỚI TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC NGUYỄN PHÚ TRỌNG	32
III. THÀNH TỰU CHÍNH TRỊ - XÃ HỘI – KINH TẾ NĂM 2019	34
TĂNG TỐC, ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KINH TẾ, ỔN ĐỊNH AN SINH XÃ HỘI.....	34
ĐÓN TẾT Ở TRƯỜNG SA.....	38
BÌNH THUẬN ĐÃ CÓ NHỮNG CHUYỂN BIẾN TIẾN BỘ, TOÀN DIỆN, CÁC CHỈ TIÊU CHỦ YẾU ĐỀU ĐẠT VÀ VƯỢT KẾ HOẠCH	40
ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ CAO TRONG THỦY SẢN	43
BỨC TRANH KINH TẾ - NHỮNG GAM MÀU SÁNG.....	45
DU LỊCH NÔNG NGHIỆP THÊM MỘT HƯỚNG ĐI MỚI CHO DU LỊCH BÌNH THUẬN	47
IV. TẾT CỔ TRUYỀN VIỆT NAM VÀ VĂN HÓA NGÀY XUÂN	49
LỢN THÔNG MINH HƠN CHÚNG TA TƯỞNG.....	49
LUẬN VỀ HÌNH TƯỢNG TRƯ BÁT GIỚI TRONG “TÂY DU KÝ”	51

TẾT KỶ HỘI XEM TRANH DÂN GIAN VỀ LỢN	54
ĂN TẾT TỐI GIẢN.....	57
LỄ TẾT VÀ CHIẾC ÁO DÀI PHỤ NỮ CHĂM	59
NGŨ QUẢ NGÀY TẾT TRONG VĂN HÓA DÂN GIAN	61
THƯƠNG NGƯỜI ĐEM MÙA XUÂN VỀ	64
TỤC MỪNG TUỔI NGÀY TẾT XƯA VÀ NAY	67
TẾT NÀY CHÚC GÌ CHO CON.....	69
TẾT KHÔNG ĐÓT PHÁO, TỰ BAO GIỜ?	71
CHÀ ĐÈN NGHINH XUÂN	74
SÁCH TẾT TRỞ LẠI.....	75
HƯƠNG XUÂN CÙNG SÁCH	76
CHUYỆN CHƠI CHỮ VÀ CÂU ĐỐI TẾT	78
V. ẨM THỰC MÙA XUÂN VÀ SỨC KHỎE NGÀY TẾT	80
NĂM KỶ HỘI KỂ CHUYỆN CÂY LÀM THUỐC MANG TÊN LỢN, TRƯ'	80
6 GHI NHỚ ĐỂ CÓ CÁI TẾT TRỌN VẸN	83
ĂN UỐNG MÙA TẾT ĂN SAO TRÁNH BỆNH.....	84
CÁCH PHÒNG, CHỐNG NGỘ ĐỘC THỰC PHẨM DỊP TẾT NGUYÊN ĐÁN 2019	86
TẾT ĐẾN NGƯỜI CAO TUỔI NÊN LƯU Ý GÌ ĐỂ SỨC KHỎE TỐT, ỔN ĐỊNH.....	87
XUÂN VUI, CẢNH GIÁC CHOLESTEROL CAO	89
THỰC ĐƠN KHỎE ĐẸP MÙA TẾT.....	91
VI. NGƯỜI BÌNH THUẬN ĐÓN TẾT KỶ HỘI 2019	92
ẨM THỰC PHAN THIẾT “SAY” LÒNG DU KHÁCH	92
MÙA HOA CÚC TẾT	93
NHỮNG “NGHỆ NHÂN” ĐAM MÊ BONSAI.....	94
SỨC XUÂN Ở VÙNG NGOẠI Ô	96
ĐỒNG BÀO DÂN TỘC VUI ĐÓN TẾT NGUYÊN ĐÁN	98
NGẮM PHÁO HOA GIAO THỪA.....	99
NHỚ LẮM NẮNG XUÂN ƠI!	100

I. MÙA XUÂN NHỚ BÁC VÀ TÂM GUỒNG ĐẠO ĐỨC CỦA NGƯỜI

DI CHÚC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH - NỬA THẾ KỶ SOI SÁNG ĐƯỜNG CHÚNG TA ĐI

Đã 50 mùa Xuân trôi qua kể từ ngày Bác Hồ đi xa, nhưng bản Di chúc của Người vẫn trường tồn và đồng hành cùng dân tộc trên những chặng đường Xuân. Những lời di huấn của Người chính là sự đúc kết những tư tưởng lớn, những dự đoán mang tầm chiến lược và khoa học về cuộc đấu tranh giành độc lập của dân tộc lúc bấy giờ và những dự cảm, suy tư trăn trở của một vị lãnh tụ kính yêu về công cuộc xây dựng đất nước sau chiến tranh.

Giữa những tháng ngày nóng bỏng, khi mà cuộc chiến tranh xâm lược Việt Nam được Mỹ đẩy lên nấc thang cao nhất và cuộc chiến tranh Việt Nam được quốc tế hóa cao độ, Hồ Chí Minh vẫn nhất quán quan điểm cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc Việt Nam nhất thiết phải được tiến hành và đi đến thắng lợi cuối cùng bằng sức mạnh tổng hợp của chính nhân dân Việt Nam. Người vững tin khẳng định: Cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta dù phải kinh qua gian khổ, hy sinh nhiều hơn nữa song nhất định thắng lợi hoàn toàn. Đó là một điều chắc chắn! Đó không chỉ là sự khẳng định

một chân lý vững chãi, biểu thị niềm tin vào sức mạnh vô địch của nhân dân vĩ đại, biểu thị nghĩa vụ và hy vọng; mà còn là sự thể hiện quyết tâm của cả một dân tộc luôn khát vọng độc lập, tự do nhưng không chịu khuất phục bất cứ một thế lực ngoại xâm nào.

Lịch sử cho thấy, dân tộc Việt Nam vốn yêu chuộng hòa bình nhưng đã buộc phải cầm súng chiến đấu khi mà không còn con đường nào khác. Khi tiến hành chiến tranh xâm lược Việt Nam, đế quốc Mỹ phải đương đầu với cả một dân tộc kiên cường và bất khuất, có bề dày truyền thống hàng ngàn năm văn hiến, có bản lĩnh và trí tuệ, rất khát vọng hòa bình nhưng phải là nền hòa bình thực sự trong độc lập, tự do; một dân tộc quả cảm được tổ chức tốt và vũ trang toàn dân dưới sự lãnh đạo sáng suốt của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Thực hiện Di chúc của Người, để giành được chiến thắng cuối cùng trong cuộc đấu sức với đế quốc Mỹ xâm lược, cả dân tộc Việt Nam đã cố kết thành một khối thống nhất vững bền, đoàn kết dưới ngọn cờ lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Tư tưởng giành độc lập, tự do cho dân tộc, hòa bình và thống nhất đất nước được thể hiện trong Di chúc của Người đã trở thành mạch nguồn lan tỏa và ngấm sâu vào ý chí quyết tâm chiến đấu vì độc lập tự do của toàn dân; vào sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân, sức mạnh của chế độ mới; vào sự kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại; vào sức mạnh của LLVTND; vào cuộc chiến tranh nhân dân thần kỳ, biết thắng địch từng bước, giành thắng lợi từng phần, đánh bại hoàn toàn chủ nghĩa thực dân mới của Mỹ, cuối cùng bằng cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân 1975 giải phóng miền Nam, thống nhất nước nhà.

Tư tưởng Hồ Chí Minh được chuyển tải qua bản Di chúc lịch sử không chỉ là ngọn đuốc soi đường cho chúng ta đến đích của

cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, mà còn soi sáng đường chúng ta đi trong công cuộc dựng xây nước nhà sau chiến tranh. Ngay từ giữa những ngày Xuân rực lửa của cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968, Người đã chỉ ra những việc cần làm ngay sau khi cuộc kháng chiến thắng lợi, đó là phải “Mau chóng hàn gắn vết thương nghiêm trọng do đế quốc Mỹ gây ra trong cuộc chiến tranh xâm lược dã man”. Và để làm được điều đó, Người nhắc chúng ta “Cần chuẩn bị mọi mặt để thống nhất nước nhà; phải có kế hoạch sẵn sàng, rõ ràng, chu đáo để tránh khỏi bị động, thiếu sót và sai lầm”. Trong số những nhiệm vụ cần kíp và quan trọng của thời hậu chiến, Người lưu ý quan tâm chăm lo đến sự đoàn kết trong Đảng, vai trò của Đảng cầm quyền, tư cách đạo đức của người cán bộ đảng viên. Không phải ngẫu nhiên mà trong Di chúc, Người chỉ rõ “Theo ý tôi, việc cần phải làm trước tiên là chỉnh đốn lại Đảng”. Trong chỉnh đốn Đảng, Người đặc biệt quan tâm đến vấn đề đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên - những công bộc của dân. Có lẽ Hồ Chí Minh đã tiên lượng được những điều có thể xảy ra sau ngày đất nước thống nhất, đó là nạn “nội xâm” tàn phá sự đoàn kết trong Đảng, làm tha hóa, biến chất một bộ phận đảng viên, dẫn đến làm suy yếu Đảng cầm quyền, làm mất niềm tin của quần chúng nhân dân đối với Đảng.

Hiện thực hóa những lời di huấn của Người, những năm qua Đảng ta đã và đang triển khai sâu rộng cuộc vận động “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”; cùng với đó là cuộc vận động chỉnh đốn Đảng. Những đợt sinh hoạt chính trị thu được nhiều kết quả đáng khích lệ. Nhiều cán bộ cao cấp của Đảng đã bị thi hành kỷ luật, nhiều vụ “đại án” tham nhũng bị phanh phui, trong đó có sự đóng góp không nhỏ của đội ngũ CCB. Và điều đáng ghi nhận là đã không còn “vùng cấm” trong quá trình chỉnh đốn Đảng. Có lẽ đã khá lâu rồi mới lại có một cuộc chỉnh đốn Đảng lớn, được triển khai sâu rộng và thu được những kết quả khả quan như vậy.

Dẫu rằng cuộc vận động chỉnh đốn Đảng mới đi được chặng đường ngắn, kết quả chưa làm thỏa mãn lòng mong đợi của người dân và chưa thể làm yên lòng Bác nơi chín suối. Nhiều kẻ chống lưng, bảo kê cho các phần tử thoái hóa, biến chất vẫn chưa bị phanh phui. Những khoản tiền hàng nghìn tỷ đồng từ các vụ đại án vẫn chưa được thu hồi về cho ngân khố... Nhưng rõ ràng là uy tín của Đảng trong nhân dân đang dần được hồi phục. Đó là tín hiệu đáng mừng không chỉ cho Đảng cầm quyền, mà cho cả nhân dân, cho cả dân tộc.

“Độc lập, tự do cho dân tộc. Hòa bình và thống nhất Tổ quốc cho đất nước. Ấm no và hạnh phúc cho nhân dân” không chỉ là ước nguyện, là niềm tin của Chủ tịch Hồ Chí Minh, mà còn là ý chí, nguyện vọng của toàn dân Việt Nam, là chân lý của thời đại. Nó vừa là mục tiêu, vừa là động lực của cả dân tộc Việt Nam, của mọi người con mang trong mình dòng máu Lạc - Hồng cho dù ở chân trời, góc bể nào. Đó là sức mạnh lôi kéo, dẫn dắt cả dân tộc đoàn kết, là nguồn cội bản lĩnh và ý chí của người Việt Nam, là cơ sở sinh sôi, nảy nở chủ nghĩa anh hùng cách mạng Việt Nam để hoàn thành sự nghiệp giải phóng, thống nhất đất nước và xây dựng “đất nước ngày càng đàng hoàng hơn, to đẹp hơn” như Chủ tịch Hồ Chí Minh hằng mong muốn. Đã 50 năm trôi qua, bản Di chúc thiêng liêng của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã động viên mạnh mẽ lòng yêu nước, dũng khí cách mạng của nhân dân Việt Nam, thúc dục quân và dân cả nước vượt qua mọi gian khổ hy sinh, xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam XHCN; bảo đảm vừa độc lập về chính trị, không bị lôi kéo, lệ thuộc, tận dụng mọi cơ hội để phát huy nội lực cùng với mở rộng quan hệ quốc tế để thu hút nguồn lực xây dựng và phát triển đất nước, nâng cao khả năng và tiềm lực quốc phòng; vừa phát triển được đất nước, vừa bảo vệ được chủ quyền lãnh thổ quốc gia, giữ vững ổn định chính trị; đóng góp tích cực vào hòa bình ổn định trong khu vực và quốc tế.

Trần Ngọc Long
Cựu chiến binh Việt Nam Xuân Kỷ Hợi 2019

50 NĂM GIỮ LỜI THỀ VỚI BÁC

Năm 2019, toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta kỷ niệm 50 năm ngày Bác mất và 50 năm thực hiện Di chúc của Người. Thời gian càng lùi xa, những tư tưởng cao quý của Bác trong Di chúc càng trở nên sáng láng, lấp lánh, không chỉ đối với chúng ta mà còn trong lòng bạn bè quốc tế. Với chúng ta, Di chúc là Quốc bảo đồng thời là một đóng góp của văn hóa Việt Nam đương đại vào kho tàng văn hóa chung của nhân loại...

Bác về thăm quê ở Kim Liên, Nam Đàn, Nghệ An (1961)

Quyết giữ trọn lời thề với Bác

Điều văn của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, do đồng chí Bí thư thứ nhất Ban chấp hành trung ương Đảng Lê Duẩn đọc tại Lễ truy điệu Chủ tịch Hồ Chí Minh ngày 9-9-1969, đưa ra 5 lời thề vĩnh biệt Người.

Lời thề thứ nhất: *"Giương cao mãi mãi ngọn cờ độc lập dân tộc, quyết chiến, quyết thắng giặc Mỹ xâm lược, giải phóng miền Nam, bảo vệ miền Bắc, thống nhất đất nước, để thỏa lòng mong ước của Người"*. Lời thề này, chúng ta đã nén đau thương,

vượt qua mất mát không gì đền bù được, đó là Bác mất, để xốc tới chiến trường, quyết tâm giải phóng miền Nam. Và chúng ta đã đại thắng bằng Chiến dịch mùa Xuân 1975 mang tên Người, giải phóng hoàn toàn miền Nam. Ở thời khắc lịch sử ấy, khi cả hai miền Nam - Bắc rợp cờ hoa chiến thắng, nhưng Bác không còn nữa, chỉ còn ngân vang trong chúng ta bài hát "Như có Bác Hồ trong ngày vui đại thắng". Có thể nói, Đảng và nhân dân ta, các thế hệ người Việt Nam đã thực hiện xuất sắc lời thề vĩnh biệt Bác.

Lời thề thứ hai: *"Đem hết sức mình tiếp tục phấn đấu thực hiện lý tưởng Xã hội chủ nghĩa và Cộng sản chủ nghĩa cao đẹp mà Người đã vạch ra cho giai cấp công nhân và nhân dân lao động, đem lại phồn vinh cho đất nước, hạnh phúc cho đồng bào"*. Bác luôn nhấn mạnh con đường chúng ta đi không bao giờ thay đổi: Độc lập dân tộc gắn liền với Chủ nghĩa xã hội. Những giá trị cốt lõi của phát triển là "Độc lập cho Tổ quốc, tự do cho dân tộc và hạnh phúc cho nhân dân, cho tất cả mọi người". Cả đời Bác chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc "Nước nhà được độc lập, dân ta được tự do, đồng bào ta ai cũng có cơm ăn, áo mặc, được học hành". Cả đời Bác phấn đấu cho điều đó, vì dân, vì nước, hy sinh đến mức gần như hóa thân vào dân tộc, vào nhân dân, không có cuộc sống riêng tư. Cuộc sống của Bác hòa trong cuộc sống dân tộc, cả dân tộc Việt Nam là đại gia đình lớn của Bác. Lời thề này chúng ta đã và đang thực hiện và sẽ còn tiếp tục thực hiện lâu dài để xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội, vì cuộc

sống ấm no, tự do, hạnh phúc của nhân dân như hoài bão, khát vọng thiêng liêng của đời Bác.

Lời thề thứ ba: *"Hết lòng, hết sức giữ gìn sự đoàn kết, nhất trí trong Đảng, như giữ gìn con ngươi của mắt mình, tăng cường sức chiến đấu của Đảng, làm hạt nhân cho khối đoàn kết toàn dân, bảo đảm cho sự nghiệp cách mạng của giai cấp công nhân và dân tộc Việt Nam hoàn toàn thắng lợi"*. Khi đồng chí Lê Duẩn đọc lời thề này biết bao người rơi nước mắt, thấy hết sức thiêng liêng, vì Bác là người sáng lập ra Đảng, Bác ở với Đảng ta đến lúc 79 tuổi và Đảng 39 tuổi. Những ngày viết Di chúc, Bác nghiền ngẫm rất sâu sắc xung quanh những lời căn dặn về Đảng. Bác sửa đi sửa lại đoạn về đoàn kết, thống nhất trong Đảng. Bác nói: "Tự phê bình là cách tốt nhất để làm cho Đảng trong sạch vững mạnh và tăng cường sức chiến đấu của Đảng". Bác còn lấy bút đỏ ghi thêm: "Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau". Vào lúc này, điều Bác căn dặn trở nên thấm thía, sâu sắc và hệ trọng biết bao.

Lời thề thứ tư: *"Luôn luôn phát huy tình cảm quốc tế trong sáng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, hết lòng hết sức góp phần vào khôi phục, tăng cường nhất trí trong phe Xã hội chủ nghĩa, giữa các đảng anh em, trên cơ sở Chủ nghĩa Mác Lênin và Chủ nghĩa quốc tế vô sản; thắt chặt tình đoàn kết hữu nghị giữa các dân tộc Đông Dương; ra sức ủng hộ phong trào cách mạng của nhân dân các nước, góp phần tích cực vào cuộc đấu tranh của nhân dân thế giới, vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và Chủ nghĩa xã hội"*. Đây là nghĩa vụ, trách nhiệm quốc tế

của Đảng ta, và cũng là tình cảm quốc tế của mỗi cán bộ, đảng viên và người dân Việt Nam. Bác dạy chúng ta là "Giúp bạn tức là giúp mình". Bác nói: "Đoàn kết không chỉ trong Đảng, trong dân, mà cả đoàn kết quốc tế, phải phân biệt rất rõ để quốc là kẻ thù xâm lược, phải quét sạch nó đi, nhưng nhân dân các nước là bạn bè, là anh em, là bầu bạn của chúng ta". Trong Di chúc Bác gửi lời chào đến bầu bạn quốc tế trước lúc ra đi là vậy. Thực hiện lời thề thiêng liêng trước anh linh của Bác, Đảng ta đã làm hết sức mình, trọn lòng thủy chung, tình nghĩa, tình cảm quốc tế trong sáng với các Đảng Cộng sản và nhân dân các nước Xã hội chủ nghĩa cũng như với bầu bạn quốc tế.

Và lời thề thứ năm: *"Suốt đời học tập đạo đức, tác phong của Người, bồi dưỡng phẩm chất cách mạng, không sợ gian khổ, không sợ hy sinh, rèn luyện mình thành những chiến sĩ trung thành với Đảng, với dân, xứng đáng là đồng chí, là học trò của Hồ Chủ Tịch. Noi gương Người, toàn thể nhân dân ta, thanh niên ta nguyện ra sức trau dồi mình thành những con người mới, làm chủ đất nước, làm chủ xã hội mới, mang lá cờ bách chiến bách thắng của Hồ Chủ tịch tới đích cuối cùng"*. Lời thề này chúng ta đã và đang thực hiện, đặc biệt là từ nhiều năm nay, toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta đã ra sức "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh". Từ sau Đại hội XII, theo chỉ thị 05-CT/TW của Bộ Chính trị, chúng ta ra sức đẩy mạnh "Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh", quyết tâm xây dựng Đảng trong sạch vững mạnh.

Để tiếp tục xứng đáng với Bác

Đứng trước tình hình chúng ta đang phải vượt qua suy thoái như hiện nay, Nghị quyết Trung ương 4 (Khóa XI) và Nghị quyết Trung ương 4 (Khóa XII) nêu rõ: "Phải quyết tâm xây dựng Đảng trong sạch vững mạnh, vượt qua tất cả những sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống"; hiện hiện trước mắt là tệ tham nhũng, tha hóa quyền lực, mất lòng tin của nhân dân, không ít cán bộ, đảng viên do thiếu tu dưỡng, rèn luyện, do không gương mẫu thực hiện tư cách đảng viên nêu trên thực tế đã không còn xứng đáng với lòng tin của nhân dân nữa. Cho nên, thực hiện lời thề về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, được xem là một trọng điểm. Suốt 50 năm qua, vượt qua mọi khó khăn, thử thách, Đảng ta đã làm hết sức mình để xứng đáng với Bác. Đại hội XII của Đảng bổ sung thêm vào lý luận xây dựng Đảng một điều rất căn bản, không chỉ xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, tổ chức, mà còn phải xây dựng Đảng về đạo đức, đưa văn hóa vào trong chính trị, kinh tế, vào trong Đảng, trong Nhà nước và trong hệ thống chính trị. Chúng ta nhớ đến lời Bác: "Đảng là đạo đức, là văn minh. Xây dựng Đảng cách mạng chân chính", mà cách đây hơn 70 năm ở Chiến khu Việt Bắc, Bác viết tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc*, đã trù tính đến 12 điều để xây dựng Đảng cách mạng chân chính. Trong đó, điều rất quan trọng là *phải dựa vào dân mà xây dựng Đảng*. Dân góp sức xây dựng Đảng, dân kiểm soát quyền lực, dân giám sát cán bộ, đảng viên, dân góp

ý cho đường lối, chính sách. Bác nói: "Phải nghe dân, không làm điều gì trái ý dân. Dân phản ứng thì phải kiểm tra xem đường lối, chính sách có gì sai không. Mà nếu sai thì phải dừng cầm sửa chữa để được lòng dân, để xứng đáng là người lãnh đạo, người đầy tớ trung thành của nhân dân".

Về lời thề xây dựng Đảng, cũng có điều đáng phải nói, chưa bao giờ như trong nhiệm kỳ Khóa XII này, Đảng phải kỷ luật nhiều cán bộ cao cấp đến như vậy. Đảng ta đưa ra tuyên bố rất được lòng dân: "Từ nay trở đi không có ngoại lệ, không có vùng cấm, kể cả nghỉ hưu, kể cả đương chức mà phạm sai lầm, khuyết điểm thì đều bình đẳng trước pháp luật, bình đẳng trước Điều lệ Đảng". Nói như Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: "Thà đau một lần, trị một người để cứu muôn người". Sự nghiêm khắc về kỷ luật này có cả tinh thần nhân văn, trị bệnh cứu người, thức tỉnh, răn đe và cảnh báo. Chúng ta có niềm tin sâu sắc vào Đảng do Bác sáng lập và rèn luyện, một Đảng cầm quyền liên tục 74 năm qua, một Đảng chỉ chưa đầy 5.000 đảng viên khi Đảng mới có 15 tuổi đã lãnh đạo thành công cuộc cách mạng Tháng Tám 1945 vĩ đại, bây giờ Đảng đã có trên 5 triệu đảng viên, với kinh nghiệm, với bản lĩnh, trình độ như hiện nay, nhất định chúng ta sẽ làm cho Đảng trong sạch vững mạnh, để tiếp tục xứng đáng với Bác, tiếp tục thực hiện lời thề với Bác.

Nguyễn Chí Báo
Sài gòn Giải Phóng Xuân Kỷ Hợi 2019

GIAO THỪA ĐẶC BIỆT CỦA ĐỘI TIÊU BINH... “CANH CHO BÁC NGỦ NGON GIẤC”

Một mùa xuân mới lại về, khắp đất trời tràn ngập hương hoa sắc thắm. Mỗi người đều chọn cho riêng mình cách để chào đón năm mới cùng gia đình. Nhưng đối với các chiến sĩ Đoàn 275 - Bộ Tư lệnh bảo vệ Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh, cách họ đón Tết thật đặc biệt..

Các chiến sĩ thuộc Đoàn 275 - Bộ Tư lệnh bảo vệ lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh thực hiện nghi lễ chào cờ hàng ngày trước Lăng Bác.

Những cái Tết được ở bên Người

Trong khi những người con xa quê hồi hải thu xếp công việc chuẩn bị trở về nhà đón một cái Tết ấm cúng yên vui bên gia đình thì những cán bộ chiến sĩ Đoàn 275 thuộc Bộ Tư lệnh bảo vệ Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh lại hứng khởi với công tác chuẩn bị tốt nhất, chờ đón đồng bào cả nước, bạn bè quốc tế đến viếng Lăng Bác dịp đầu xuân. Với họ, dù phải xa nhà, xa người thân trong thời khắc thiêng liêng của đất trời, nhưng các anh thì nhiệm vụ lại bắt đầu.

Chúng tôi có mặt tại Đoàn 275, Bộ Tư lệnh Bảo vệ Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh vào một buổi chiều cuối năm, được chứng kiến các chiến sĩ đang miệt mài luyện tập. Lau những giọt mồ hôi, chiến sĩ Trần Đăng Liêm - Đội tiêu binh danh dự, Đoàn 275 chia sẻ: “Đối với bản thân em và đồng đội, được thực hiện nhiệm vụ canh giữ giấc ngủ ngon cho Bác là một vinh dự, tự hào. Vinh dự đó càng lớn lao,

thiên liêng hơn khi chúng em được thực hiện nhiệm vụ đó vào dịp Tết. Tết Mậu Tuất năm ngoái, em may mắn được đón Tết bên Bác, được cảm nhận không khí xuân tại Quảng trường Ba Đình nên dù lần đầu không được ăn tết với gia đình nhưng em vẫn cảm nhận được sự ấm áp trong ngày đầu năm mới. Em hy vọng, năm nay em lại được vinh dự đó”.

Nói về cảm xúc của mình, chiến sĩ Bùi Văn Hải, Đội tiêu binh danh dự, Đoàn 275 bộc bạch: “Em sinh ra và lớn lên ở một xã miền núi của tỉnh Hòa Bình, là người dân tộc Mường. Từ nhỏ, khi cùng thầy cô xuống thăm Lăng Bác, em thật sự ngưỡng mộ khi nhìn thấy các anh mặc quân phục đứng uy nghiêm bên Bác Hồ. Lúc đó, em ao ước sau này lớn lên mình cũng được làm nhiệm vụ cao cả đó, nên khi trở thành chiến sĩ tiêu binh danh dự em luôn trân trọng từng khoảnh khắc được bên Người. Khi biết em làm nhiệm vụ tại đội tiêu binh danh dự của Đoàn 275, gia đình và người dân địa phương em vô cùng tự hào. Đó cũng là động lực để em phấn đấu thực hiện nhiệm vụ của mình. Em cũng như bao đồng đội của mình, đều muốn là chiến sĩ được cùng Bác đón Giao thừa, đón một mùa xuân mới. Vào những giây phút đó, bên cạnh sự vinh dự, tự hào lòng em còn thanh thản, bình yên đến lạ. Nó thân thuộc, ấm cúng như cảm giác em đang được ở bên gia đình vậy”.

“Những ngày Tết, đồng bào đến với Bác rất đông. Đặc biệt, vào thời điểm chuyển giao năm cũ sang năm mới, nhiều người Hà Nội cùng gia đình đến trước Lăng Bác để tri ân với Người. Nhìn cảnh đó, em nhớ về gia đình, về không khí đón Tết truyền thống của dân tộc Mường. Nhưng rồi nỗi nhớ cũng nhanh chóng qua mau bởi em tin rằng, gia đình, người thân cũng đang nhớ và tự hào về

em khi biết em đang làm nhiệm vụ thiêng liêng bên Bác. Giây phút ấy, khoảnh khắc ấy em sẽ không bao giờ quên”, Hải xúc động chia sẻ thêm.

Kỷ niệm đặc biệt

Theo chia sẻ của các chiến sĩ Đoàn 275, trong những ngày Tết, đơn vị tổ chức nhiều hoạt động như thi gói bánh chưng, thi báo tường, giao lưu văn nghệ, hái hoa dân chủ, lễ hội giao thừa và nghe lời chúc Tết của Chủ tịch nước, lãnh đạo Bộ Tư lệnh. Những hoạt động đó đã tạo không khí đầm ấm, vui vẻ cho các chiến sĩ đang làm nhiệm vụ.

Việc được ở bên Người cùng Người đón Tết không chỉ là nhiệm vụ thiêng liêng, tự hào mà còn để lại cho các chiến sĩ rất nhiều kỷ niệm xúc động, khó quên. Trò chuyện với chúng tôi, Đại úy Nguyễn Đăng Thanh - Chính trị viên, Đội Tiêu binh danh dự, Đoàn 275 chia sẻ: “Tôi đã có 6 năm đón Tết ở Lãng. Mỗi cái Tết lại mang cho tôi những xúc cảm khác nhau. Vào những dịp cuối năm, nhìn dòng người tấp nập trở về nhà đón Tết, anh em chiến sĩ lại thấy bồi hồi, xao xuyến nhớ nhà. Thật ra, cùng là xa gia đình, xa quê hương nhưng cảm xúc xa nhà vào dịp Tết của những người làm ăn xa xứ rất khác so với cảm xúc của các chiến sĩ trong quân đội. Khi được đón Tết trong đơn vị, anh em chiến sĩ như những người thân của mình vậy. Mỗi người mỗi quê nhưng đều lo cho nhau những lúc ốm đau, buồn vui chia sẻ, gắn bó như một đại gia đình. Tết đến xuân về, mọi người quây quần bên nhau, chia sẻ, tâm sự, bộc bạch về một năm đã qua và hy vọng những điều tốt đẹp trong năm mới”.

Nói về những kỷ niệm khi đang làm nhiệm vụ, Đại úy Thanh xúc động kể: “Dù đã nhiều năm trôi qua, nhưng đến bây giờ tôi vẫn nhớ kỷ niệm lần đầu tiên được làm nhiệm vụ đứng đêm Giao

thừa. Trong khoảnh khắc giao hòa của đất trời, người người đến báo công với Bác, về những gì họ đã làm được và hứa với Bác sẽ làm tốt công việc trong năm mới. Khi bước sang thời khắc của năm mới, có nhiều người dân tiến lại gần gửi những lời chúc tốt đẹp khiến tôi vô cùng xúc động. Hành động thân thương đó, không chỉ khiến tôi vui đi nỗi nhớ người thân mà còn cảm thấy tự hào vì nhiệm vụ mình đang thực hiện. Tuy nhiên, dù rất trân trọng tình cảm đó của người dân, nhưng tôi không thể nhận vì tôi đang thực hiện nhiệm vụ. Tôi chỉ có thể biểu lộ tình cảm của mình cũng như lời cảm ơn trân trọng qua ánh mắt...”.

Chia tay các chiến sĩ Đoàn 275 khi những cơn mưa phùn lất phất phát bay mang theo lộc xuân, chúng tôi cảm nhận sự ấm áp, thân thương và biết ơn các anh vô cùng. Với mỗi người dân Việt Nam, Bác Hồ luôn là người cha đáng kính và đối với các chiến sĩ Đoàn 275 - Bộ Tư lệnh bảo vệ Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh, Bác lại càng gần gũi và thân thương hơn bao giờ hết. Mỗi ngày đứng bên Bác, trang nghiêm, kính cẩn canh giấc ngủ cho Người là nhiệm vụ cao cả mà dân tộc trao cho các anh. Ở đó, bên cạnh niềm tự hào, vinh dự lớn lao, còn là trách nhiệm của những đứa con đối với vị cha già dân tộc.

Dưới cái se lạnh ngày cuối năm, các chiến sĩ mang mùa xuân về bên Bác bằng cách sắp xếp, tu sửa không gian quanh Lăng. Những chậu hoa rực rỡ, những chậu cây cảnh tràn đầy sức sống được các anh sắp xếp một cách khéo léo, tỉ mỉ và rất thẩm mỹ. Tất cả đều mong muốn mang đến bên Người một mùa xuân ấm áp, đậm đà bản sắc dân tộc.

Đỗ Chang – Nguyễn Hoàng
Đời sống & Pháp luật Xuân Kỷ Hợi 2019

NHỚ MỘT SỐ MÙA XUÂN BÁC HỒ CHÚC TẾT NHÂN DÂN, LAO ĐỘNG

Mỗi năm Tết đến, Xuân về, mỗi người dân, CNLD Việt Nam lại rưng rưng tưởng nhớ Bác Hồ muôn vàn kính yêu. Hình ảnh, những câu chuyện Người đi chúc Tết công nhân, nhân dân lao động nghèo, chúc Tết các địa phương được kể lại cho nhau nghe không biết chán. Trong hoạt động nhỏ ấy của Người cũng chứa đựng nhiều bài học sâu sắc...

“Có độc lập sẽ có tất cả”

Đêm 30 Tết Bính Tuất (1946), đêm giao thừa của Tết độc lập đầu tiên, Bác Hồ và Chủ tịch ủy ban Hành chính Hà Nội Trần Duy Hưng đi chúc Tết. Bác sĩ Trần Duy Hưng đưa Người tới một gia đình ở phố Cửa Nam, đó là gia đình một đồng chí đội trưởng tự vệ, cả gia đình đều hăng hái tham gia cứu quốc. Ở nhà này ra, Bác nói với bác sĩ Trần Duy Hưng muốn đến thăm một xóm lao động nghèo. Đến ngõ Hàng Đũa, một ngõ nhỏ ở phố Sinh Từ, Bác bảo dừng xe lại. Ngõ Hàng Đũa, như nhiều con ngõ nghèo của Hà Nội hồi vừa thoát khỏi ách thực dân, tối tăm, không ánh sáng một ngọn đèn đường.

Trời tối, đường mấp mô, lầy lội vì mưa, mái tranh dựng cả vào đầu người đi đường. Bác đi sâu vào con ngõ. Một căn nhà còn để cửa, có ánh đèn dầu, Bác dừng chân và rẽ vào. Lúc này, nhà khá đông người, thì ra đây là nơi ở chung của mấy hộ gia đình. Mọi người đang nói chuyện vui vẻ thì thấy một ông cụ mặc áo cao cổ, dáng mảnh khảnh, chống gậy bước vào. Nhận ra Bác, mọi người xúc động không thốt nên lời. Nhiều năm sống dưới ách thực dân, những NLD nghèo không tưởng tượng nổi

có một giao thừa lại vinh dự được đón người đứng đầu đất nước đến thăm.

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm lớp học bổ túc văn hóa và kỹ thuật buổi tối của công dân Nhà máy ô tô “1-5”, lá cờ đầu của phong trào bổ túc văn hóa ngành Công nghiệp Hà Nội (19/12/1963)

Bác chúc Tết các gia đình, người già, em nhỏ và nói: “Nước nhà mới độc lập, miền Nam còn đang kháng chiến. Đồng bào ta còn nhiều vất vả, nhưng có độc lập sẽ có tất cả”. Chúc Tết nơi này xong, Bác tới một gia đình viên chức nghèo ở phố Hàng Lọng. Mọi người đang sửa soạn đi ngủ thì Bác đến. Cả gia đình vô cùng ngạc nhiên, không ngờ người chúc Tết đêm giao thừa nhà mình lại là vị Chủ tịch nước vô cùng kính yêu...

Bác Hồ đọc thơ chúc Tết xuân Kỷ Dậu 1969

“Không thăm những gia đình như cô, thì còn thăm ai”

Đêm giao thừa năm ấy, Bác bảo các đồng chí bảo vệ: “Các chú bố trí cho Bác đi thăm một gia đình nghèo Tết không có bánh chưng”. Đồng chí Phan Văn Xoàn đưa Bác đến thăm nhà chị Tín, một gia

đình nghèo mãi trong ngõ cụt phố Lý Thái Tổ.

Đến trước một căn nhà lụp xụp, đồng chí Phan Văn Xoàn thấy một người quẩy đôi thùng gánh nước, dáng vẻ lam lũ, liền hỏi khẽ: “Chị Tín đây à?”. Người phụ nữ ngẩn người một lát, đồng chí Xoàn nói tiếp: “Chị vào nhà đi, Bác Hồ chuẩn bị đến thăm”. Chị Tín không tin ở tai mình, đánh rơi đôi thùng gánh nước, vội vã trở vào nhà.

Nhìn gia cảnh nghèo nàn của gia đình chị, Bác Hồ cũng lặng đi. Vừa bế cháu bé nhất vào lòng, hôn lên má cháu, cài lại chiếc cúc áo bị tuột cho cháu, Bác vừa hỏi: “Năm nay mẹ con cô ăn Tết thế nào?”. Chị Tín run run: “Thưa Bác, mẹ con cháu có gì ăn Tết đâu. Giờ này cháu vẫn đang phải đi gánh nước thuê để đổi gạo nuôi các cháu”. Nghe vậy, Bác và các đồng chí cùng đi đều rơm rớm nước mắt. Bác lấy bánh chưng đặt lên bàn thờ, chia quà cho các cháu rồi nói với chị Tín: “Hôm nay, Bác đến thăm, chúc sức khỏe cô và các cháu. Cô cố gắng nuôi các cháu khỏe mạnh và cho các cháu đi học”. Chị Tín không kìm nổi xúc động, nắm lấy tay Bác: “Thưa Bác, cháu không ngờ Bác lại đến thăm nhà cháu”. Bác cũng xúc động, Người nhẹ nhàng nói: “Bác không đến thăm những gia đình như cô, thì còn thăm ai”. Hẳn lòng Người cũng rất đau trước cuộc sống còn khổ cực của một số cảnh đời; song, hoàn cảnh kháng chiến lúc ấy Chính phủ cũng chưa thể làm được ngay những việc lớn lao cho những người lao động nghèo như chị Tín.

Biết Bác đến, bà con lối phố tụ tập rất đông, kín cả con ngõ. Nhìn thấy Bác bước ra, mọi người đồng loạt hô to: “Bác Hồ muôn năm!”.

Bác ôn tồn nói: “Hôm nay, tôi đến thăm bà con trong ngõ ta, nhưng vì thời giờ có ít, nên không đến từng nhà được. Tôi chúc bà con mạnh khỏe, đón một cái Tết tốt lành. Nhưng tôi có ý kiến, tại sao bà con ta ăn Tết vui vẻ, lại không nghĩ đến những gia đình còn nghèo như nhà cô Tín đây?”. Một phút im lặng, rồi một cụ già bước ra, kính

cẩn nói: “Thưa Bác, bà con thật có lỗi, chúng tôi xin hứa với Bác sẽ sửa ngay ạ”.

Hôm sau, mặc dù là ngày mừng một Tết, Bác cũng trực tiếp gặp và phê bình lãnh đạo thành phố Hà Nội. Người chỉ thị phải trợ cấp khó khăn ngay cho gia đình chị Tín, sau đó phải bố trí cho chị Tín có công ăn việc làm, để có điều kiện nuôi các cháu ăn học.

Lần đi chúc Tết cuối cùng

Ngày mừng 1 Tết Kỷ Dậu 1969, Bác về thăm nhân dân xã Tam Sơn, huyện Tiên Sơn, nay là thị xã Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh.

Được báo tin trước, bà con phấn khởi dọn dẹp vệ sinh đường làng ngõ xóm sạch sẽ, phong quang. Lãnh đạo địa phương còn cho người quét vôi các gốc cây, tổ chức đội thanh niên làm bèo hoa dâu. Đến một rưỡi chiều, Bác về. Thấy một số thanh niên đang làm bèo hoa dâu, Bác hỏi: “Các chú ơi, hôm nay là ngày gì?”. Mọi người đồng thanh thưa: “Thưa Bác, hôm nay là ngày Tết cổ truyền ạ”. Bác nói: “Ngày này ai cũng được nghỉ lao động, sao các chú lại huy động nhân dân đi làm bèo hoa dâu, quét cây thế, các chú có sai không?”. Không ai trả lời được câu hỏi của Bác.

Bác lại hỏi: “Các chú có hay tổ chức liên hoan không?”. Các cán bộ trả lời: “Thưa Bác, cũng thỉnh thoảng ạ”, Bác nói có ý nhắc nhở: “Tổ chức liên hoan, các chú ăn cơm của ai? Thịt của ai?”. Rồi Bác động viên nhân dân tích cực thi đua lao động sản xuất, góp sức cho đồng bào miền Nam đánh Mỹ. Bác biểu dương nhân dân Hà Bắc có nhiều thành tích, là quê hương đồng chí Ngô Gia Tự, Nguyễn Văn Cừ, quê hương của phong trào Nghìn việc tốt. Mọi người sung sướng quên cả đói. Sau đó Bác về, trước lúc lên xe Bác bắt nhịp mọi người hát bài Kết đoàn.

Và đó là mùa xuân cuối cùng Bác đi chúc Tết.

**Hải Dương
Tạp chí Lao động và Công đoàn
Xuân Kỷ Hợi 2019**

(Soạn theo Vũ Kỳ - An ninh Thế giới online giữa tháng và cuối tháng, ngày 15/01/2017 và Tiền phong, ngày 19/5/2006)

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ NÊU GƯƠNG

Trong bức thư gửi đồng chí Pêtrốp - Tổng thư ký Ban Phương Đông – Quốc tế Cộng sản, (ngày 20 tháng 5 năm 1924, Nguyễn Ái Quốc đã viết: "... Nói chung các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm và đối với họ một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền".

Hình ảnh gần gũi, thân thương của Bác Hồ khi gặp gỡ bà con nông dân

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh: "Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng", do đó để tập hợp được lực lượng, vận động được quần chúng; được quần chúng tin tưởng, sẵn sàng tham gia và hy sinh cho sự nghiệp cách mạng, thì người đảng viên, người cán bộ lãnh đạo phải nêu gương.

Trước hết là phải nêu gương về đạo đức, bởi vì: "Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân"; Nêu gương là nói đi đôi với làm, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: Người cán bộ cách mạng chân chính mỗi ngày cố làm một việc có lợi cho nước, cho dân; "khi làm bất cứ việc gì cũng đừng nghĩ đến mình trước, khi hưởng thụ thì mình nên đi sau"; "phải lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ". Để được dân tin yêu, kính trọng, để trở

thành "tấm gương sống" cho quần chúng noi theo, người cán bộ phải biết tránh xa những căn bệnh, những thói xấu thường gặp và dễ mắc phải như: bệnh chủ quan, bệnh hẹp hòi, bệnh ba hoa, bệnh cá nhân chủ nghĩa... và: "Không tham địa vị, không tham tiền tài, không tham sung sướng, không ham người tăng bốc mình. Vì vậy mà quang minh chính đại, không bao giờ hủ hóa. Chỉ có một thứ ham là: ham học, ham làm, ham tiến bộ". Chủ tịch Hồ Chí Minh quán triệt: Đối với cán bộ, đảng viên, nhất là người lãnh đạo, việc nêu gương được thể hiện chủ yếu qua việc xử lý 3 mối quan hệ: Đối với mình, đối với người và đối với công việc. Đối với mình: "Phải tìm học hỏi cầu tiến bộ. Đừng kiêu ngạo... Phải siêng năng, tiết kiệm"; luôn học tập cầu tiến bộ, luôn tự kiểm điểm để phát triển điều hay, sửa đổi điều dở của bản thân, phải tự phê bình mình như rửa mặt hằng ngày; Đối với người: "Thân ái với nhau, nhưng không che đậy những điều dở... Không ghen ghét, đố kỵ"; luôn giữ thái độ chân thành, khiêm tốn, đoàn kết, thật thà, không dối trá, lừa lọc, luôn khoan dung, độ lượng; Đối với việc: "Phải suy nghĩ cho kỹ... Phải cẩn thận.."; dù trong hoàn cảnh nào phải giữ nguyên tắc: "Dĩ công vi thượng; Phải để công việc nước lên trên, trước việc tư, việc nhà. Đã phụ trách việc gì, thì quyết làm cho kỳ được, cho đến nơi đến chốn, không sợ khó nhọc, không sợ nguy hiểm. Bất kỳ việc to, việc nhỏ, phải có sáng kiến, phải có kế hoạch, phải cẩn thận, phải quyết làm cho thành công. Là cán bộ, đảng viên thì không bao giờ được tự cao, tự đại; mà

luôn chịu khó học tập, cầu tiến bộ, luôn tự kiểm điểm, để phát triển điều hay, sửa đổi điều dở của bản thân mình mới là cán bộ tốt.

Thứ hai là: Nêu gương phải bằng hành động, việc làm. Chủ tịch Hồ Chí Minh nói, "đảng viên đi trước, làng nước theo sau"; "Trước mặt quần chúng, không phải ta cứ viết lên trán chữ "cộng sản" mà ta được họ yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước", Chính Bác Hồ là tấm gương mẫu mực trong việc khởi xướng, gương mẫu thực hiện phong trào "hũ gạo cứu đói" (1945); Bác đề xuất và tự mình mỗi tuần nhịn ăn một bữa, góp phần gạo vào hũ gạo cứu đói, được nhân dân nhiệt liệt hưởng ứng, trở thành phong trào rộng lớn trong cả nước. Nêu gương bằng hành động, nghĩa là người cán bộ phải đi đầu, xông pha vào những nơi ác liệt nhất, gánh vác những công việc khó khăn nhất; giải quyết mọi công việc, từ vận động, tập hợp lực lượng, đến chỉ đạo để triển khai thực thi nhiệm vụ. Trong quá trình lãnh đạo hay thực thi công việc, người cán bộ đều phải nêu gương, sẵn sàng xông pha đi đầu vào những nơi khó khăn, nguy hiểm, hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cảnh báo: Một trong những nguy cơ lớn của Đảng cầm quyền là tình trạng quan liêu, mệnh lệnh, xa dân, vi phạm quyền làm chủ của nhân dân, cho nên Người căn dặn, việc nêu gương của cán bộ phải được thực hiện trong phát huy dân chủ trong nội bộ Đảng cũng như đối với quần chúng, phát huy tinh

thần làm chủ của mỗi người. Nhiều lần, Người đã phê bình cách lãnh đạo của một số cán bộ không dân chủ, do đó mà người có ý kiến không dám nói, người muốn phê bình không dám phê bình, làm cho cấp trên, cấp dưới cách biệt nhau (Người gọi là quan chủ), làm cho quần chúng với Đảng xa rời nhau, không còn sáng kiến, không còn hăng hái trong khi làm việc.

Bác Hồ nói chuyện tại buổi khai mạc lớp chính huấn cán bộ Đảng, dân, chính ở cơ quan Trung ương. Ảnh: Tư liệu

Có thể nói, tư tưởng Hồ Chí Minh về nêu gương đã thể hiện những phẩm chất cao quý về đạo đức và phong cách. Người là bậc đại nhân, đại trí, đại dũng, nhưng vô cùng khiêm tốn, gần bó với nhân dân. Vì thế, nhân dân và bạn bè quốc tế thấy Người là vị lãnh tụ tối cao, nhưng rất gần gũi, không hề xa cách; Phong cách của Người thật giản dị, nhưng không hề tầm thường. Cả cuộc đời, sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh là một tấm gương sáng về mọi mặt: cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Tư tưởng và tấm gương của Người mãi tỏa sáng để cán bộ, đảng viên và nhân dân ta học tập noi theo.

Trần Minh Trường
Thông tấn xã Việt Nam Xuân Kỷ Hợi 2019

XUÂN KỶ HỢI ĐỌC BÀI BÁO VIẾT TỪ XUÂN KỶ DẬU (1969) CỦA HỒ CHỦ TỊCH

Chủ tịch Hồ Chí Minh là một nhà báo lớn. Trong cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Người đã viết bao nhiêu bài báo cho đến nay có lẽ vẫn là một ẩn số dù chúng ta đã sưu tầm, tìm kiếm từ nhiều năm qua. Lý do, Hồ Chủ tịch viết cho nhiều tờ báo, với nhiều ngôn ngữ và bút danh khác nhau, đặc biệt là những năm tháng hoạt động ở nước ngoài.

Theo báo Nhân dân, Hồ Chủ tịch viết khoảng 3.000 bài báo, hơn 174 bút danh đề cập toàn bộ các vấn đề rộng lớn của cách mạng và đời sống xã hội. Trên báo Nhân dân số đầu tiên (ra ngày 11/3/1951), Người đã đăng bài “Phong trào mua công trái” và sau đó, Người thường viết cho tờ báo này mỗi năm vài chục bài báo.

Tuy nhiên năm 1969, trước lúc đi xa, có lẽ do sức khỏe không được tốt, Hồ Chủ tịch chỉ viết cho báo Nhân dân 3 bài. Song đến nay, ba vấn đề được Người đề cập trong các bài báo vẫn còn nguyên giá trị.

Bài thứ nhất có tựa đề “Nâng cao đạo đức Cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân” đăng tải ngày 3/2/1969. Bài thứ hai là bài “Tết trồng cây” ngày 5/2 và bài thứ ba “Nâng cao trách nhiệm

chăm sóc và giáo dục Thiếu niên, Nhi đồng” ngày 1/6.

Trong bài này, chỉ xin đề cập đến bài “Nâng cao đạo đức Cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân” được đăng trong dịp Kỷ niệm 39 năm thành lập Đảng Cộng sản. Bài báo khá dài, 702 từ (Hồ Chủ tịch thường viết ngắn, có bài chỉ 150 - 200 từ) chứng tỏ Người coi đây là vấn đề rất quan trọng, cần nói kỹ.

Ở phần đầu của bài báo, Hồ Chủ tịch điểm lại 39 năm (1930 - 1969) đấu tranh Cách mạng với những thành tựu vô cùng to lớn của đất nước do Đảng lãnh đạo. Đó là Cách mạng Tháng Tám khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, là thắng lợi trong cuộc kháng chiến chống Thực dân Pháp và cuộc chiến tranh thống nhất đất nước cùng với công cuộc xây dựng Chủ nghĩa xã hội.

Người viết: “Trong lịch sử đấu tranh của Đảng trong mọi hoạt động hàng ngày, nhất là trên mặt trận chiến đấu và sản xuất, rất nhiều cán bộ, đảng viên ta tỏ ra anh dũng, gương mẫu, gian khổ đi trước, hưởng thụ đi sau và đã làm nên những thành tích rất vẻ vang.

Đảng ta đã đào tạo một thế hệ thanh niên cách mạng, gái cũng như trai, rất hăng hái, dũng cảm trong mọi công tác.

Đó là những bông hoa tươi thắm của chủ nghĩa anh hùng cách mạng. Nhân dân ta và Đảng ta rất tự hào có những người con xứng đáng như thế”.

Tuy nhiên ngay sau đó, Người đã chỉ ra sự xuất hiện của chủ nghĩa cá nhân mà theo Người là nguyên nhân dẫn đến việc “một số ít cán bộ, đảng viên mà đạo đức, phẩm chất còn thấp kém”.

Người viết: “Họ mang nặng chủ nghĩa cá nhân, việc gì cũng nghĩ đến lợi ích riêng của mình trước hết. Họ không lo “mình vì mọi người” mà chỉ muốn “mọi người vì mình”.

Do cá nhân chủ nghĩa mà ngại gian khổ, khó khăn, sa vào tham ô, hủ hóa, lãng phí, xa hoa. Họ tham danh trục lợi, thích địa vị quyền hành. Họ tự cao tự đại, coi thường tập thể, xem khinh quần chúng, độc đoán, chuyên quyền. Họ xa rời quần chúng, xa rời thực tế, mắc bệnh quan liêu mệnh lệnh. Họ không có tinh thần cố gắng vươn lên, không chịu học tập để tiến bộ.

Cũng do cá nhân chủ nghĩa mà mất đoàn kết, thiếu tính tổ chức, tính kỷ luật, kém tinh thần trách nhiệm, không chấp hành đúng đường lối, chính sách của Đảng và của Nhà nước, làm hại đến lợi ích của cách mạng, của nhân dân.

Tóm lại, do cá nhân chủ nghĩa mà phạm nhiều sai lầm”.

Có thể nói dù đã trải qua nửa thế kỷ, song những cảnh báo của Hồ Chủ tịch vẫn còn nguyên giá trị và hiện nay, chủ nghĩa cá nhân đang ở mức nghiêm trọng.

Đó là “một bộ phận không nhỏ” cán bộ, đảng viên “việc gì cũng nghĩ đến lợi ích riêng của mình trước hết. Họ không lo “mình vì mọi người” mà chỉ muốn “mọi người vì mình”.

Vì chỉ nghĩ đến lợi ích của riêng mình, của gia đình mình, của nhóm lợi ích mà không ít người đã sa vào con đường tội lỗi. Đã từng có cả những cán bộ thuộc hàng cao cấp nhất của Đảng bị truy tố. Nhiều tướng lĩnh của lực lượng vũ trang cả Công an và Quân đội đã bị xử lý kỷ luật, trong đó không ít người sa vòng lao lý.

Vì lợi ích của gia đình mình, dòng họ mình, họ sẵn sàng “tham nhũng” công tác tổ chức, đưa con em, họ hàng và những người cùng phe nhóm vào những vị trí quan trọng, tạo nên tình trạng “5C, 4 E”.

Vì lợi ích cá nhân, họ tham nhũng một cách tinh vi hơn, “cao cấp” hơn, đó là lợi dụng vị thế của mình để tham nhũng chính sách, tạo những khe hở trong các văn bản để gia đình, cộng sự lợi dụng làm giàu bất chính.

Vì chủ nghĩa cá nhân, họ ngại khó khăn, gian khổ, thích và hay đến với những cuộc liên hoan, hội hè, mừng công để nhận bổng lộc và cả những lời tung hô hơn là đến với người lao động nghèo khổ, đến với những miền đất mà ở đó, người dân còn nhiều khó khăn, thiếu thốn.

Vì chủ nghĩa cá nhân, họ tham lam quyền lực, nhất là những nơi “quyền hành” đi liền với “lợi lộc” để rồi dùng tiền leo lên những vị trí cao hơn.

Có thể nói tất cả các thói hư, tật xấu mà Hồ Chủ tịch đã cảnh báo như “ngại gian khổ, khó khăn, sa vào tham ô, hủ hóa, lãng phí, xa hoa. Họ tham danh trục lợi, thích địa vị quyền hành. Họ tự cao tự đại, coi thường tập thể, xem khinh quần chúng, độc đoán, chuyên quyền. Họ xa rời quần chúng, xa rời thực tế, mắc bệnh quan liêu mệnh lệnh. Họ không có tinh thần cố gắng vươn lên, không chịu học tập để tiến bộ” thì hiện nay, đã và đang xuất hiện mọi lúc, mọi nơi, thậm chí không ít lúc, ít nơi nó còn xuất hiện với tần số không nhỏ.

Vậy thì làm gì để chống lại chủ nghĩa cá nhân? Hồ Chủ tịch đã chỉ rõ: “Để làm cho tất cả cán bộ, đảng viên xứng đáng là những chiến sĩ cách mạng, Đảng ta phải ra sức tăng cường giáo dục toàn Đảng về lý tưởng cộng sản

chủ nghĩa, về đường lối, chính sách của Đảng, về nhiệm vụ và đạo đức của người đảng viên. Phải thực hành phê bình và tự phê bình nghiêm chỉnh trong Đảng. Phải hoan nghênh và khuyến khích quần chúng thật thà phê bình cán bộ, đảng viên. Chế độ sinh hoạt của chi bộ phải nghiêm túc. Kỷ luật của Đảng phải nghiêm minh. Công tác kiểm tra của Đảng phải chặt chẽ.

Mỗi cán bộ, đảng viên phải đặt lợi ích của cách mạng, của Đảng, của nhân dân lên trên hết, trước hết. Phải kiên quyết quét sạch chủ nghĩa cá nhân nâng cao đạo đức cách mạng, bồi dưỡng tư tưởng tập thể tinh thần đoàn kết, tính tổ chức và tính kỷ luật phải đi sâu, đi sát thực tế, gần gũi quần chúng, thật sự tôn trọng và phát huy quyền làm chủ tập thể của nhân dân. Phải cố gắng học tập, rèn luyện, nâng cao trình độ hiểu biết để làm tốt mọi nhiệm vụ.

Nhận thức rất rõ về sự nguy hại của chủ nghĩa cá nhân, thực hiện di nguyện của Hồ Chủ Tịch, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn luôn nêu cao đạo đức cách mạng, không ngừng chỉnh đốn mà gần đây nhất là công cuộc chỉnh đốn, làm trong sạch đội ngũ, giữ gìn thanh danh của Đảng do Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng lãnh đạo.

Có thể nói cho đến thời điểm này, một trong những điều mà Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng quan tâm nhất, đó là chỉnh đốn Đảng. Trong đó, ông Trọng đặc biệt chú trọng đến công tác phòng chống tham nhũng với quyết tâm “lò đã nóng, củi tươi, củi khô đều cháy”.

Có thể nói trong lịch sử 73 năm kể từ ngày giành độc lập, chưa bao giờ công

cuộc phòng, chống tham nhũng được chú trọng và cũng đạt hiệu quả cao như hiện nay.

Việc có nhiều, rất nhiều vụ án cùng hàng ngàn đối tượng liên quan đến lĩnh vực này bị đem ra xét xử vừa qua đã có tính cảnh báo, răn đe hiệu quả. Tuy chưa có những con số cụ thể nhưng không khó để nhận thấy, tình trạng tha hóa của cán bộ, đảng viên đang có xu hướng giảm. Tình trạng tham nhũng đang được đẩy lùi...

Tuy nhiên, vẫn còn không ít những cán bộ, đảng viên sa vào chủ nghĩa cá nhân dẫn đến tha hóa, biến chất, vẫn còn nhiều những vụ việc cần phải xử lý kỷ luật, thậm chí truy tố trước pháp luật chưa được xử lý, nhiều “củi” cả khô và tươi chưa được vào “lò”...

Do đó, công cuộc chỉnh đốn, giữ gìn thanh danh của Đảng cần phải tiếp tục đẩy mạnh. Cộng cuộc phòng chống tham nhũng tiếp tục phải quyết liệt bởi những thói hư, tật xấu của một số đảng viên trong Đảng sẽ trực tiếp đe dọa đến sự tồn vong của chính đảng cầm quyền.

Mong rằng Đảng Cộng sản Việt Nam, đứng đầu là “Người đốt lò vĩ đại” - Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng sẽ xóa sạch chủ nghĩa cá nhân, thực hiện thành công cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” để xây dựng một nước Việt Nam “sánh vai với cường quốc năm châu” như mong muốn của Người.

Bùi Hoàng Tám
Khuyến học và Dân trí Xuân Kỷ Hợi 2019

II. 89 MÙA XUÂN CỦA ĐẢNG

SỨC DÂN – SỨC NƯỚC

Có thể hiểu theo cả hai nghĩa, sức mạnh nhân dân cũng chính là sức mạnh đất nước. Dân giàu thì nước mạnh, dân mạnh thì nước giàu. Một cách hiểu khác, đó là sức dân trào thác lũ, nhấn chìm, cuốn phăng mọi vật cản – điều này Nguyễn Trãi đã viết trong bài thơ *Quan hải* từ thế kỷ 15 “Lật thuyền mới biết dân như nước”.

Bài viết đầu Xuân Kỷ Hợi này, cũng là dịp kỷ niệm 89 năm Ngày thành lập Đảng ta, chúng tôi muốn nói về sức mạnh đất nước được hội tụ từ sức mạnh nhân dân. Đất nước bên bờ sóng thân yêu của chúng ta từng trải qua bao biến thiên, binh lửa, hàng nghìn năm chống phong kiến và các thế lực ngoại xâm, đối mặt với những tên đế quốc đầu sỏ trong thế kỷ 20. Làm nên những trang sử vàng, di sản tinh thần vô giá chính là nhân dân. Đương nhiên người nhen nhóm, hun đúc lòng yêu nước cháy bỏng, tập hợp lực lượng, đốt đuốc vạch đường phải là những nhà yêu nước, lãnh tụ nghĩa quân. Và cách mạng, sau bao xương máu hy sinh, trở thành ngày hội lớn, nước Việt Nam mới ra đời chỉ từ khi có Đội tiên phong của giai cấp công nhân Việt Nam lãnh đạo.

Một điểm nhất quán trong tư tưởng, trong đường lối cứu nước, giữ nước từ hàng nghìn năm lịch sử là cha ông ta nhận rõ sức mạnh dòn non lấp biển của nhân dân. Lý Thái Tổ viết trong *Chiếu dời đô*: “Trên kính mệnh trời, dưới theo ý dân”. Trần Hưng Đạo vạch đường đi cho đương thời và cho

hậu thế: “Khoan thư sức dân làm kế sâu rễ bền gốc, đó là thượng sách giữ nước”. Và Nguyễn Trãi: “Chúng chí thành thành” (Ý chí của dân là thành trì giữ nước kiên cố nhất). Nhìn lại lịch sử, còn nhớ triều đại nhà Hồ, với tham vọng lớn và tư tưởng cải cách mới mẻ, Hồ Quý Ly đã xây dựng Đại Ngu trở thành một quốc gia hùng mạnh về quốc phòng. Rất tiếc, vương triều ấy đã sụp đổ khi ngoại bang xâm lược, mà nguyên nhân chủ yếu do “lòng dân không theo”. Nhà Hồ dốc sức cải cách chính trị, kinh tế, xã hội, văn hóa, quân sự cốt để bảo vệ vương triều, phục vụ chiến tranh là chính, cuộc cải cách lớn ấy không vì đời sống no ấm, yên vui của dân lành. Bài thơ *Quan hải* của Nguyễn Trãi nặng đầy trần trở và vô cùng sâu sắc. Dẫu có đóng cọc gỗ lim, giăng lưới sắt tất cả các cửa biển, dẫu có quân hùng tướng mạnh cũng không thể ngăn nổi quân xâm lược: “*Lốp lốp rào lim ngăn sóng biển / Khóa sông xích sắt cũng vầy thôi*”

Bài học lịch sử cứu nước và giữ nước nghìn đời còn tươi mới. Từ thời Trần các võ tướng đã truyền rằng, cái đáng lo là tri quốc (giữ nước) chứ không phải trị quốc (cai trị đất nước). Tri quốc mới bảo đảm được sự lâu bền, mới là sáng nghiệp tổ tông. Muốn giữ nước vững bền không rơi vào họa mất nước phải có đôi vai trăm họ cùng gánh. Còn chỉ lo trị nước thì đó là công việc của một số ít người nắm quyền binh.

Đến thời đại Hồ Chí Minh, thời đại mà chúng ta đang bước tiếp hôm nay

công việc trì quốc vẫn nặng gánh sơn hà. Tháng 9-1945, chỉ sau hơn hai tuần Chính phủ lâm thời nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa được thành lập, Bác Hồ đã viết bài “Chính phủ là công bộc của dân” trên báo *Cứu Quốc*. Người lưu ý rằng, mỗi thành viên Chính phủ phải “nhắm vào một mục đích duy nhất là mưu cầu tự do, hạnh phúc cho mọi người, phải đặt quyền lợi dân lên trên hết thảy. Việc gì có lợi cho dân phải hết sức làm. Việc gì có hại cho dân phải hết sức tránh...”.

Nhờ tin Đảng, một lòng theo Đảng mà trong Cách mạng Tháng Tám năm 1945, sức dân ấy đã chuyển hóa thành sức mạnh vô địch. Như ngọn triều dâng đúng lúc, Hà Nội quyết định Tổng khởi nghĩa khi chưa nhận được bản Quân lệnh số 1 phát ra từ Chiến khu Tân Trào. Còn Sài Gòn quyết định nổi dậy giành chính quyền cũng chưa nhận được Chỉ thị của Trung ương. Thế rồi như sóng trào lũ cuốn, đầu não chính trị phía nam đã giành chính quyền vào ngày 25-8.

Nhờ tin Đảng, một lòng theo Đảng mà cách đây 50 năm, tháng 8-1968, người dân làng Hạ Lợi, xã Tiên Lộc, huyện Can Lộc, Hà Tĩnh với khẩu hiệu “Xe chưa qua, nhà không tiếc” đã dỡ nhà cửa của mình mang lát đường cho đoàn xe ra mặt trận.

Nhờ tin Đảng, một lòng theo Đảng mà bà má miền nam kiên gan đào hầm suốt cả cuộc đời, âm thầm nuôi “những đoàn quân từ trong lòng đất” đợi ngày chiến thắng. Có những bà mẹ huyền thoại như Mẹ Việt Nam Anh hùng Nguyễn Thị Mễ ở thôn Viêm Tây 3, xã Điện Thắng Bắc, huyện Điện Bàn, tỉnh Quảng Nam, trong vòng 10

năm (từ năm 1958 đến 1969) đã đào tới 13 căn hầm nuôi cán bộ trong nhà, trong vườn.

Lịch sử sẽ còn tiếp tục phân tích, luận giải về sự phi thường trong những điều bình thường đó. Xin trích một ý kiến của “phía bên kia”. Giáo sư sử học người Mỹ Ga-bri-en Côn-cô đã viết trong cuốn sách *Giải phẫu một cuộc chiến tranh Việt Nam, Mỹ và kinh nghiệm lịch sử hiện đại*: “Những cán bộ đều luôn luôn có mặt, chia sẻ cuộc sống của nhân dân, làm cho Đảng luôn luôn gắn liền với lo âu, ước vọng của quần chúng. Những người Mỹ nghiên cứu vai trò của cán bộ, của thôn xóm, đều thấy họ được lòng dân và được kính trọng với tư cách vừa là người lãnh đạo vừa là con người với con người”.

Năm tháng chưa xa ấy vẫn còn đây trong câu chuyện của những cựu chiến binh trở về từ Trường Sơn, Trường Sa, Tây Nguyên, bưng biền Đồng Tháp... Năm tháng chưa xa ấy là dấu gạch nối đến hôm nay, thời Đổi mới, thời gần đây chúng ta hay gọi “Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư”. Một lẽ tự nhiên, sâu thẳm từ nguồn cội, sức dân vẫn luôn là tiềm năng lớn nhất, sức mạnh nội sinh lớn nhất.

Trong Cương lĩnh xây dựng đất nước thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011) Đảng ta đã tổng kết: “Sức mạnh của Đảng là ở sự gắn bó với nhân dân. Quan liêu, tham nhũng, xa rời nhân dân sẽ dẫn đến những tổn thất khôn lường đối với vận mệnh của đất nước, của chế độ xã hội chủ nghĩa và của Đảng”. Đảng chỉ rõ: Trong toàn bộ hoạt động của mình, Đảng phải quán

triệt tư tưởng “lấy dân làm gốc”, xây dựng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân lao động. Lợi ích chính đáng của nhân dân phải là cơ sở để hoạch định chính sách của Đảng và Nhà nước.

Đó là một tư tưởng lớn. Thực hiện tư tưởng lớn ấy không thể là những bài học thuộc lòng. Hơn thế, đó là đường đi nước bước cụ thể, những chỉ đạo rõ ràng, giản dị tưởng như nóng hổi trên tay, chuyện mảnh đất, ngôi nhà, miếng cơm, manh áo của dân. Đường đi nước bước hiện hữu trong Chương trình xây dựng Nông thôn mới; trong việc tìm hướng cải cách nền hành chính quốc gia, tạo ra môi trường ngày càng tốt cho hoạt động của doanh nghiệp, doanh nhân, chớ để “trên rả thảm, dưới rả đình”. Rồi việc cổ phần hóa doanh nghiệp nhà nước, xây dựng các chương trình, mũi đột phá thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội. Có thể kể những chương trình lớn của Chính phủ như thúc đẩy khởi nghiệp, phấn đấu hướng đến mục tiêu một triệu doanh nghiệp trong vài năm tới; chương trình 100 nghìn tỷ đồng thúc đẩy chương trình phát triển nông nghiệp công nghệ cao... Tất cả là để hướng tới khai dậy sức dân, huy động sức dân và không quên bồi dưỡng sức dân.

Những nỗ lực ấy được nhân dân ghi nhận. Luồng gió mới trong xây dựng, chỉnh đốn Đảng, chống tham nhũng, quan liêu có sức lan tỏa mạnh mẽ trong đời sống xã hội. Nhất là từ sau Đại hội XII của Đảng đến nay, chuyện đã rõ như ban ngày, kỷ luật của Đảng ta ngày càng nghiêm minh, không có

bất kỳ “vùng cấm” hay “vùng tránh” nào. “Lò lửa” chống tham nhũng do Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng nhóm lửa đã và đang rừng rực cháy. Dân tin, Đảng nói đi đôi với làm!

Bây giờ, điều mong mỏi của nhân dân trước thêm xuân mới? Mong gì ư, mong Đảng nêu gương, cán bộ nêu gương như Quy định mới đây đã xác định. Bởi “gương sống” có phần đang ít, mà “luận văn tuyên truyền” có phần đang nhiều; bởi cán bộ quyết đoán còn ít, độc đoán, dựa dẫm còn nhiều. Mong gì ư, mong mọi người dân đều có cuộc sống no đủ, được hít thở trong bầu khí quyền trong lành, dân chủ và đổi mới. Mọi người, chứ không phải một nhóm người nào đó. Đúng như Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc đã nói tại kỳ họp thứ sáu, Quốc hội khóa XIV, sau khi cho biết dân số Việt Nam dự báo sẽ đạt 96.963.958 người vào đầu năm 2019: “Tôi nói con số lẻ thế có nghĩa gì? Là để chúng ta hiểu và đặt sự lưu tâm đến từng người dân, không để bất kỳ ai bị bỏ sót hay cảm thấy bị bỏ sót trong các chính sách phát triển”.

Không quên ai và không ai bị bỏ quên. Chân lý đơn giản thế! Đơn giản thế mà cũng gian nan là thế!

Con đường lớn chúng ta đang đi có ánh sáng ngàn năm rọi chiếu, có ánh sáng của thời đại mới, cùng bốn biển năm châu hội nhập. Bước đi nhanh hay chậm còn tùy thuộc nhiều yếu tố, nhưng lòng dân, sức dân là đôi cánh để dân tộc bay lên!

Hải Đường
Nhân dân Xuân Kỷ Hợi 2019

SỨC MẠNH CỦA ĐẢNG LÀ Ở SỰ GẮN BÓ MẬT THIẾT VỚI NHÂN DÂN

Vào dịp Tết Canh ngọ 1930, Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời. Đảng ta ra đời vào mùa Xuân – mùa Xuân của đất nước và dân tộc. Mỗi năm Tết đến, Xuân về, dân tộc ta lại rộn ràng niềm vui, niềm tự hào “Mừng Đảng, Mừng Xuân”!

Hội nghị lần thứ 8, Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII

Ngày 3/2/1930, dưới sự chủ trì của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, ba tổ chức cộng sản ở Việt Nam đã họp Hội nghị hợp nhất thành một Đảng, lấy tên là Đảng Cộng sản Việt Nam. Sự ra đời của Đảng là bước ngoặt lịch sử, đáp ứng nguyện vọng và lợi ích của đông đảo nhân dân Việt Nam. Kể từ đây Đảng Cộng sản Việt Nam thực hiện sứ mệnh thiêng liêng mà lịch sử, nhân dân và dân tộc giao phó là lãnh đạo cách mạng Việt Nam.

Kể từ mùa xuân đầu tiên nhân dân ta có Đảng, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Bác Hồ và sự đồng lòng, đồng sức của nhân dân, tổng khởi nghĩa Cách mạng Tháng Tám năm 1945 đã thành công. Sự thành công của Cách mạng Tháng Tám đã mở ra một kỷ nguyên mới cho dân tộc ta: Kỷ nguyên độc lập, tự do, hạnh phúc.

Ngày 2/9/1945 năm Ất Dậu là Tết độc lập đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ cộng hòa (VNDCCH), một nước vừa thoát khỏi hơn 80 năm dưới ách thực dân.

Tết Bính Tuất 1946 chỉ đến sau ngày Bác tuyên bố khai sinh nước VNDCCH hơn năm tháng. Đây cũng là lần đầu tiên Bác Hồ ăn Tết ở Hà Nội. Chiều 20/1/1946, Bác viết thư gửi cho thanh niên và nhi đồng: “Một năm khởi đầu từ mùa xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội”. Bác còn khuyên bảo thanh niên “Năm mới,

chúng ta thực hành đời sống mới để trở nên những công dân mới, xứng đáng với nước VNDCCH”.

Xuân Đinh Hợi 1947, năm đầu tiên Bác Hồ đọc thơ chúc Tết đồng bào cả nước. 22 giờ ngày 21/01/1947 (tức 30 tháng Chạp năm Bính Tuất), từ nơi họp Hội đồng Chính phủ ở phủ Quốc Oai (Sơn Tây), Bác lên xe tới trụ sở Đài Tiếng nói Việt Nam đặt tại chùa Trầm (huyện Chương Mỹ - Hà Đông) để đọc thơ chúc Tết đồng bào, chiến sĩ cả nước. Kết thúc bài thơ là hai câu: “... Trường kỳ kháng chiến, nhất định thắng lợi! Thống nhất độc lập, nhất định thành công!”

Đây là bài thơ chúc Tết đầu tiên của Bác. Từ đó trở đi, trở thành lệ thường, cứ đêm Giao thừa 30 Tết là người dân cả nước lại chờ mong nghe Bác đọc thơ chúc Tết. Thơ chúc Tết của Bác vừa là lời kêu gọi, vừa là mừng xuân và cũng là những dự báo lịch sử, những chỉ đạo chiến lược cách mạng được truyền đạt bằng thơ. 22 bài thơ chúc Tết của Bác Hồ đã trở thành tài sản văn hóa vô giá của dân tộc.

Mùa xuân năm 1968, lời thơ chúc Tết bất hủ, đồng thời cũng là lời hiệu triệu của Bác Hồ: “Tiến lên! Toàn thắng ắt về ta!” như tiếp thêm sức mạnh, thúc giục miền Nam nổi dậy tiến công đồng loạt. Tết Kỷ Dậu 1969, trước lúc đi xa Bác cũng có thơ chúc Tết đồng bào, chiến sĩ. Người kêu gọi: “Vì độc lập, vì tự do, đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào. Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào. Bắc Nam sum họp, xuân nào vui hơn!”.

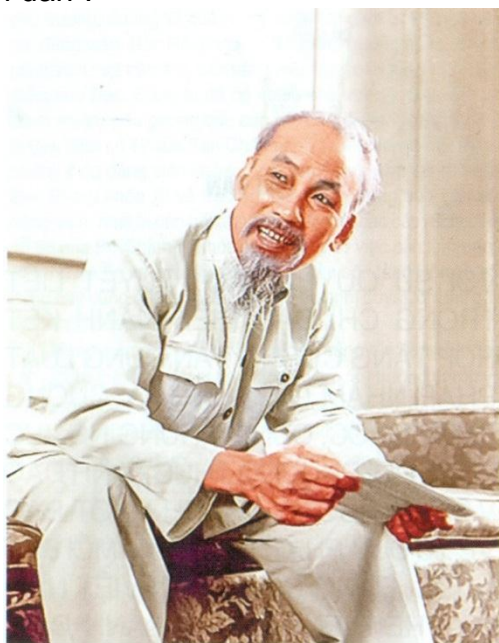
Đúng 6 năm sau, mùa xuân năm 1975, đất nước ta đã thống nhất, đi lên xã hội chủ nghĩa. Đất nước ta đã thực hiện trọn vẹn lời Bác chúc Tết năm Đinh Hợi 1947: “Thống nhất, độc lập, nhất định thành công”.

Năm 1952, tại Đại hội II của Đảng, khi Đảng ra công khai, Bác nói: “Đảng Lao động Việt Nam phải là một Đảng to lớn, mạnh mẽ, chắc chắn, trong sạch, cách mạng triệt để... Trong giai đoạn này, quyền lợi của giai cấp công nhân và nhân dân lao động và của dân tộc là một. Chính vì Đảng Lao động Việt Nam là Đảng của giai cấp công nhân và

nhân dân lao động, cho nên nó phải là Đảng của dân tộc Việt Nam”.

Với Bác Hồ, Đảng với nhân dân và dân tộc phải là một. Đảng phải luôn đặt lợi ích của đất nước, của dân tộc lên trên hết, trước hết. Cương lĩnh của Đảng (bổ sung, phát triển năm 2011) ghi: “Đảng Cộng sản Việt Nam là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam; đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của dân tộc”.

Cho đến lúc sắp đi xa, Người còn dặn lại: “Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh

Trong lịch sử ra đời và phát triển của Đảng ta có khá nhiều kỳ Đại hội Đảng diễn ra vào mùa xuân. Sau mỗi kỳ Đại hội, Đảng ta lại đem đến cho đất nước những mùa Xuân ấm áp, sinh sôi nảy lộc. Nếu như Đại hội Đảng lần thứ VI - xuân 1986 đánh dấu sự nghiệp đổi mới toàn diện, thì Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XI mùa xuân 2011 là Đại hội tổng kết 25 năm đường lối đổi mới của Đảng với “Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội”, tiếp tục đưa đất nước phát triển, để đến năm 2020, nước ta cơ bản trở thành một nước công nghiệp theo hướng hiện đại.

Mùa xuân 2016 - Đại hội Đảng lần thứ XII - sự kiện chính trị quan trọng trong đời sống xã hội của nhân dân ta. Đại hội biểu thị sự thống nhất ý chí và quyết tâm sắt đá của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta, với nhiệm vụ, mục tiêu: “Tăng cường xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh; phát huy sức mạnh toàn dân tộc và dân chủ xã hội chủ nghĩa; đẩy mạnh toàn diện, đồng bộ công cuộc đổi mới; bảo vệ vững chắc Tổ quốc, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định; phấn đấu sớm đưa Việt Nam cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại”.

Từ thực tiễn phong phú của cách mạng Việt Nam, trong đó có thực tiễn hơn 30 năm đổi mới, Đảng ta đã rút ra nhiều bài học quý giá. Sự nghiệp cách mạng là của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân. Chính nhân dân là người làm nên những thắng lợi lịch sử. Toàn bộ hoạt động của Đảng phải xuất phát từ lợi ích và nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Sức mạnh của Đảng là ở sự gắn bó mật thiết với nhân dân. Quan liêu, tham nhũng, xa rời nhân dân sẽ dẫn đến những tổn thất khôn lường đối với vận mệnh của đất nước, của chế độ xã hội chủ nghĩa và của Đảng.

89 năm qua đã minh chứng, khẳng định vị thế và trách nhiệm lớn lao: Đảng Cộng sản Việt Nam là lực lượng duy nhất lãnh đạo cách mạng. Đảng đã lãnh đạo cách mạng vượt qua mọi khó khăn, thử thách, đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác.

Với những trang sử vàng của dân tộc Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhân dân ta đều có quyền tự hào với một niềm tin mãnh liệt: Chỉ có Đảng Cộng sản Việt Nam mới đem lại những mùa xuân cho đất nước, sức xuân của lòng người.

Một mùa Xuân mới lại về. Với sức mạnh đại đoàn kết của cả dân tộc và sự lãnh đạo sáng suốt của Đảng, chúng ta hoàn toàn tin tưởng vào một năm mới đầy khởi sắc; gặt hái được những thành tựu mới trong công cuộc xây dựng và chỉnh đốn Đảng, cải cách hành chính, phát triển kinh tế - xã hội; phấn đấu thực hiện thành công mục tiêu “Dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh” như mong ước của Bác Hồ kính yêu.

Phương Nam
Công lý Xuân Kỷ Hợi 2019

Ý ĐẢNG QUYỀN LÒNG DÂN TẠO THỂ MỚI CHO ĐẤT NƯỚC ĐI LÊN

LTS: Nhân dịp đón Tết cổ truyền Kỷ Hợi - 2019, Báo Nhân Dân vinh dự được Tổng Bí thư, Chủ tịch nước NGUYỄN PHÚ TRỌNG dành cho cuộc phỏng vấn đầu năm. Những điều đồng chí chia sẻ, muốn gửi đến toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta quyết tâm chính trị mới, đẩy mạnh công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp thật sự là công bộc của dân; đoàn kết thống nhất, tiếp tục sự nghiệp đổi mới, phát triển đất nước nhanh và bền vững. Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

Phóng viên: Thưa đồng chí Tổng Bí thư, Chủ tịch nước, năm 2018 là năm bản lề thực hiện Nghị quyết Đại hội XII của Đảng, chúng ta đã giành nhiều thành tựu quan trọng trên tất cả các lĩnh vực, nhất là trong công tác xây dựng Đảng. Xin đồng chí cho biết kết quả nổi bật trong việc thực hiện nhiệm vụ then chốt này?

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Năm 2018, Trung ương đã chỉ đạo quyết liệt nhiều vấn đề mang tầm chiến lược và cả những nội dung rất cụ thể liên quan trực tiếp hàng ngày, hằng

giờ đến đông đảo cán bộ, đảng viên, nhân dân và người lao động. Vừa triển khai mạnh mẽ các nhiệm vụ trọng tâm do Đại hội XII đề ra, Trung ương vừa tập trung chỉ đạo xây dựng, hoàn thiện thể chế, cơ chế, chính sách, tạo động lực cho những bước chuyển biến mới trên tất cả các lĩnh vực: Kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh và đối ngoại. Đời sống của nhân dân không ngừng được cải thiện, ý Đảng hợp với lòng dân, góp phần tạo lực mới, thể mới cho đất nước vững bước đi lên.

Riêng về xây dựng Đảng, có thể nói, năm 2018 là một năm đã để lại nhiều dấu ấn tốt đẹp với cách làm bài bản, khoa học, đúng tầm và hiệu quả. Một trong những kết quả nổi bật, được toàn xã hội ghi nhận là việc tiếp tục thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, nhất là cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Hoạt động của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng có nhiều đổi mới quyết liệt, tập trung chỉ đạo những việc khó, còn vướng mắc, như các khâu thanh tra, điều tra, giám định, thu hồi tài sản; chú trọng hiệu quả giám sát, phản biện của các tổ chức đoàn thể, thường xuyên tổ chức các đoàn kiểm tra, giám sát việc thanh tra vụ việc, khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử các vụ án tham nhũng, kinh tế. Các cấp ủy, cơ quan chức năng vào cuộc đồng bộ hơn, có trọng tâm, trọng điểm, lựa chọn đối tượng, lĩnh vực nhạy cảm, phức tạp, dễ nảy sinh vi phạm, những vấn đề bức xúc mà nhân dân quan tâm. Kiên quyết, kiên trì, làm bước nào chắc bước đó; rõ đến đâu xử lý đến đó; kỷ luật đảng trước, kỷ luật hành chính, xử lý hình sự sau, bắt kẻ người vi phạm là ai, công tác ở cơ quan, đơn vị nào, Trung ương hay địa phương, lực lượng vũ trang hay doanh nghiệp. Trong xử lý cán bộ, luôn có lý, có tình;

công, tội rõ ràng; nghiêm minh, đúng pháp luật; nghiêm khắc nhưng cũng rất nhân văn, mở đường cho người vi phạm sửa chữa sai lầm và cảnh tỉnh, ngăn ngừa vi phạm. Những yếu kém, hạn chế trước đây dần được khắc phục. Tiến độ thanh tra, điều tra, truy tố, xét xử được đẩy mạnh hơn, nhanh hơn; tỷ lệ thu hồi tài sản tham nhũng tăng rõ rệt. Từ đầu nhiệm kỳ Đại hội XII đến nay, hơn 60 cán bộ diện Trung ương quản lý bị thi hành kỷ luật là con số chưa từng có. Tiếp tục tinh thần không có “vùng cấm”, không có ngoại lệ, năm 2018, đã xử lý nhiều cán bộ cấp cao, kể cả cán bộ nghỉ hưu, cán bộ trong các cơ quan bảo vệ, thực thi pháp luật, sĩ quan cấp tướng thuộc các lực lượng vũ trang, có những trường hợp bị tước các danh hiệu, xử lý hình sự.

Thật đau lòng! Song vì sự nghiêm minh của kỷ luật đảng, sự thượng tôn pháp luật của Nhà nước, sự trong sạch, vững mạnh và uy tín của Đảng và ý nguyện của nhân dân, chúng ta phải làm, và sẽ còn tiếp tục làm trong thời gian tới.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng với nhân dân thị trấn Diêm Điền, huyện Thái Thụy, tỉnh Thái Bình. Ảnh: Trí Dũng (TTXVN)

Phóng viên: Có ý kiến cho rằng, vừa qua, tập trung quá nhiều vào xử lý cán bộ vi phạm mà chưa coi trọng quá trình chỉ đạo, lãnh đạo đối với các lĩnh vực khác. Thưa Tổng Bí thư, Chủ tịch nước, có phải đây là một nhận thức sai lệch cần uốn nắn?

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Ý kiến đó không nhiều, cũng cần lắng nghe và tìm hiểu để nếu đúng thì tiếp thu, điều chỉnh, nhưng thực tế thời gian qua cho thấy, kết quả đấu tranh phòng, chống tham nhũng đang tạo ra niềm tin, khí thế mới trong toàn Đảng, toàn dân, tạo động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XII của Đảng. Năm 2018, chúng ta hoàn thành tất cả các chỉ tiêu đề ra, trong đó có nhiều chỉ tiêu vượt kế hoạch. Có lần tôi đã nói: “Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực và vị thế như ngày nay”; “Ai nhụt chí thì dẹp sang một bên cho người khác làm”,... Chúng ta chống tiêu cực, tham nhũng là nhằm góp phần làm cho bộ máy của Đảng, Nhà nước ta trong sạch, vững mạnh hơn, lãnh đạo đất nước thực hiện tốt hơn các nhiệm vụ chính trị, kinh tế, xã hội. Đó cũng là nguyện vọng tha thiết của toàn dân, là đòi hỏi của nhiệm vụ cách mạng.

Thực tế cũng cho thấy, không phải chúng ta chỉ tập trung vào xử lý cán bộ. Trái lại, Trung ương luôn luôn chú ý lãnh đạo toàn diện các lĩnh vực của đất nước, từ phát triển kinh tế; bảo đảm quốc phòng, an ninh; mở rộng quan hệ đối ngoại, hội nhập quốc tế, giữ vững môi trường hòa bình, đến tăng cường an sinh xã hội, chăm lo đời sống của nhân dân,... Chỉ riêng năm 2018, hai Hội nghị Trung ương 7 và 8 đã bàn, thống nhất ban hành một số nghị quyết quan trọng về chiến lược phát triển bền vững kinh tế biển Việt Nam; chính sách tiền lương; bảo hiểm xã hội; xây dựng đội ngũ cán bộ; quy định trách nhiệm nêu gương,... Điều ấy thể hiện rất rõ, rất cụ thể phương châm, nguyên tắc lãnh đạo của Đảng ta là chăm lo phát triển kinh tế là trung tâm; xây dựng Đảng là then chốt; bảo đảm quốc phòng, an ninh là thường xuyên quan trọng. Phát triển kinh tế lại phải đi liền với giải quyết các vấn đề xã hội, khắc phục

các vấn đề bất cập, bức xúc. Đồng thời hết sức chú trọng xây dựng, hoàn thiện các cơ chế, chính sách, tạo dựng môi trường thuận lợi để mọi người yên tâm, phấn khởi lao động, làm việc, công tác, cống hiến cho nhân dân, cho đất nước; ngăn ngừa, hạn chế tội phạm.

Phóng viên: *Thưa Tổng Bí thư, Chủ tịch nước, những nghị quyết, quy định nêu trên, nhất là về xây dựng đội ngũ cán bộ đều rất hệ trọng. Làm thế nào để tổ chức thực hiện có hiệu quả nhất?*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Công tác cán bộ là công tác con người, đụng chạm đến nhiều mặt, nhiều khâu, nhiều yếu tố, nhiều mối quan hệ. Quá trình tổ chức thực hiện các Nghị quyết, Quy định nêu trên phải luôn đặt trong tổng thể chiến lược, đường lối chung của Đảng; đối với mỗi vấn đề lại có những yêu cầu về chiều sâu của từng nội dung. Nghị quyết Hội nghị Trung ương 7 khóa XII đã đề ra 8 nhiệm vụ, giải pháp, trong đó chỉ rõ “Hai trọng tâm” và “Năm đột phá”. Đơn cử như công tác cán bộ, cùng với tiếp tục xử lý nghiêm các vi phạm, kết hợp giữa “xây” và “chống”, các cấp ủy, tổ chức đảng cần sớm có kế hoạch, chương trình hành động thực hiện Nghị quyết số 26 về tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Ngay sau khi Nghị quyết được ban hành, Bộ Chính trị đã có Kế hoạch số 10-KH/TW; Chính phủ có Chương trình hành động thực hiện với các nhiệm vụ trọng tâm là hoàn thiện các văn bản quy phạm pháp luật về công tác cán bộ; xây dựng chiến lược quốc gia thu hút nhân tài; tăng cường công tác quản lý cán bộ; kiểm soát quyền lực, chống chạy chức, chạy quyền,...

Một trong những điểm nhấn của Nghị quyết số 26 là đổi mới công tác đánh giá cán bộ theo hướng: Xuyên suốt, liên tục, đa chiều, theo tiêu chí cụ thể, bằng sản

phẩm, thông qua khảo sát, công khai kết quả và so sánh với chức danh tương đương; gắn đánh giá cá nhân với đánh giá tập thể và căn cứ vào kết quả cụ thể việc thực hiện nhiệm vụ của địa phương, cơ quan, đơn vị; có cơ chế tạo động lực, đổi mới sáng tạo, rèn luyện qua thực tiễn ở những nơi, qua những việc có nhiều khó khăn, thách thức, v.v. Mặt khác, cần triển khai thực hiện và giám sát việc thực hiện Quy định số 08 về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Trung ương Đảng. Trong đó, lưu ý những việc cán bộ phải nêu gương thực hiện; nhất là việc không được làm, như “chạy” hoặc tiếp tay cho chạy chức, chạy quyền, chạy phiếu bầu, chạy phiếu tín nhiệm; can thiệp vào công tác cán bộ không đúng thẩm quyền, trách nhiệm; đề bạt, bổ nhiệm, bố trí cán bộ không đủ tiêu chuẩn, điều kiện, nhất là đối với người nhà, người thân. Phải bằng mọi cách, kiểm soát cho được quyền lực trong công tác cán bộ.

Một điểm lưu ý nữa là, việc thực hiện Nghị quyết về công tác cán bộ cần gắn kết đồng bộ với các nghị quyết khác của Đảng, trong đó phải nói đến các Nghị quyết số 18 và 19 của Hội nghị Trung ương 6 khóa XII về đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy trong hệ thống chính trị tinh gọn, hiệu lực, hiệu quả; về nâng cao chất lượng hoạt động của các đơn vị sự nghiệp công lập. Muốn tinh gọn tổ chức bộ máy phải đánh giá đúng cán bộ, tinh giản ai, bố trí sắp xếp lại như thế nào cho phù hợp với năng lực cán bộ, yêu cầu, nhiệm vụ của tổ chức bộ máy mới. Trong quá trình đó cần phòng ngừa, chống các hiện tượng tiêu cực dễ xảy ra khi bố trí, tinh giản cán bộ. Đây là vấn đề nhạy cảm, phức tạp cần có sự chỉ đạo, giám sát chặt chẽ, nếu không sẽ phản tác dụng, làm cho bộ máy yếu dần, có khi những cán bộ hư hỏng, biết chạy chọt thì ở lại, người có năng lực, không chạy thì

bị đẩy ra ngoài. Cách tốt nhất là đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; thực hiện nghiêm quy định trách nhiệm nêu gương; có chế tài hiệu quả trong kiểm soát quyền lực. Cán bộ giữ chức vụ càng cao, càng phải nêu gương, càng phải gương mẫu; nơi nào vi phạm thì người đứng đầu ở đó phải chịu trách nhiệm và phải bị xử lý nghiêm, xử lý trước. Tin rằng, với các cơ chế, chính sách, biện pháp cụ thể như vậy, lại được gần 200 đồng chí Ủy viên Trung ương nêu gương tốt thì chúng ta sẽ thành công.

Phóng viên: *Kỳ họp thứ 6, Quốc hội khóa XIV đã bầu đồng chí làm Chủ tịch nước với số phiếu gần như tuyệt đối (476/477phiếu). Xin đồng chí cho biết đôi điều cảm nhận sau một thời gian đảm đương cả hai cương vị Tổng Bí thư và Chủ tịch nước?*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Thời gian còn quá ngắn, nói cái gì ngay vào lúc này là vội vàng. Chỉ xin nhắc lại tâm trạng, cảm xúc của tôi về việc này, như tôi đã phát biểu tại Lễ tuyên thệ nhậm chức trước Quốc hội và đồng bào cả nước sau công bố kết quả bầu cử. Đây là niềm vinh dự vô cùng to lớn, nhưng cũng là một trách nhiệm hết sức nặng nề đối với tôi. Tôi vừa mừng, vừa lo. Mừng là vì được Đảng, Quốc hội tin nhiệm giao nhiệm vụ, được nhân dân yêu mến ủng hộ, gửi gắm niềm tin. Lo là làm thế nào để hoàn thành thật tốt cả hai trọng trách lớn vừa là người đứng đầu Đảng, vừa là nguyên thủ quốc gia. Ngay cuối buổi chiều hôm nhậm chức, tôi đã sang gặp gỡ, thăm hỏi, tìm hiểu công việc ở Văn phòng Chủ tịch nước. Rất vui được tập thể cán bộ, công chức ở Văn phòng chia sẻ, giúp tôi tiếp cận với công việc mới mẻ này. Sau đó, nhờ có sự phối

hợp chặt chẽ giữa các Văn phòng Trung ương Đảng, Văn phòng Tổng Bí thư và Văn phòng Chủ tịch nước, sự cố gắng của cán bộ, công chức các cơ quan hữu quan, đến nay, sau hơn 2 tháng nhận nhiệm vụ, mọi công việc theo chức trách mà tôi phải gánh vác bước đầu thấy diễn ra suôn sẻ. Tôi sẽ tiếp tục nỗ lực, cố gắng vừa học vừa làm. Rất mong được các đồng chí lãnh đạo, nguyên lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và đồng bào, đồng chí giúp đỡ; các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể và các địa phương phối hợp chặt chẽ, đoàn kết thống nhất cao, tạo điều kiện cho tôi hoàn thành nhiệm vụ mà Đảng, Nhà nước và nhân dân tin tưởng giao phó.

Phóng viên: *Nhân dịp Xuân mới Kỷ Hợi đang về, thưa Tổng Bí thư, Chủ tịch nước có điều gì gửi gắm đến cán bộ, chiến sĩ cả nước và đồng bào ta ở nước ngoài?*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Mùa xuân mới luôn mang đến sức sống mới. Tôi xin chúc đồng bào và chiến sĩ cả nước, người Việt Nam ta ở nước ngoài một năm mới dồi dào sức khỏe, hạnh phúc, có nhiều niềm vui mới, tinh thần mới và khí thế mới, đoàn kết một lòng, tiếp tục đẩy mạnh sự nghiệp đổi mới để xây dựng và bảo vệ đất nước muôn vàn yêu quý của chúng ta.

Phóng viên: *Xin trân trọng cảm ơn đồng chí Tổng Bí thư, Chủ tịch nước. Đội ngũ những người làm Báo Nhân Dân xin kính chúc đồng chí luôn luôn mạnh khỏe để cùng với toàn Đảng lãnh đạo, tổ chức thực hiện thắng lợi mọi chủ trương, đường lối của Đảng và Nhà nước, sớm đưa nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại.*

Bắc Văn
Nhân dân Xuân Kỷ Hợi 2019

KHÔNG KHÍ PHẤN KHỞI, TIN TƯỞNG VÀO SỰ LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG, VÀO THẮNG LỢI CỦA SỰ NGHIỆP ĐỔI MỚI ĐANG TIẾP TỤC LAN TỎA RỘNG KHẮP

(Trích phát biểu của **Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng** tại Hội nghị trực tuyến của Chính phủ với lãnh đạo các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương diễn ra ngày 28-12-2018)

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng với cử tri quận Ba Đình (Hà Nội), ngày 24-11-2018.
Ảnh: Trí Dũng

Năm 2018 chúng ta đã đạt được nhiều kết quả quan trọng, có thể nói là toàn diện, đáng mừng trên hầu hết các lĩnh vực, để lại những ấn tượng tốt đẹp và cho chúng ta thêm nhiều bài học kinh nghiệm quý, góp phần thực hiện tốt các mục tiêu, nhiệm vụ của nửa đầu nhiệm kỳ khóa XII, đồng thời tạo đà và động lực mới, khí thế mới cho việc hoàn thành toàn bộ các mục tiêu, nhiệm vụ đề ra cho năm 2019 và cả 5 năm 2016-2020. Không phải ngẫu nhiên mà một không khí phấn khởi, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, vào thắng lợi của sự nghiệp đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc đang tiếp tục lan tỏa rộng khắp trên cả nước.

Vậy nguyên nhân nào đã cho chúng ta những kết quả, thành công đó?

Có nhiều nguyên nhân. Nhưng có lẽ bao trùm lên tất cả là: (1) Nhờ chúng ta được thừa hưởng những thành tựu to lớn quan trọng, có ý nghĩa lịch sử qua hơn 30 năm đổi mới; những kết quả toàn diện đạt được trong 2 năm 2016, 2017; (2) Nhờ có sự đoàn kết, thống nhất, nỗ lực phấn đấu, chung sức, chung lòng của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta. Cả hệ thống chính

trị, bao gồm các cơ quan lãnh đạo của Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể đã có nhiều đổi mới, phối kết hợp nhịp nhàng, đồng bộ, bài bản hơn trong việc lãnh đạo, chỉ đạo quán triệt, tổ chức triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội XII, tạo ra những chuyển biến tích cực trong việc phát huy đầy đủ, đúng đắn vai trò lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước, quyền làm chủ của nhân dân, giải quyết kịp thời, đúng đắn, sát hợp và có hiệu quả các vấn đề cuộc sống đặt ra, nhất là các vấn đề quan trọng, nhạy cảm, bức xúc xã hội; (3) Nhờ có sự đồng thuận, đồng tình, ủng hộ, cổ vũ, động viên, góp ý kịp thời của cán bộ, đảng viên, các đồng chí lão thành, các tầng lớp nhân dân, các cơ quan thông tin, báo chí,... tạo nên sức mạnh tổng hợp, đồng tâm nhất trí của cả hệ thống chính trị, của toàn xã hội.

Tuy nhiên, chúng ta tuyệt nhiên không chủ quan, thỏa mãn; không quá say sưa với thành tích, thắng lợi. Bởi vì, đất nước vẫn đang đứng trước nhiều khó khăn, thách thức. Tình hình thế giới, khu vực tiếp tục diễn biến nhanh chóng, phức tạp, khó lường. Kinh tế thế giới còn tiềm ẩn nhiều rủi ro, nhất là về tài chính - tiền tệ và xuất

khẩu dưới tác động của chiến tranh thương mại. Những hạn chế, yếu kém tích tụ, tồn đọng từ lâu của nền kinh tế và trong nhiều lĩnh vực xã hội còn nặng nề, gây hậu quả xấu, bức xúc xã hội, không dễ một sớm một chiều có thể khắc phục được. Đó là tình trạng làm ăn thua lỗ, đầu tư kém hiệu quả, thất thoát, tham nhũng, lãng phí vẫn còn nặng nề, nhất là ở khu vực kinh tế nhà nước. Tình trạng "trên nóng, dưới lạnh", kỷ cương phép nước bị buông lỏng còn diễn ra ở nhiều nơi. Cải cách hành chính, cải cách tư pháp, cải thiện môi trường đầu tư, kinh doanh còn nhiều trở ngại, ảnh hưởng xấu đến hoạt động của doanh nghiệp. Tội phạm, tệ nạn xã hội, bạo lực gia đình, xâm hại trẻ em, vệ sinh an toàn thực phẩm, tai nạn giao thông, ô nhiễm môi trường, khiếu kiện đông người... còn diễn biến phức tạp, nhất là ở các đô thị lớn...

... Năm 2019 là năm thứ tư - năm chuẩn bị kết thúc của nhiệm kỳ 5 năm; năm khởi đầu của quá trình chuẩn bị tổ chức Đại hội Đảng bộ các cấp, tiến tới Đại hội toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, vì vậy có ý nghĩa rất quan trọng...

... Tinh thần chung là phải quyết liệt hơn, sáng tạo hơn, đạt được kết quả tổng thể cao hơn năm 2018. Tập trung ưu tiên vào những nhiệm vụ trọng tâm sau đây:

Một là, tiếp tục củng cố nền tảng kinh tế vĩ mô, kiểm soát lạm phát, nâng cao năng lực ứng phó với những biến động bất thường của thị trường, nhất là thị trường thế giới; duy trì đà tăng trưởng, nâng cao chất lượng tăng trưởng trên cơ sở cải thiện mạnh mẽ hơn nữa môi trường đầu tư kinh doanh, nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh của nền kinh tế gắn với đẩy mạnh thực hiện ba đột phá chiến lược, đổi mới mô hình tăng trưởng và cơ cấu lại nền kinh tế.

Muốn thế, phải tiếp tục đẩy mạnh cải cách hành chính, tạo chuyển biến rõ nét hơn trong việc tháo gỡ một cách thực chất những ách tắc, rào cản đối với các hoạt

động đầu tư sản xuất, kinh doanh của người dân và các doanh nghiệp. Khắc phục tình trạng chậm ban hành văn bản hướng dẫn thi hành luật hoặc văn bản được ban hành có nội dung không rõ ràng, thiếu chuẩn xác; tệ những nhiều chậm trễ trong việc giải quyết các thủ tục hành chính về quản lý, khai thác, sử dụng đất đai tài nguyên, xây dựng, bảo vệ môi trường, tiếp cận thị trường, các nguồn lực và các dự án đầu tư

Phát triển đồng bộ và lành mạnh các loại thị trường hàng hóa, dịch vụ thiết yếu và thị trường các yếu tố sản xuất như: Thị trường tài chính - tiền tệ, thị trường quyền sử dụng đất và bất động sản, thị trường điện,... để bảo đảm cung cầu trên thị trường và các cân đối lớn của nền kinh tế, đặc biệt là cân đối thu chi ngân sách nhà nước, vay trả nợ nước ngoài, giữ vững an ninh, an toàn kinh tế - tài chính - tiền tệ quốc gia. Đẩy mạnh việc sắp xếp lại, đổi mới, nâng cao hiệu quả hoạt động của các doanh nghiệp nhà nước; xử lý dứt điểm các doanh nghiệp, dự án đầu tư chậm tiến độ, thua lỗ, kém hiệu quả; xử lý nợ xấu của hệ thống các tổ chức tín dụng; nâng cao chất lượng, tiến độ và hiệu quả giải ngân vốn đầu tư công; huy động sự tham gia của các thành phần kinh tế trong và ngoài nước cho đầu tư phát triển...

Trong năm 2019 và các năm tiếp theo, cần tiếp tục đẩy mạnh việc rà soát, điều chỉnh, bổ sung và triển khai thực hiện thật nghiêm, thật tốt các chương trình, kế hoạch và đề án đã đề ra về hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; phát triển nguồn nhân lực, nhất là nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư; phát triển kết cấu hạ tầng đồng bộ theo hướng hiện đại; và đổi mới mô hình tăng trưởng, cơ cấu lại nền kinh tế...

Mô hình tăng trưởng của nước ta phải ngày càng dựa nhiều hơn vào việc tăng năng suất lao động, chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh của nền kinh tế; huy

động, phân bổ và sử dụng có hiệu quả các nguồn lực theo tín hiệu và cơ chế thị trường; chú trọng nâng cao chất lượng tăng trưởng, giữ vững ổn định kinh tế vĩ mô, thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh, giữ gìn môi trường sinh thái.

Nền kinh tế nước ta cần tiếp tục được cơ cấu lại một cách mạnh mẽ và đồng bộ hơn ở tầm tổng thể quốc gia cũng như từng ngành, lĩnh vực, địa phương và các tổ chức kinh tế cụ thể...

Để có thể hoàn thành tốt nhiệm vụ này, Chính phủ, chính quyền các địa phương, các cấp, các ngành cần dành nhiều thời gian, công sức để nghiên cứu kỹ lưỡng, chuẩn bị công phu, bài bản, có chất lượng các chương trình, kế hoạch, đề án và các văn bản pháp luật, bảo đảm sự đúng đắn, sát thực tế, có tính khả thi cao, sớm khắc phục tình trạng chậm trễ, không rõ ràng, cụ thể, thậm chí sai sót, phải bổ sung, sửa đổi nhiều lần.

Hai là, quan tâm hơn nữa và có biện pháp cụ thể thiết thực hơn nữa đối với việc xây dựng và phát triển có hiệu quả văn hóa, xã hội, xây dựng con người theo đúng tinh thần Nghị quyết Đại hội XII và các nghị quyết của Trung ương về lĩnh vực này. Cần nhận thức và quán triệt sâu sắc hơn nữa quan điểm: “Văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội”; “Văn hóa soi đường cho quốc dân đi”; văn hóa có mạnh, xã hội có ổn định, phát triển hài hòa, con người có phát triển toàn diện thì đất nước mới phát triển nhanh và bền vững được; phải thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội ngay trong từng bước đi, từng chính sách...

Hiện nay chúng ta đang đứng trước bối cảnh kinh tế thị trường, toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế, sự phát triển bùng nổ của công nghệ thông tin, truyền thông và cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đã, đang và sẽ ảnh hưởng sâu rộng, nhanh chóng, cả tích cực lẫn tiêu cực đến văn hóa, xã hội và đạo đức, tư duy, lối sống của con người, các cộng đồng, dân tộc trên

toàn thế giới, trong đó có nước ta. Vì vậy, càng cần đặc biệt coi trọng lĩnh vực này; cố gắng sớm khắc phục những hạn chế, yếu kém trong thời gian qua.

Trong việc xây dựng văn hóa, phát triển xã hội, chăm lo xây dựng con người, cần hết sức chú ý việc giữ gìn và phát huy truyền thống và bản sắc văn hóa dân tộc; giáo dục bồi dưỡng phẩm chất, đạo đức, nhân cách con người Việt Nam; xây dựng gia đình ấm no, hòa thuận, hạnh phúc; phát triển xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

Tập trung ưu tiên xử lý một cách căn cơ, bài bản những vấn đề xã hội bức xúc hiện nay như: Khoảng cách giàu - nghèo và trình độ phát triển có xu hướng doãng ra; tỷ lệ số hộ cận nghèo, tái nghèo còn lớn, nhất là ở vùng đồng bào dân tộc thiểu số, vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo; đạo đức xã hội xuống cấp, tệ nạn xã hội gia tăng, kể cả trong công sở, bệnh viện, trường học...

Ba là, tiếp tục lãnh đạo, chỉ đạo củng cố, tăng cường tiềm lực quốc phòng, an ninh; kiên quyết, kiên trì giữ vững độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc; bảo đảm an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội; thực hiện có hiệu quả công tác đối ngoại và hội nhập quốc tế. Củng cố thế trận quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân. Đẩy mạnh hoạt động đối ngoại toàn diện về quốc phòng, an ninh theo tinh thần “giữ nước từ xa”, “giữ nước từ khi nước chưa nguy”, không để bị động, bất ngờ trong mọi tình huống. Giữ vững an ninh quốc gia, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội. Chủ động phòng ngừa, đấu tranh, ngăn chặn kịp thời, có hiệu quả các âm mưu, hoạt động chống phá của các thế lực thù địch. Thực hiện quyết liệt, đồng bộ các giải pháp phòng, chống tội phạm, phòng, chống cháy, nổ, các tệ nạn xã hội. Tăng cường quản lý tài nguyên, bảo vệ môi trường; sẵn sàng ứng phó kịp thời, xử lý có hiệu quả các sự cố thiên tai và cứu hộ, cứu nạn.

Chú trọng nâng cao chất lượng công tác dự báo chiến lược, phân tích tình hình quốc tế; với các bước đi đồng bộ, chủ động làm sâu sắc, thực chất hơn các mối quan hệ đối tác chiến lược, đối tác toàn diện, tăng cường quan hệ với tất cả các nước trên cơ sở nguyên tắc: Tôn trọng độc lập, chủ quyền, hữu nghị, hợp tác, bình đẳng, cùng có lợi. Tổ chức tốt các hoạt động đối ngoại song phương và đa phương. Đẩy mạnh công tác thông tin, truyền thông về hội nhập, nâng cao năng lực đàm phán, ký kết, thực hiện có hiệu quả các điều ước quốc tế, nhất là các hiệp định thương mại tự do thế hệ mới và không ngừng nâng cao năng lực giải quyết các tranh chấp về thương mại và đầu tư quốc tế. Làm tốt hơn nữa công tác bảo hộ công dân, tạo điều kiện thuận lợi để người Việt Nam ở nước ngoài đóng góp xây dựng đất nước.

Bốn là, đẩy mạnh và làm tốt hơn nữa công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị, đặc biệt là xây dựng Chính phủ, chính quyền các cấp thật sự trong sạch, vững mạnh, hoạt động hiệu lực, hiệu quả. Nghiêm túc thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) về việc ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, gắn với việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Triển khai Nghị quyết Trung ương 6 (khóa XII) về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; đổi mới hệ thống tổ chức và quản lý, nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động của các đơn vị sự nghiệp công lập. Làm tốt hơn nữa công tác cán bộ để lựa chọn, bố trí những cán bộ thật sự có đức, có tài, liêm chính, tâm huyết, thật sự vì nước, vì dân vào các vị trí lãnh đạo của bộ máy nhà nước. Kiên quyết đấu tranh loại bỏ những người tham nhũng, hư hỏng; chống mọi biểu hiện chạy chức, chạy quyền, ưu ái tuyển dụng người thân không đủ tiêu chuẩn. Phát huy dân

chủ, nâng cao ý thức trách nhiệm, tinh thần phục vụ nhân dân của cán bộ, công chức, viên chức. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, xây dựng chính phủ điện tử. Siết chặt kỷ luật, kỷ cương hành chính, thường xuyên kiểm tra, đôn đốc, tạo chuyển biến mạnh mẽ trong thực thi công vụ; nâng cao đạo đức, văn hóa, tính chuyên nghiệp của cán bộ, công chức, viên chức. Thực hiện nghiêm các quy định về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí và tiếp công dân; rà soát, xử lý kịp thời, dứt điểm các khiếu nại, tố cáo để từng bước giảm thiểu, tiến tới chấm dứt hiện tượng khiếu kiện đông người, nhất là các vụ việc phức tạp, kéo dài. Tăng cường phòng, chống, phát hiện, xử lý nghiêm các vụ việc tham nhũng, tiêu cực, vi phạm pháp luật; đẩy nhanh tiến độ điều tra, truy tố, xét xử các vụ việc nghiêm trọng, xã hội quan tâm; thu hồi tối đa tài sản bị chiếm đoạt, thất thoát. Giữ vững nguyên tắc, nền nếp sinh hoạt Đảng; khắc phục tình trạng coi nhẹ, thậm chí coi thường công tác xây dựng nội bộ Đảng trong các cơ quan nhà nước...

Nhận định đúng tình hình, đề ra được các nhiệm vụ, giải pháp là công việc định hướng rất quan trọng để xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước. Nhưng quan trọng, quyết định hơn còn là phải kiên quyết, năng động, sáng tạo lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức thực hiện có kết quả cụ thể các nhiệm vụ, giải pháp đã đề ra. Tôi tin tưởng và tha thiết mong rằng, sau hội nghị này, với niềm tin mới, khí thế mới, động lực mới, Chính phủ và chính quyền các địa phương sẽ cùng với toàn Đảng, toàn dân, toàn quân tiếp tục đoàn kết phấn đấu với quyết tâm và nỗ lực cao hơn nữa, năng động, sáng tạo hơn nữa để hoàn thành thắng lợi mục tiêu, nhiệm vụ đã đề ra, góp phần xây dựng đất nước thân yêu của chúng ta ngày càng đàng hoàng hơn, to đẹp hơn như Bác Hồ từng mong muốn...

Hà Nội mới Xuân Kỷ Hợi 2019

KHÁT VỌNG VIỆT NAM

Dự báo năm 2019, kinh tế thế giới tăng trưởng chậm lại, chiến tranh thương mại, biến động tỷ giá, lãi suất, rủi ro trên thị trường tài chính, tiền tệ quốc tế gia tăng. Việc tham gia các Hiệp định thương mại tự do (FTA) thế hệ mới như CPTPP, FTA với EU cũng tạo áp lực lớn. Chính vì vậy, nhiệm vụ đặt ra trong năm tới rất nặng nề, đòi hỏi cả hệ thống chính trị, cộng đồng doanh nghiệp, doanh nhân phải nỗ lực cao hơn, mang trong mình nhiều hơn khát vọng, niềm tự hào dân tộc để cùng nhau đưa đất nước ta vươn lên mạnh mẽ hơn nữa.

**TỔNG BÍ THƯ,
CHỦ TỊCH NƯỚC
NGUYỄN PHÚ
TRỌNG:**

2019 phải hơn 2018 trên tất cả phương diện

Đất nước ta chưa bao giờ có cơ đồ, tiềm lực, vị thế như ngày hôm

nay. Đời sống của người dân được cải thiện nhiều mặt. So với tình hình phức tạp, bất ổn ở nhiều nơi thì đất nước rất thanh bình, ổn định, lãnh đạo Đảng, Nhà nước đi đâu cũng được quý trọng, từ nước lớn tới nước nhỏ, nước xa tới nước gần.

Về phương hướng nhiệm vụ sắp tới cán bộ tập trung ưu tiên vào những nhiệm vụ trọng tâm sau đây:

Một là, tiếp tục củng cố nền tảng kinh tế vĩ mô, kiểm soát lạm phát, nâng cao năng lực ứng phó với những biến động bất thường của thị trường, nhất là thị trường thế giới; duy trì đà tăng trưởng, nâng cao chất lượng tăng trưởng trên cơ sở cải thiện mạnh mẽ hơn nữa môi trường đầu tư kinh doanh, nâng cao năng suất.

Hai là, quan tâm hơn nữa và có biện pháp cụ thể, thiết thực hơn nữa đối với việc xây dựng và phát triển có hiệu quả văn hóa, xã hội, xây dựng con người theo đúng tinh thần Nghị quyết Đại hội XII và các nghị quyết của Trung ương về lĩnh vực này.

Hiện nay chúng ta đang đứng trước bối cảnh kinh tế thị trường, toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế, sự phát triển bùng nổ của công nghệ thông tin, truyền thông và cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Vì vậy, càng cần đặc biệt coi trọng lĩnh vực này; cố gắng sớm khắc phục những hạn chế, yếu kém trong thời gian qua.

Ba là, tiếp tục lãnh đạo, chỉ đạo củng cố, tăng cường tiềm lực quốc phòng, an ninh; kiên quyết, kiên trì giữ vững độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc; bảo đảm an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội; thực hiện có hiệu quả công tác đối ngoại và hội nhập quốc tế. Củng cố thế trận quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân.

Bốn là, đẩy mạnh và làm tốt hơn nữa công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị, đặc biệt là xây dựng Chính phủ, chính quyền các cấp thật sự trong sạch vững mạnh hoạt động hiệu lực, hiệu quả.

**THỦ TƯỚNG
NGUYỄN XUÂN
PHÚC:**

Năm 2019 là năm tăng tốc, bứt phá!

Chúng ta xác định rõ năm 2019 là năm tăng tốc, bứt phá trên các lĩnh vực. Với

phương châm hành động "Kỷ cương, liêm chính, hành động, sáng tạo, hiệu quả, bứt phá", Chính phủ ban hành các Nghị quyết số 01 và 02 ngày 01 /01 /2019 với một số nội dung trọng tâm chỉ đạo điều hành:

Thứ nhất, tập trung phát triển kinh tế; chú trọng củng cố nền tảng vĩ mô, kiểm soát lạm phát, bảo đảm các cân đối lớn, thúc đẩy tăng trưởng. Điều hành chính sách tiền tệ chủ động, linh hoạt và chính sách tài khóa chặt chẽ, hiệu quả, phối hợp đồng bộ hơn nữa các chính sách kinh tế vĩ mô.

Thứ hai, phát triển văn hóa, xã hội hài hòa với phát triển kinh tế, không ngừng nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của Nhân dân. Các cấp, các ngành tiếp tục thực hiện tốt các chính sách người có công, bảo trợ xã hội,

bảo đảm an sinh xã hội, tạo việc làm, giảm nghèo bền vững theo hướng "không để ai ở lại phía sau".

Thứ ba, tăng cường quản lý tài nguyên, bảo vệ môi trường, phòng chống thiên tai, ứng phó với biến đổi khí hậu. Tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách, pháp luật về đất đai. Chấn chỉnh, xử lý nghiêm các vi phạm trong quản lý, sử dụng đất đai; khai thác tài nguyên, khoáng sản, đá, cát, sỏi trái phép. Phòng, chống sạt lở bờ sông, suối, ven biển, kè sông, kè suối biên giới ở những vị trí xung yếu.

Thứ tư, đẩy mạnh cải cách hành chính, xây dựng Chính phủ điện tử; tăng cường công tác thanh tra, tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo và phòng, chống tham nhũng, lãng phí. Thực hiện nghiêm quy định về đổi mới, sắp xếp lại tổ chức bộ máy, tinh giản biên chế/ cơ cấu lại đội ngũ công chức, viên chức. Đẩy mạnh phân cấp, phân quyền gắn với trách nhiệm người đứng đầu và tăng cường kiểm tra, thanh tra, giám sát thực hiện.

Thứ năm, tiếp tục củng cố quốc phòng, an ninh và đẩy mạnh công tác đối ngoại. Tiếp tục xây dựng vững chắc thể trận quốc phòng toàn dân gắn với thể trận an ninh nhân dân; kiên quyết, kiên trì đấu tranh bảo vệ độc lập, chủ quyền, lợi ích quốc gia theo đúng lời dạy của Bác Hồ kính yêu "các Vua Hùng đã có công dựng nước, Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước"...

Thứ sáu, đẩy mạnh thông tin truyền thông, tạo đồng thuận xã hội.

CHỦ TỊCH QUỐC HỘI NGUYỄN THỊ KIM NGÂN:

Phát triển bền vững là con đường tất yếu

Đối với Việt Nam, phát triển bền vững là con đường tất yếu, là yêu cầu xuyên

suốt trong quá trình phát triển đất nước, là sự nghiệp của Đảng, Nhà nước và toàn thể xã hội. Việt Nam xác định nhiệm vụ trọng tâm là phát triển bền vững, xem con người và chất lượng cuộc sống là yếu tố trung tâm của các chủ trương, chính sách phát triển

đất nước để triển khai trên thực tế chương trình phát triển bền vững, bảo đảm thực thi các mục tiêu phát triển bền vững nói trên, Quốc hội đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc xây dựng hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường XHCN, xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền và hoàn thiện các thiết chế quản trị Nhà nước.

Trong hơn 15 năm qua, kể từ khi thực hiện các cam kết Mục tiêu phát triển Thiên niên kỷ (MDGs), nền tảng của các Mục tiêu phát triển bền vững (SDGs), Quốc hội Việt Nam đã xây dựng và hoàn thiện khuôn khổ pháp lý quan trọng vì sự phát triển bền vững đã ban hành mới và sửa đổi bổ sung hơn 300 đạo luật, ban hành Hiến pháp năm 2013. Quốc hội thông qua Chiến lược quốc gia về Bảo vệ môi trường định hướng đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030; Ban hành Nghị quyết về đẩy mạnh thực hiện mục tiêu giảm nghèo bền vững đến năm 2020; tham gia xây dựng Chiến lược quốc gia về các mục tiêu phát triển bền vững. Đại diện các cơ quan của Quốc hội là thành viên tham gia Hội đồng Quốc gia về phát triển bền vững và nâng cao năng lực cạnh tranh.

Bên cạnh đó, Quốc hội thực hiện quyền giám sát tối cao đối với hoạt động của Nhà nước về kết quả thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững. Quốc hội đã xem xét, cho ý kiến và bố trí ngân sách cho Chương trình mục tiêu quốc gia về ứng phó biến đổi khí hậu; các chính sách, phương án đầu tư cho y tế địa phương, phục vụ cho đồng bào dân tộc miền núi hoặc đầu tư khoa học công nghệ, đổi mới mô hình để đảm bảo phát triển bền vững...

Quốc hội Việt Nam cũng góp phần thúc đẩy việc tham gia và thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững thông qua việc thẩm tra và phê chuẩn việc Việt Nam tham gia các công ước, điều ước quốc tế. Ngoài ra, Quốc hội Việt Nam cũng chú trọng đến việc nâng cao nhận thức của người dân về các mục tiêu phát triển bền vững và sự cần thiết của việc lồng ghép các mục tiêu này, đưa các Mục tiêu phát triển bền vững trở thành các mục tiêu quốc gia trong dài hạn; qua đó huy động các nguồn lực và sự tham gia của người dân vào việc thực hiện các mục tiêu.

Diễn đàn doanh nghiệp Xuân Kỷ Hợi 2019

ẤN TƯỢNG VÀ BẤT NGỜ VỚI TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC NGUYỄN PHÚ TRỌNG

Tôi là một trong những người làm báo may mắn vì đã có hơn 20 năm theo dõi hoạt động Quốc hội, đặc biệt có nhiều năm là phóng viên chuyên trách tháp tùng Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Phú Trọng (nay là Tổng Bí thư, Chủ tịch nước) đi công tác trong và ngoài nước. Trong những chuyến đi tác nghiệp đó, tôi chứng kiến nhiều câu chuyện rất ấn tượng, đầy bất ngờ và có lẽ rất ít người được biết về đồng chí Tổng Bí thư, Chủ tịch nước...

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng tham dự Ngày hội đại đoàn kết toàn dân tộc với đồng bào các buôn, thôn xã Dur Kmăl (Krông Ana, Đắk Lắk), tháng 11-2018.

HAI LẦN PHÁT BIỂU NHẬN CHỨC ẤN TƯỢNG

Với 476/477 phiếu tán thành (99,79%), Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng được Quốc hội khóa XIV bầu giữ chức vụ Chủ tịch nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam nhiệm kỳ 2016- 2021. Như vậy, đồng chí Nguyễn Phú Trọng trở thành vị lãnh đạo trải qua 3 chức danh chủ chốt, gồm: Chủ tịch Quốc hội (từ tháng 6-2006 đến tháng 7- 2011), Tổng Bí thư (từ tháng 1-2011), Chủ tịch nước (từ tháng 10-2018).

Vào lúc 15 giờ 15 phút ngày 23-10- 2018, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng đọc lời tuyên thệ và sau đó có bài phát biểu ấn tượng trước Quốc hội: “Tôi xin thưa thật rằng, tôi vừa mừng, vừa lo. Mừng là vì được Quốc hội, được nhân dân tin cậy, yêu mến giao nhiệm vụ. Lo là làm thế nào để hoàn thành được thật tốt trách nhiệm của mình... Tôi rất mong được các đồng chí lãnh đạo, nguyên lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Mặt

trận Tổ quốc, các vị đại biểu Quốc hội (ĐBQH), cử tri và đồng bào cảm thông, chia sẻ, hết lòng giúp đỡ, tạo điều kiện; các cơ quan liên quan như Quốc hội, Chính phủ, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị-xã hội, các cơ quan tư pháp, các cơ quan, ban, ngành và các địa phương phối hợp chặt chẽ, đoàn kết thống nhất cao, giúp cho tôi có thể hoàn thành được nhiệm vụ”.

Lời phát biểu khiêm tốn, chân thành của đồng chí Nguyễn Phú Trọng khi nhậm chức Chủ tịch nước đã làm các ĐBQH xúc động. Đồng chí Vũ Mão, nguyên ủy viên Trung ương Đảng, nguyên Chủ nhiệm Văn phòng Quốc hội, nguyên Chủ nhiệm ủy ban Đối ngoại của Quốc hội khẳng định với các nhà báo: “Việc Tổng Bí thư làm Chủ tịch nước là phương án tốt nhất và hợp lòng dân”.

Trước đó hơn 12 năm, vào lúc 16 giờ ngày 26-6-2006, đồng chí Nguyễn Phú Trọng cũng có bài phát biểu ấn tượng trước Quốc hội sau khi được Quốc hội bầu giữ chức Chủ tịch Quốc hội. Đồng chí xúc động nói: “... Chuyển sang lĩnh vực công tác mới, chắc chắn sẽ gặp không ít khó khăn; tôi tự thấy mình còn nhiều hạn chế, cả về kiến thức và kinh nghiệm. Vì vậy, tôi mong nhận được sự giúp đỡ tích cực của các vị ĐBQH; sự cộng tác chặt chẽ của các đồng chí trong ủy ban Thường vụ Quốc hội; sự phối hợp thường xuyên của các cơ quan, tổ chức hữu quan; sự quan tâm ủng hộ của cử tri và nhân dân cả nước...”.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng với các em học sinh xã Dur Kmăl, huyện Krông Ana, tỉnh Đắk Lắk. Ảnh: Trí Dũng

CHỦ TỊCH QUỐC HỘI ĐI CÔNG TÁC BẰNG XE CA, TÀU HỎA...

Tháng 8-2008, tôi nhận được điện của Văn phòng Quốc hội thông báo tham gia đoàn công tác của Quốc hội do Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Phú Trọng dẫn đầu đến thăm và làm việc tại Quảng Ngãi. Đúng giờ..., ngày... có mặt tại ga Hà Nội. Nhận điện, tôi cứ nghĩ đồng chí cán bộ văn phòng nói nhầm địa chỉ sân bay Nội Bài thành ga Hà Nội, bởi chẳng lẽ đồng chí Chủ tịch Quốc hội đi công tác bằng tàu hỏa! Thế nhưng, sự thật đúng như vậy. Xuống ga Quảng Ngãi, đồng chí Chủ tịch Quốc hội lên ngay chiếc xe ca, ngồi cùng với một số nhà báo đến huyện Tây Trà-huyện đặc biệt khó khăn của tỉnh Quảng Ngãi và là một trong những huyện khó khăn nhất của Việt Nam.

Đồng bào các dân tộc trong huyện Tây Trà cứ ngỡ đồng chí Chủ tịch Quốc hội đi xe con, ào ra đón, không ngờ đồng chí lại bước xuống từ chiếc xe ca 24 chỗ ngồi...

Không chỉ có chuyến đi đến huyện miền núi Tây Trà mà rất nhiều chuyến đi cơ sở khác, đồng chí Nguyễn Phú Trọng đã ngồi xe ca cùng với cán bộ Văn phòng Quốc hội và các nhà báo. Trên xe, Chủ tịch Quốc hội “tranh thủ” khai thác thông tin từ các nhà báo và đồng chí luôn yêu cầu phải “nói thẳng, nói thật”.

... VÀ ĐI BỘ

Ngày 22-5-2011 là ngày bầu cử ĐBQH và đại biểu hội đồng nhân dân (HĐND) các cấp nhiệm kỳ 2011-2016. Cả nước tung bừng trong không khí của ngày hội lớn. Nhóm phóng viên theo dõi Quốc hội nhận được thông báo của Hội đồng Bầu cử: Đồng chí Nguyễn Phú Trọng, Tổng Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Chủ tịch Quốc hội khóa XII, Chủ tịch Hội đồng Bầu cử ĐBQH và HĐND các cấp nhiệm kỳ 2011 -2016 sẽ đi bỏ phiếu ở Khu vực bỏ phiếu số 3, phường Nguyễn Du, quận Hai Bà Trưng (Hà Nội). Chúng tôi ai nấy đều đến sớm và sẵn sàng máy ảnh, máy quay... chờ đợi. Đài Truyền hình Việt Nam còn tổ chức điểm cầu truyền hình tại đây để trực tiếp chuyển hình ảnh lên sóng truyền hình quốc gia. Mọi người đều nghĩ rằng, người đứng đầu Đảng

và Quốc hội sẽ bước xuống từ xe hơi với đoàn tùy tùng và vẫy chào cử tri, sau đó sẽ là người đầu tiên bỏ phiếu ở đây.

Thế nhưng thật bất ngờ, đồng chí Tổng Bí thư, Chủ tịch Quốc hội đã không đi xe ô tô mà đi bộ từ nhà riêng tới khu vực bỏ phiếu như rất nhiều cử tri khác. Đồng chí Nguyễn Phú Trọng cũng không phải là người bỏ lá phiếu đầu tiên mà nhường vinh dự này cho cử tri cao tuổi nhất tại đây, đó là cụ Đỗ Văn Tiên, 87 tuổi.

NHỮNG CUỘC TIẾP XÚC “CỬ TRI ĐẶC BIỆT”

Tháp tùng đồng chí Nguyễn Phú Trọng trong nhiều lần đi công tác trong nước hay nước ngoài, chúng tôi để ý bao giờ đồng chí cũng yêu cầu Văn phòng Quốc hội xếp lịch để có những cuộc tiếp xúc với cử tri ở cơ sở (nếu là trong nước) hoặc bà con Việt kiều (nếu ở nước ngoài).

Trong những cuộc tiếp xúc cử tri đó, tôi nhớ nhất là cuộc gặp gỡ của đồng chí Nguyễn Phú Trọng với cán bộ, công nhân tại giàn khoan công nghệ trung tâm số 2 của Xí nghiệp Liên doanh Dầu khí Vietsovpetro vào năm 2010. Trên giàn khoan, giữa biển khơi mênh mông, Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Phú Trọng có cuộc tiếp xúc với các “cử tri đặc biệt như cách gọi của đồng chí. Sau khi tìm hiểu đời sống của công nhân Việt Nam và Nga trên giàn khoan, đồng chí Nguyễn Phú Trọng lắng nghe những tâm tư và nguyện vọng của họ. Các cử tri đã kiến nghị nhiều vấn đề liên quan đến ngành dầu khí, như: Việc xác định thuế thu nhập cá nhân của cán bộ, công nhân viên trong ngành phải tính đến sự đặc thù...

Trên cơ sở các ý kiến, kiến nghị của cử tri ngành dầu khí và theo tờ trình của Chính phủ, trong nhiệm kỳ Quốc hội khóa XII, Quốc hội đã ban hành nhiều văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến ngành dầu khí, trong đó có thay đổi phương thức, đơn giản hóa các thủ tục thuế, các khoản thu nộp vào ngân sách Nhà nước đối với ngành dầu khí cũng có sự thay đổi, tạo cơ sở pháp lý để ngành dầu khí hoàn thành nhiệm vụ.

Đỗ Phú Thọ

Sự kiện và Nhân chứng Xuân Kỷ Hợi 2019

III. THÀNH TỰU CHÍNH TRỊ - XÃ HỘI – KINH TẾ NĂM 2019

TĂNG TỐC, ĐỘT PHÁ PHÁT TRIỂN KINH TẾ, ỔN ĐỊNH AN SINH XÃ HỘI

“**K**hắc phục khó khăn; tăng tốc, bứt phá các lĩnh vực, công trình trọng điểm; tạo động lực mới, nhằm duy trì các động lực tăng trưởng của năm 2019 và những năm tiếp theo, đảm bảo phát triển nhanh, bền vững. Tiếp tục nâng cao chất lượng giáo dục và khám chữa bệnh cho nhân dân, đẩy lùi tội phạm hình sự, tệ nạn ma túy”. Đó là những kế hoạch trọng tâm phát triển kinh tế, cũng như những vấn đề an sinh, trật tự xã hội còn trăn trở, mà đồng chí Nguyễn Ngọc Hai, Phó Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch UBND tỉnh chia sẻ với phóng viên Báo Bình Thuận nhân dịp Xuân Kỷ Hợi 2019.

Chủ tịch UBND tỉnh thị sát tình hình tại Nhà máy nhiệt điện Vĩnh Tân. Ảnh: Đình Hòa

Thưa đồng chí Chủ tịch, năm 2018 là năm thứ 3 thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XIII, trong bối cảnh có nhiều khó khăn, khi biến đổi khí hậu với tình trạng biển xâm thực, ô nhiễm môi trường và hậu quả của thiên tai bão lũ những tháng cuối năm. Vượt qua khó khăn đó, tỉnh đã triển khai thực hiện nhiệm vụ năm 2018 và đạt được những

kết quả đáng ghi nhận trên các lĩnh vực kinh tế - xã hội. Xin đồng chí cho biết về các kết quả nổi bật thể hiện sự nỗ lực, quyết tâm lớn của tỉnh?

Đồng chí Nguyễn Ngọc Hai: Có thể nói, chúng ta thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội năm 2018, trong bối cảnh nền kinh tế của cả nước đang phục hồi và có mức tăng trưởng trở lại, một số khó khăn vướng mắc của tỉnh cũng dần được khắc phục, tạo đà cho phát triển. Bên cạnh đó, vẫn còn nhiều khó khăn như: Kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội còn thiếu và chưa đồng bộ; nguồn lực đầu tư phát triển còn hạn chế, sự gia tăng mức độ ảnh hưởng của biến đổi khí hậu, thiên tai, dịch bệnh diễn biến khó lường... tác động đến sự phát triển của tỉnh. Đứng trước những thuận lợi và khó khăn đó, ngay từ những ngày đầu năm 2018, tỉnh đã phát động phong trào thi đua, xây dựng chương trình hành động, kế hoạch thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, tập trung chỉ đạo thực hiện nghiêm túc, quyết liệt, đồng bộ các nhiệm vụ, giải pháp trong công tác chỉ đạo, điều hành, khai thác hiệu quả hơn các nguồn lực, lợi thế của địa phương, chủ động, triển khai quyết liệt các biện pháp phòng tránh thiên tai, bảo vệ môi trường.

Với sự quyết tâm cao của cả hệ thống chính trị, sự nỗ lực của cộng đồng doanh nghiệp và nhân dân trong tỉnh, nền kinh tế - xã hội, an ninh - quốc phòng năm 2018 có nhiều chuyển biến tích cực, khá toàn diện trên các mặt, trong đó nổi rõ nhất là tốc độ và chất lượng tăng trưởng kinh tế của tỉnh đạt khá cao, tốc độ tăng trưởng tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) của tỉnh năm 2018 tăng

8,08% so với năm trước, đây là mức tăng trưởng cao nhất từ năm 2016 đến nay (năm 2016 tăng 7,42%, năm 2017 tăng 7,08%), bình quân trong 3 năm (2016 - 2018) GRDP của tỉnh tăng 7,47%, cao hơn so với bình quân 6,57% cả nước. Việc tái cơ cấu kinh tế được thực hiện khá đồng bộ trên các lĩnh vực, đạt được nhiều kết quả tích cực, lĩnh vực công nghiệp chế biến - chế tạo và công nghiệp sản xuất, phân phối điện chiếm tỷ trọng lớn và tăng trưởng liên tục, trở thành động lực quan trọng dẫn dắt cả ngành công nghiệp và đóng góp chủ yếu vào tăng trưởng chung của nền kinh tế; hoạt động du lịch, thương mại, dịch vụ tiếp tục tăng trưởng khá; nông nghiệp phát triển ổn định trong điều kiện thời tiết không thuận lợi, thu nhập bình quân đầu người trong năm của tỉnh ước đạt 2.252,1 USD (tương đương 51,2 triệu đồng).

Môi trường đầu tư tiếp tục được cải thiện, tập trung tháo gỡ khó khăn, vướng mắc tạo điều kiện thuận lợi đẩy nhanh tiến độ triển khai các dự án hoàn thành đưa vào hoạt động, sản xuất kinh doanh. Trong năm 2018, có thêm 1.092 doanh nghiệp, đơn vị trực thuộc doanh nghiệp đăng ký thành lập mới, trong đó số doanh nghiệp đăng ký thành lập mới là 602, số vốn đăng ký 11.706 tỷ đồng; có thêm 148 dự án được cấp quyết định chủ trương đầu tư/giấy chứng nhận đầu tư, tổng vốn đăng ký 34.491 tỷ đồng; có thêm 18 dự án khởi công xây dựng và 19 dự án đi vào hoạt động kinh doanh.

Nhìn lại những thành quả đạt được trong năm qua, chúng ta có thể khẳng định, kinh tế - xã hội năm 2018 của tỉnh tiếp tục chuyển biến tích cực và khá toàn diện trên các mặt, năng suất lao động tăng lên, đời sống nhân dân cơ bản ổn định và tiếp tục cải thiện hơn, các hoạt động văn hóa - xã hội, chính sách an sinh, phúc lợi xã hội được thực hiện đầy đủ, kịp thời.

Chủ tịch UBND tỉnh Nguyễn Ngọc Hai thị sát tình hình bão lũ. Ảnh: Đình Hòa

UBND tỉnh đã có các kế hoạch, giải pháp trọng tâm nào để thực hiện thắng lợi nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội năm 2019, thưa đồng chí?

Đồng chí Nguyễn Ngọc Hai: Năm 2019, được xác định là năm có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong việc đẩy mạnh thực hiện và phấn đấu hoàn thành các mục tiêu kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm (2016 - 2020), mà Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh đề ra, với tinh thần tăng tốc, bứt phá các lĩnh vực trọng tâm, tạo động lực mới, nhằm duy trì các động lực tăng trưởng của năm 2019 và những năm tiếp theo đảm bảo phát triển nhanh, bền vững, nhất là 4 khâu đột phá của tỉnh. Phấn đấu cùng cả nước thực hiện đạt và vượt các chỉ tiêu kinh tế - xã hội năm 2019.

Theo đó, UBND tỉnh đã đề ra nhiều biện pháp để thực hiện quyết liệt, hiệu quả các nhiệm vụ, giải pháp tái cơ cấu lại nền kinh tế một cách đồng bộ, toàn diện, đổi mới mô hình tăng trưởng, thúc đẩy các ngành, các lĩnh vực phát triển nhanh và bền vững, nâng cao năng suất lao động. Mở rộng hợp tác đối ngoại, cải thiện môi trường đầu tư, tăng cường đối thoại, tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp, đôn đốc các dự án triển khai, đi vào hoạt động, sản xuất kinh doanh như các dự án điện, du lịch và nông nghiệp công nghệ cao. Đôn đốc triển khai, đẩy nhanh tiến độ thi công các công trình, dự

án trọng điểm như: Cảng hàng không Phan Thiết, đường cao tốc Dầu Giây - Nha Trang đoạn qua địa bàn tỉnh Bình Thuận; đưa cảng Tổng hợp Vĩnh Tân chính thức hoạt động từ tháng 4/2019... là tiền đề quan trọng thúc đẩy kinh tế tỉnh nhà phát triển về sau. Tăng cường công tác quản lý nhà nước trên các lĩnh vực, nhất là vấn đề ô nhiễm môi trường. Duy trì và nâng cao chất lượng giáo dục, chất lượng khám chữa bệnh cho nhân dân.

Triển khai quyết liệt tinh thần Nghị quyết Hội nghị Trung ương 6, 7 và 8, trọng tâm là kiện toàn, sắp xếp tổ chức bộ máy chính quyền các cấp tinh gọn, hiệu quả, tinh giản biên chế, đề cao trách nhiệm người đứng đầu, phát huy tinh thần chủ động, sáng tạo, có trách nhiệm của cán bộ công chức trong thực thi công vụ, tăng cường kỷ luật kỷ cương hành chính. Triển khai quyết liệt các biện pháp, ngăn chặn, đẩy lùi tín dụng đen, tội phạm hình sự và tệ nạn ma túy, nhất là tại các địa bàn trọng điểm, không để gia tăng như hiện nay.

Thưa đồng chí, Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XIII đã xác định thúc đẩy phát triển kinh tế tỉnh nhà nhanh và bền vững, trong đó du lịch là một trong những ngành mũi nhọn, vậy năm 2019 và những năm tiếp theo, Bình Thuận có kế hoạch hành động như thế nào để khắc phục khó khăn, tiếp tục phát huy lợi thế ngành du lịch?

Đồng chí Nguyễn Ngọc Hai: Trong năm qua toàn tỉnh ước đón trên 5,7 triệu lượt khách, đạt 100% kế hoạch, tăng 12,1%; doanh thu từ hoạt động du lịch ước đạt 12.86 tỷ đồng, đạt 100% kế hoạch, tăng 18,9% so với năm 2017. Tuy nhiên do tác động từ nhiều mặt, hoạt động của ngành du lịch cũng gặp không ít khó khăn. Đó là tình trạng sạt lở do biển xâm thực, rác thải từ biển trôi dạt vào bờ, ô nhiễm môi trường do nước thải, rác thải, tiếng ồn tại các khu du lịch; sản phẩm du lịch chưa thực sự đa dạng,

chưa phát huy hết tiềm năng du lịch của tỉnh; quy hoạch phân vùng thăm dò, khai thác, chế biến và khu vực dự trữ khoáng sản quốc gia (quặng titan) chồng lấn với quy hoạch phát triển du lịch.

Để khắc phục những khó khăn nêu trên, trong năm 2019 và những năm tiếp theo, tỉnh cũng đã xác định nhiều giải pháp cần tập trung, để xây dựng hình ảnh điểm đến du lịch Bình Thuận: “An toàn - Thân thiện - Chất lượng”.

Thứ nhất, là tập trung chỉ đạo triển khai Quyết định số 1772/QĐ- TTg ngày 18/12/2018 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Quy hoạch tổng thể phát triển Khu du lịch quốc gia Mũi Né đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030, tạo sự chuyển biến thực sự về nhận thức của các cấp, các ngành và các tầng lớp nhân dân đối với du lịch và yêu cầu phát triển du lịch của tỉnh trong giai đoạn tới; nhận thức đầy đủ về vai trò, vị trí của du lịch là ngành kinh tế tổng hợp, có tính liên ngành, liên vùng và xã hội hóa cao, đem lại hiệu quả tích cực cho phát triển kinh tế - xã hội.

Thứ hai, các ngành, địa phương phải thể hiện vai trò, trách nhiệm để tập trung làm tốt nhiệm vụ được giao tại Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Bình Thuận đến 2020, tầm nhìn đến 2030, kế hoạch của UBND tỉnh về tổ chức thực hiện Đề án xây dựng Bình Thuận trở thành trung tâm du lịch - thể thao biển tầm quốc gia, về một số giải pháp đẩy mạnh phát triển du lịch trong thời kỳ mới, Quy hoạch tổng thể phát triển khu du lịch

quốc gia Mũi Né, tỉnh Bình Thuận đến năm 2030 và Quy hoạch khu du lịch Phú Quý đến năm 2030.

Thứ ba, tổ chức tốt hội nghị xúc tiến đầu tư vào quý III/2019, tập trung cải thiện môi trường đầu tư; cải cách thủ tục hành chính và thực hiện cơ chế, chính sách theo hướng thuận lợi cho việc thu hút đầu tư nhất là các nhà đầu tư chiến lược, các tập đoàn quản lý du lịch chuyên nghiệp; đầu tư các dự án du lịch mang tính đặc trưng, những tổ hợp du lịch, dịch vụ vui chơi giải trí, thể thao biển có quy mô lớn, chất lượng cao ở tỉnh. Phát triển đa dạng về loại hình, sản phẩm du lịch.

Thứ tư, chủ động, tích cực tìm kiếm và huy động nhiều nguồn vốn để đầu tư xây dựng hoàn thiện kết cấu hạ tầng phục vụ du lịch. Tập trung đầu tư nâng cấp, mở rộng các trục giao thông chính nối các khu du lịch ở tỉnh, kè chắn sóng, khu neo đậu tàu thuyền, hệ thống cấp, thoát nước, hệ thống xử lý nước thải, rác thải tập trung...

Thứ năm, quản lý môi trường du lịch an toàn, văn minh, ứng xử thân thiện, giải quyết tốt các vấn đề về môi trường tự nhiên, xã hội; kiểm soát chặt chẽ hoạt động đầu tư, kinh doanh, dịch vụ du lịch.

Thứ sáu, đẩy mạnh công tác quảng bá du lịch; nâng cao hiệu quả hoạt động xúc tiến du lịch theo hướng có lựa chọn, mang tính chuyên nghiệp. Phát triển, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực phục vụ du lịch đáp ứng yêu cầu trước mắt và lâu dài.

Thứ bảy, tiếp tục kiến nghị với Trung ương hỗ trợ, tháo gỡ khó khăn, vướng mắc cho tỉnh, trong đó tập trung tháo gỡ việc chồng lấn quy hoạch du lịch với quy hoạch phân vùng thăm dò, khai thác, chế biến và khu vực dự trữ quốc gia về khoáng sản titan.

Thưa đồng chí nhân dịp tết cổ truyền Kỷ Hợi 2019, đồng chí có thông điệp gì gửi đến toàn thể cán bộ, công chức, viên chức, người lao động, các lực lượng vũ trang và nhân dân trong tỉnh?

Đồng chí Nguyễn Ngọc Hai: Để hoàn thành trọng trách được giao trong năm Kỷ Hợi 2019 này, với tinh thần hết sức cầu thị, tôi rất mong tiếp tục nhận được sự quan tâm của các cấp, các ngành từ Trung ương đến địa phương, sự ủng hộ và giám sát cử tri, nhân dân tỉnh nhà, đặc biệt là sự đồng hành của cộng đồng doanh nghiệp. Chúng tôi luôn xem đây là nhân tố có ý nghĩa quyết định để tập thể UBND tỉnh, cũng như cá nhân tôi hoàn thành trọng trách được giao.

Chúng tôi luôn xác định, trong giai đoạn đổi mới và hội nhập hiện nay, việc tạo điều kiện thuận lợi cho doanh nghiệp phát triển là yêu cầu cấp thiết hơn bao giờ hết. Để đẩy mạnh phong trào khởi nghiệp, trước hết là trách nhiệm chính trị, là lương tâm và trách nhiệm của mỗi cán bộ công chức, viên chức, đảng viên là thể hiện rõ vai trò chính quyền “liên chính, hành động, kiến tạo, phục vụ” với người dân và doanh nghiệp. Với tinh thần đó, tôi mong muốn nhân dân và cộng đồng doanh nghiệp vượt qua khó khăn, thách thức, động viên, chia sẻ để cùng phát triển kinh tế, góp phần xây dựng tỉnh nhà ngày càng giàu mạnh.

Nhân dịp năm mới Kỷ Hợi 2019, tôi xin gửi lời chúc toàn thể nhân dân, lực lượng vũ trang, cán bộ, công chức, viên chức, người lao động, cộng đồng doanh nghiệp trong tỉnh, con em Bình Thuận đang sinh sống và học tập trong và ngoài nước luôn mạnh khỏe, khát vọng vươn lên, làm giàu chính đáng, hạnh phúc và thành công!

Xin cảm ơn đồng chí về cuộc trao đổi!

Phúc Sinh
Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

ĐÓN TẾT Ở TRƯỜNG SA

Khi những cánh mai vàng, đào thắm ở đất liền còn e ấp nụ, cũng là lúc người lính Trường Sa chuẩn bị đón mùa xuân mới. Tết đối với các anh – những người canh giữ Tổ quốc nơi đầu sóng ngọn gió – cùng với những niềm vui và phần khởi, còn có sự thầm lặng hy sinh, sứ mệnh của người lính. Niềm vui của các anh chỉ trọn vẹn khi từng đảo nhỏ tiền tiêu yên bình, để nhân dân cả nước thực sự có một cái Tết đầy ý nghĩa.

Chiến sĩ Trường Sa chắc tay súng bảo vệ biển đảo thiêng liêng của Tổ quốc. Ảnh: M. Tân

Hơi ấm từ những chuyến tàu

Khi những chuyến tàu bắt đầu chở hàng, quà xuân của quân dân cả nước gửi tặng ra Trường Sa, cũng là lúc quân dân huyện đảo rộn ràng không khí đón Tết. Tết ở các đảo tiền tiêu, Tết của những người lính xa nhà. Mặc dù thiếu vắng sự quây quần bên mâm cơm với người thân, nhưng cái Tết của bộ đội Trường Sa vẫn ấm cúng bên đồng đội và người dân nơi đây.

Vừa theo chuyến tàu mang quà xuân ra đảo Sinh Tồn, Trung tá Đỗ Việt Hòa, Chính trị viên đảo Sinh Tồn cho biết: “Trường Sa bao giờ cũng đón Tết sớm hơn đất liền. Khi những chuyến tàu bắt đầu chở quà Tết ra Trường Sa, cũng là lúc quân dân biển đảo vui xuân mới. Mùa xuân ở Trường Sa là mùa của hương hoa đất trời giao hòa, giữa tình người, tình biển đảo và tình yêu Tổ quốc. Ở nơi xa ấy, chỉ có niềm vui và sự cống hiến thầm lặng, hy sinh của lính đảo hòa vào sóng nước. Những phần quà đất liền gửi tặng là nguồn động viên, khích lệ để quân dân Trường Sa ấm lòng hơn, thêm vững chắc tay súng canh giữ biển trời”.

Với quân dân huyện đảo Trường Sa, bắt đầu từ tháng 12 dương lịch, không khí mùa xuân đã nhen nhóm trong lòng mỗi người.

Trong nhiều niềm vui đón chào xuân mới, điều vui nhất của lính trẻ là nhận quà người thân từ đất liền gửi ra, vì cho rằng nếu nhận được quà ngay chuyến tàu đầu tiên chở hàng Tết ra đảo là sẽ gặp may mắn cả năm.

Chuyến quà từ đất liền tặng lên đảo

Chiến sĩ Lê Văn Thắng (quê Thanh Hóa) ở đảo Sinh Tồn, chia sẻ: “Mặc dù bây giờ xài điện thoại rất tiện dụng, thế nhưng em vẫn thích thư viết tay. Tết năm ngoái, em nhận được 5 lá thư của người thân. Em hy vọng chuyến tàu Tết này, em sẽ nhận được thư của bạn gái và quà của gia đình...”

Góc sẻ chia của lính đảo

Mặc dù giữa trùng khơi bốn bề sóng vỗ, nhưng Tết Nguyên đán ở Trường Sa cũng có đầy đủ hương vị như ở quê nhà. Ngoài những con lợn béo, gà, vịt, bánh mứt, gạo nếp, miến, măng và nhiều thức khác được mang ra từ đất liền, không thể thiếu mai vàng của miền Nam, đào Nhật Tân từ miền Bắc. Từ khi Trường Sa khoác lên mình màu áo mới nhờ sự quan tâm chăm sóc của hậu phương, hầu hết các đảo đều nuôi được heo, gà, vịt, trồng rau xanh, nên thực đơn trong những ngày Tết khá phong phú.

Trung tá Đỗ Việt Hòa khoe: “Tết ở Trường Sa bây giờ cũng đầy đủ, chẳng khác đất liền. Đêm Giao thừa, lính trẻ ở đảo Trường Sa Lớn và các đảo nổi khác giao lưu văn nghệ, lính ở đảo chìm tham gia “hái hoa dân chủ”. Chỉ khác đất liền là không được đi hái lộc xuân, không được cùng người thân nấu bánh chưng, bánh tét bên bếp than hồng”.

Không biết từ bao giờ, ngày tất niên đối với lính các đảo được quy định đúng chiều 28 Tết. Từ sáng sớm, cán bộ, chiến sĩ chỉnh tề trong quân phục mới nhất, đi dâng hương

tường niệm các anh hùng liệt sĩ. Tiếp đó là mổ lợn, gói giò, gói và nấu bánh chưng, trang trí bàn thờ Tổ quốc. Ngày Tết, ngoài bộ quân phục truyền thống của lính biển, các sĩ quan trẻ được phép “diện” bộ quần áo dân sự đẹp nhất, còn lính trẻ tự làm mới mình bằng việc cắt tóc cho nhau, ủi quần áo phẳng phiu, sơn sửa lại doanh trại, cổng ra vào, vọng gác.

Lính Trường Sa gói bánh chưng Tết

Phòng nghỉ của lính biển cũng được trang trí, chằng đèn, kết hoa. Đặc biệt, tại “góc nhỏ riêng tư” của các chiến sĩ thường ở cạnh đầu giường, trưng bày những lá thư, vật kỷ niệm hoặc cuốn nhật ký để khoe với bạn bè, với mong ước chia sẻ niềm vui cùng đồng đội.

Nếu trong đất liền gói bánh chưng bằng lá dong hoặc lá chuối thì bộ đội Trường Sa gói bánh chưng bằng lá bàng vuông không chỉ đặc biệt bởi vị chát ngọt của loại lá mà còn mang hương vị mặn mòi của biển, trở thành đặc sản chỉ lính đảo Trường Sa mới có.

“Bây giờ, các đảo đều có lá dong đem từ đất liền ra để gói bánh chưng, nhưng gói bằng lá bàng vuông vẫn thấy thiêng liêng hơn. Trong mỗi cái bánh chưng ấy có tinh thần thép của người lính đảo. Sau ba ngày tết, bánh chưng Trường Sa bao giờ cũng để lại dăm chiếc để đãi đoàn khách từ đất liền thăm đảo đầu năm” – trung tá Đỗ Việt Hòa cho biết.

Khúc hát đêm Giao thừa

Sau bữa cơm tất niên, cán bộ, chiến sĩ quây quần đón giờ khắc thiêng liêng đánh dấu năm cũ bước qua năm mới. Trước bàn thờ Tổ quốc và chân dung Chủ tịch Hồ Chí Minh, đảo trưởng xúc động nói: “Trong giờ khắc Giao thừa linh thiêng năm mới, chúng tôi, cán bộ, chiến sĩ Trường Sa xin hứa với

Tổ quốc và Bác Hồ, quyết tâm bảo vệ chủ quyền thiêng liêng của đất Mẹ nơi đầu sóng ngọn gió, dù gian khổ đến mấy, dù phải hy sinh đến tính mạng của mình”.

Chuyến chầu mai vàng từ đất liền ra Trường Sa

Trong phút giao thừa, trái tim những người lính hướng về Tổ quốc, về các anh hùng liệt sĩ Trường Sa đã ngã xuống để bảo vệ cột mốc chủ quyền, vì quần đảo Trường Sa thiêng liêng giữa ngàn khơi.

Chỉ những ai từng đón Tết ở Trường Sa, mới cảm nhận được sự thiêng liêng đến diệu kỳ của nó. Trong thời khắc Giao thừa, giữa mênh mông biển trời Tổ quốc, trong huyết quản của những người lính đảo đều trào dâng niềm tự hào, xúc động. Tự hào bởi được canh trời, giữ biển cho đất liền vui xuân, tự hào bởi được nhân dân trao gửi niềm tin tuyệt đối, bởi ở đất liền bao người thân đang hướng về các anh với tất cả niềm thương nhớ vô bờ.

Tiếng đàn ghi ta bập bùng giữa bộn bề sóng nước. Mọi người cùng cất tiếng hát từ trái tim mình: “Ngày qua ngày, đêm qua đêm, chúng tôi đứng đây gìn giữ quê hương. Biển này là của ta, đảo này là của ta, Trường Sa. Dù phong ba, dù bão tố, dù gian khổ ta vẫn vượt qua...”. Chiến sĩ Lê Văn Thắng ở đảo Sinh Tồn tâm sự: “Phút Giao thừa là xúc động nhất. Khi cất lên bài hát Khúc quân ca Trường Sa, em thấy Tổ quốc mình thiêng liêng vô cùng”.

Hà Châu

Công an Tp. Hồ Chí Minh Xuân Kỷ Hợi 2019

BÌNH THUẬN ĐÃ CÓ NHỮNG CHUYỂN BIẾN TIẾN BỘ, TOÀN DIỆN, CÁC CHỈ TIÊU CHỦ YẾU ĐỀU ĐẠT VÀ VƯỢT KẾ HOẠCH

Trước thềm xuân mới Kỷ Hợi 2019, Bí thư Tỉnh ủy Nguyễn Mạnh Hùng dành cho Báo Bình Thuận - Đặc san Xuân 2019 cuộc phỏng vấn. Đồng chí Bí thư đã chia sẻ về những kết quả mà toàn Đảng, toàn dân, toàn quân tỉnh nhà đã nỗ lực phấn đấu đạt được trong năm qua và những công việc cần làm tốt trong năm mới.

Bí thư Tỉnh ủy Nguyễn Mạnh Hùng đến thăm cơ sở trường dạy nghề. Ảnh: Đình Hòa

Thưa đồng chí Bí thư Tỉnh ủy, xin đồng chí chia sẻ một vài cảm nghĩ trước thềm xuân mới Kỷ Hợi 2019?

Năm 2018, tuy còn nhiều khó khăn, nhất là chất lượng tăng trưởng còn thấp, kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội chưa đồng bộ, tình hình sản xuất kinh doanh, giá cả một số mặt hàng có lợi thế của tỉnh không ổn định, tình trạng mưa lũ ở khu vực phía Nam và nắng hạn cục bộ ở khu vực phía Bắc đã ảnh hưởng đến tình hình phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Song, với sự nỗ lực, cố gắng của các cấp, các ngành, các địa phương, nhất là tinh thần hăng hái thi đua, lao động sáng tạo của các tầng lớp nhân dân nên tình hình các mặt của tỉnh năm 2018 ổn định và có bước chuyển biến tiến bộ, toàn diện trên các mặt; các chỉ tiêu chủ yếu đều đạt và vượt kế hoạch đề ra. Với kết quả đó, kỳ

vọng bước sang năm 2019 chúng ta tiếp tục phát huy những kết quả đạt được, đẩy mạnh thực hiện tốt 4 khâu đột phá mà Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XIII đã đề ra. Tiếp tục đẩy mạnh và thực hiện có kết quả chủ trương tái cơ cấu, đổi mới mô hình tăng trưởng, nâng cao chất lượng tăng trưởng, năng suất lao động, sức cạnh tranh của nền kinh tế. Tiếp tục huy động, sử dụng có hiệu quả các nguồn lực cho đầu tư phát triển, khai thác, phát huy tốt các tiềm năng, lợi thế của tỉnh. Chủ động ứng phó biến đổi khí hậu, nhất là tình hình nắng hạn, biển xâm thực. Thực hiện tốt các chính sách an sinh xã hội, phúc lợi xã hội, tiếp tục cải thiện và nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho nhân dân. Tăng cường công tác đảm bảo quốc phòng, giữ vững an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội trên địa bàn tỉnh. Phấn đấu thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp mà Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XIII đã đề ra, xây dựng tỉnh nhà phát triển toàn diện, bền vững và hiệu quả.

Năm 2018, Bình Thuận là một trong số các tỉnh có tốc độ tăng trưởng GRDP khá cao. Xin đồng chí Bí thư cho biết những kỳ vọng về việc hoàn thành những chỉ tiêu, nhiệm vụ của năm 2019 và kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm (2016 - 2020) mà Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XIII đã đề ra?

Năm 2018, kinh tế của tỉnh tăng trưởng khá, tốc độ tăng tổng sản phẩm nội tỉnh (GRDP) đạt 7,91%, vượt kế hoạch đề ra (kế hoạch từ 7,3 - 7,5%); cơ cấu kinh tế chuyển dịch theo hướng tích cực. Sản xuất công nghiệp tăng trưởng khá; nhiều sản phẩm công nghiệp chủ yếu tăng so năm 2017. Sản lượng lương thực, khai thác, nuôi trồng thủy sản tăng

khá so cùng kỳ năm trước. Hoạt động thương mại, dịch vụ, du lịch, xuất nhập khẩu phát triển ổn định. Thu nội địa (trừ dầu) vượt 9,6% dự toán. Môi trường đầu tư kinh doanh, năng lực cạnh tranh của tỉnh ngày càng được cải thiện. Chất lượng giáo dục - đào tạo, chăm sóc sức khỏe nhân dân có chuyển biến tiến bộ. Trung tâm Hành chính công của tỉnh hoạt động ổn định, phát huy hiệu quả, nâng cao chất lượng giải quyết thủ tục hành chính cho người dân và doanh nghiệp.

Trung tâm Hành chính công của tỉnh tạo bước đột phá về cải cách hành chính và hiện đại hóa nền hành chính. Ảnh: Ngọc Lân

Từ kết quả khả quan đó, mặc dù còn không ít “điểm nghẽn”, ảnh hưởng của biến đổi khí hậu ngày càng có chiều hướng gia tăng, chúng ta tin tưởng sẽ tiếp tục duy trì tốc độ tăng trưởng tổng sản phẩm nội tỉnh (GRDP) từ 7,3 - 7,5%, phấn đấu hoàn thành các chỉ tiêu chủ yếu của năm 2019: Sản lượng lương thực đạt 810.000 tấn; kim ngạch xuất khẩu đạt 710 triệu USD; tổng thu ngân sách nhà nước 9.380 tỷ đồng, trong đó thu nội địa (trừ dầu) 6.280 tỷ đồng; chi đầu tư phát triển từ nguồn vốn ngân sách tỉnh 2.023 tỷ đồng; tỷ lệ hộ dân sử dụng nước hợp vệ sinh 98%; tỷ lệ hộ dân sử dụng nước sạch 64,5%; tỷ lệ chất thải rắn ở đô thị được thu gom, xử lý đạt 93%; tỷ lệ khu công nghiệp đang hoạt động có hệ thống nước thải tập trung đạt tiêu chuẩn môi

trường 100%. Với sự nỗ lực, cố gắng của cả hệ thống chính trị từ tỉnh đến cơ sở, cộng đồng doanh nghiệp và các tầng lớp nhân dân trong tỉnh, hy vọng rằng chúng ta sẽ hoàn thành thắng lợi Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XIII và kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm (2016 - 2020).

Thưa đồng chí Bí thư Tỉnh ủy, Đảng ta xác định: Phát triển kinh tế là nhiệm vụ trung tâm, xây dựng Đảng là nhiệm vụ then chốt. Hai nhiệm vụ này luôn song hành, bổ trợ cho nhau. Xin đồng chí cho biết những chuyển biến tích cực trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực của Đảng bộ tỉnh trong năm qua?

Năm 2018, công tác xây dựng Đảng, công tác dân vận của Đảng bộ tỉnh đạt kết quả toàn diện, tạo chuyển biến mạnh mẽ trong hoạt động của từng tổ chức trong hệ thống chính trị. Toàn Đảng bộ tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng việc học tập, quán triệt nghị quyết, chỉ thị của Đảng; công tác nắm bắt thông tin, định hướng dư luận xã hội được tăng cường; chất lượng công tác khoa giáo tiếp tục được nâng lên. Đã tập trung rà soát, ban hành mới một số quy định về công tác cán bộ gắn với công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, bố trí, sử dụng cán bộ. Chất lượng sinh hoạt chi bộ được nâng lên, vai trò hạt nhân lãnh đạo của tổ chức cơ sở Đảng được khẳng định rõ hơn. Công tác kiểm tra, giám sát được tăng cường, việc xử lý kỷ luật, giải quyết khiếu nại kỷ luật Đảng được thực hiện theo đúng quy định. Công tác phòng, chống tham nhũng được tập trung chỉ đạo thực hiện, chỉ đạo kịp thời, xử lý nghiêm minh các sai phạm. Quan tâm tổ chức đối thoại, chỉ đạo giải quyết những vấn đề khó khăn, bức xúc của nhân dân. Hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và nhiều đoàn thể chính trị - xã hội tỉnh tiếp tục được đổi mới về nội dung và phương thức hoạt động,

hướng về cơ sở; chất lượng các cuộc giám sát, phản biện xã hội ngày càng được nâng lên. Tập trung chỉ đạo thực hiện nghiêm túc Chỉ thị số 05- CT/TW của Bộ Chính trị (khóa XII) về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, nhất là chuyên đề năm 2018 “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về xây dựng phong cách, tác phong công tác của người đứng đầu, của cán bộ, đảng viên” gắn với Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI và khóa XII) về xây dựng và chỉnh đốn Đảng, tạo sự chuyển biến tích cực trong nhận thức và hành động của cán bộ, đảng viên và nhân dân, tạo sức lan tỏa rộng rãi trong toàn xã hội, góp phần xây dựng tác phong, tinh thần trách nhiệm, ý thức tổ chức kỷ luật trong đội ngũ cán bộ, đảng viên, nỗ lực phấn đấu hoàn thành tốt các mục tiêu, nhiệm vụ năm 2018, củng cố niềm tin của nhân dân đối với cấp ủy, chính quyền địa phương.

Thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 6 (khóa XII) về sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, Bình Thuận đã xây dựng lộ trình cụ thể để từng bước đưa Nghị quyết Trung ương 6 (khóa XII) đi vào cuộc sống, hiện thực hóa các nhiệm vụ được giao tại kế hoạch thực hiện Nghị quyết số 18-NQ/TW và Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết số 19-NQ/TW như thế nào thưa đồng chí?

Đây là nhiệm vụ quan trọng mà Thường trực Tỉnh ủy, Ban Thường vụ Tỉnh ủy và Tỉnh ủy đã dành nhiều thời gian, công sức để lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện với quyết tâm chính trị cao. Ngay sau khi Trung ương ban hành Nghị quyết số 18-NQ/TW “Một số vấn đề về tiếp tục

đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả”, Nghị quyết số 19-NQ/TW “Về tiếp tục đổi mới hệ thống tổ chức và quản lý, nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động của các đơn vị sự nghiệp công lập”; ngày 30/1/2018, Tỉnh ủy đã ban hành Kế hoạch số 82-KH/TU thực hiện Nghị quyết số 18- NQ/TW và Chương trình hành động số 43-CTr/TU thực hiện Nghị quyết số 19-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XII). Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Thường trực Tỉnh ủy, UBND tỉnh đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo đôn đốc, thực hiện các nghị quyết của Trung ương và kế hoạch, chương trình hành động của Tỉnh ủy. Thường trực Tỉnh ủy, Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã dành nhiều thời gian cho ý kiến về các đề án sắp xếp tổ chức bộ máy của các cơ quan, đơn vị, địa phương, kể cả các đơn vị sự nghiệp công lập của tỉnh. Đồng thời chỉ đạo tăng cường công tác quản lý biên chế công chức, viên chức; triển khai thực hiện các nội dung về cải cách chế độ công vụ, công chức nghiêm túc; xây dựng cơ cấu ngạch, gắn tiêu chuẩn chức danh với vị trí việc làm của công chức; chỉ đạo xây dựng đề án tinh giản biên chế theo Nghị quyết số 39-NQ/TW của Bộ Chính trị kịp thời, đúng quy định. Những kết quả trên, bước đầu đã tạo chuyển biến tích cực trong tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị các cấp trong tỉnh, từng bước tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ đặt ra trong tình hình mới và kỳ vọng của nhân dân tỉnh nhà.

Cảm ơn đồng chí Bí thư Nguyễn Mạnh Hùng. Chúc đồng chí một năm mới sức khỏe, hạnh phúc và thành công.

Quang Tuấn
Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ CAO TRONG THỦY SẢN

Thu hoạch tôm tại khu nhà kính của Tập đoàn Việt Úc

Những năm gần đây công nghệ 4.0 đã được nghiên cứu, ứng dụng và thúc đẩy, tạo ra những giá trị rõ rệt cho ngành trồng trọt, chăn nuôi và thủy sản. Tại Bình Thuận, ứng dụng công nghệ cao trong khai thác, chế biến và nuôi trồng thủy sản đã đạt một số hiệu quả tích cực...

Hiệu quả

Trước đây mỗi chuyến ra khơi, tàu đánh bắt xa bờ của ngư dân Nguyễn Văn Hiếu (KP 3 - Phú Hải - TP. Phan Thiết) phải mang theo hàng trăm tấn đá xay để bảo quản hải sản, nhưng vì hầm bảo quản sơ sài nên giữ lạnh không lâu, khiến thời gian ra khơi của tàu anh Hiếu giới hạn. Còn nay, sau khi chiếc tàu có công suất 885 CV được vay vốn từ Nghị định 67 bắt đầu hạ thủy với thiết kế cực kỳ hiện đại, có hầm bảo quản bằng công nghệ PU (hầm chứa cách nhiệt bằng vật liệu xốp polyurethane), tàu của anh Hiếu có thể kéo dài thời gian ra khơi. Anh Hiếu cho biết: “Nước đá để trong hầm bảo quản thủ công, độ lạnh thất thoát

“Toàn tỉnh hiện có gần 6.800 tàu thuyền, trong đó gần 1.000 tàu thuyền có công suất từ 300 CV trở lên được trang bị công nghệ, thiết bị hiện đại khai thác trên các vùng biển Hoàng Sa, Trường Sa đang đem lại hiệu quả kinh tế”

nhieu. Còn hầm PU, độ lạnh đảm bảo, nên tàu đánh bắt dài ngày hoặc về trễ hơn dự kiến cũng không ảnh hưởng chất lượng hải sản. Khi ứng dụng hầm PU, tôi giảm lượng đá xay nên chi phí đã giảm đáng kể”.

Hiện nay, ngư dân trong tỉnh không chỉ đầu tư hầm bảo quản bằng công nghệ PU, mà còn áp dụng nhiều kỹ thuật, công nghệ mới khác như máy dò ngang cho phép mở rộng phạm vi dò từ 300 đến hơn 1.000m, máy thông tin tầm xa, máy thu lưới dẫn động bằng thủy lực, radar hàng hải, hệ thống tời thủy lực để thu lưới, thu câu... nên đem lại hiệu quả kinh tế cho bà con ngư dân đánh bắt xa khơi.

Ngoài ứng dụng công nghệ cao trong khai thác thủy sản, các loại

giống nuôi cũng được tập trung nghiên cứu và ứng dụng công nghệ mới hiện đại để nâng cao chất lượng con giống. Nhiều cơ sở sản xuất tôm giống tại xã Vĩnh Tân (Tuy Phong) đã và đang đi đầu trong cả nước ứng dụng công nghệ cao, hợp tác các viện nghiên cứu trong và ngoài nước để chọn tạo tôm bố mẹ (tôm sú và tôm thẻ chân trắng) kháng bệnh để sản xuất tôm post chất lượng. Các doanh nghiệp đẩy mạnh đầu tư cơ sở hạ tầng, trang thiết bị hiện đại, không sử dụng kháng sinh để sản xuất con giống tốt có chất lượng như Công ty CP Thái Lan, Việt úc, Nam Miền Trung, Thông Thuận...

Tàu thuyền trang bị nhiều máy móc hiện đại, phục vụ đánh bắt xa bờ.

Tuyên truyền và nhân rộng

Hoạt động ứng dụng công nghệ cao trong khai thác và nuôi trồng thủy sản ở Bình Thuận được khởi động nhiều năm nay. Tuy vậy, ứng dụng công nghệ cao trong thủy sản chỉ thực sự nhân rộng và phát triển kể từ khi tỉnh tập trung thực hiện Nghị định 67 của Chính phủ về một số chính sách phát triển thủy sản.

Đến nay, trên địa bàn tỉnh đã có 114 chiếc đóng mới theo Nghị định 67 (18 tàu cá vỏ thép, 8 tàu cá vỏ composite và 88 tàu cá vỏ gỗ) và 6 chiếc nâng cấp đã hoàn thành, đi vào hoạt động có hiệu quả. Hầu hết những tàu 67 trị giá hàng chục tỷ đồng đều được thiết kế với công nghệ bảo quản sản phẩm, trang thiết bị hàng hải hiện đại nhất, đáp ứng nhu cầu đánh bắt xa bờ và nâng cao hiệu quả kinh tế cho ngư dân.

Nhờ đẩy mạnh ứng dụng công nghệ cao trong đánh bắt và nuôi trồng thủy sản đã góp phần giúp ngư dân trong tỉnh đánh thức tiềm năng, lợi thế biển. Tuy nhiên, nhiều khâu trong khai thác thủy sản hiện vẫn mang tính thủ công, năng suất lao động thấp, tổn thất sau thu hoạch cao từ 20 - 30%. Để đạt hiệu quả và tạo hiệu ứng mạnh trong ngư dân, cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền ứng dụng công nghệ cao, gắn với triển khai đồng bộ các giải pháp kiểm soát chặt chẽ hoạt động nuôi trồng, đánh bắt hải sản không gây ảnh hưởng xấu đến môi trường sinh thái, tài nguyên sinh vật biển, bảo đảm sự cân bằng tự nhiên để phát triển bền vững. Ngoài ra, về lâu dài tỉnh cần có cơ chế, chính sách hỗ trợ, nâng cao chất lượng nguồn lao động biển, cảng biển ngư dân mạnh dạn đầu tư công nghệ hiện đại, nâng cao giá trị đánh bắt trong mỗi chuyến ra khơi.

Hồng Trinh
Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

BỨC TRANH KINH TẾ - NHỮNG GAM MÀU SÁNG

Năm 2018 là năm thứ hai liên tiếp chúng ta đạt được hầu hết tất cả các chỉ tiêu về kinh tế - xã hội, trong đó có hơn 2/3 các chỉ tiêu vượt kế hoạch đề ra. Đây là tiền đề quan trọng cho năm 2019 bứt phá.

Gạo – mặt hàng xuất khẩu chiến lược đang thay đổi về chất

Ấn tượng những con số

Theo Tổng cục Thống kê, tổng sản phẩm trong nước (GDP) quý IV/ 2018 tăng 7,31 % so với cùng kỳ năm trước, trong đó khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản tăng 3,9%; khu vực công nghiệp và xây dựng tăng 8,65% và khu vực dịch vụ tăng 7,61%. Ngành công nghiệp chế biến, chế tạo tiếp tục là điểm sáng của khu vực này và là động lực chính của tăng trưởng với mức tăng cao 12,98%, cao hơn nhiều so với mức tăng các năm 2012-2016. Ngành xây dựng năm 2018 duy trì được mức tăng trưởng khá với tốc độ 9,16%...

Năm 2018, cả nước có 131.275 doanh nghiệp (DN) đăng ký thành lập mới với tổng vốn đăng ký là 1.478,1 nghìn tỷ đồng, tăng 3,5% về số DN và tăng 14,1% về số vốn đăng ký so với năm 2017. Nếu tính cả 2.408,8 nghìn tỷ đồng vốn đăng ký tăng thêm của các DN thay đổi tăng vốn thì tổng số vốn đăng ký bổ sung thêm

vào nền kinh tế trong năm 2018 là 3.886,9 nghìn tỷ đồng. Bên cạnh đó, còn có 34.010 DN quay trở lại hoạt động, tăng 28,6% so với năm trước, nâng tổng số DN đăng ký thành lập mới và DN quay trở lại hoạt động trong năm nay lên gần 165,3 nghìn DN.

Những con số nói trên là minh chứng khá rõ nét cho thấy môi trường kinh doanh ngày càng thông thoáng.

Điểm sáng xuất khẩu

Trong năm 2018 có 29 mặt hàng đạt kim ngạch xuất khẩu trên 1 tỷ USD, chiếm tới 91,7% tổng kim ngạch xuất khẩu của cả nước, trong đó 9 mặt hàng

"Đầu tư trực tiếp nước ngoài năm 2018 ước tính đạt 18 tỷ USD, cao nhất từ trước tới nay. Xuất khẩu nông sản ứng 10 thị trường lớn nhất thế giới thì Việt Nam đứng đầu thế giới về xuất khẩu hồ tiêu, điều, cá ba sa, đứng thứ hai về cà phê, đứng thứ ba về gạo, tôm, đứng thứ năm về xuất khẩu lâm sản. Kinh tế vĩ mô ổn định, đời sống nhân dân được nâng lên rõ nét"- báo cáo của Tổng cục Thống kê.

đạt trên 5 tỷ USD và 5 mặt hàng đạt trên 10 tỷ USD (điện thoại và linh kiện đạt 50 tỷ USD, tăng 10,5%; hàng dệt may đạt 30,4 tỷ USD, tăng 16,6%; điện tử, máy tính và linh kiện đạt 29,4 tỷ USD, tăng 13,4%; máy móc thiết bị, dụng cụ phụ tùng đạt 16,5 tỷ USD, tăng 28%; giày dép đạt 16,3 tỷ USD, tăng 11%). Tính chung cả năm 2018, kim ngạch hàng hóa xuất khẩu ước tính đạt 244,72 tỷ USD, tăng 13,8% so với năm 2017, trong đó khu vực kinh tế trong nước đạt 69,20 tỷ USD, tăng 15,9%, chiếm 28,3% tổng kim ngạch xuất khẩu; khu vực có vốn đầu tư nước ngoài (kể cả dầu thô) đạt 175,52 tỷ USD, tăng 12,9%, chiếm 71,7%. Loại trừ

yếu tố giá, kim ngạch hàng hóa xuất khẩu năm 2018 tăng 12,7% so với năm 2017.

Đáng chú ý, trong số những điểm nhấn của xuất khẩu, cần phải kể đến xuất khẩu rau củ quả. Năm 2018, xuất khẩu ngành này tiếp tục tăng trưởng ấn tượng khi vượt qua xuất khẩu gạo và nhiều sản phẩm nông sản nổi trội khác của Việt Nam để vươn lên dẫn đầu trong top xuất khẩu tỷ USD.

Nhận định về kim ngạch xuất khẩu, GS Võ Tòng Xuân - chuyên gia ngành nông nghiệp cho rằng, đây được coi là một thành quả vô cùng ấn tượng của quá trình tái cơ cấu ngành nông nghiệp. Bởi trước đó không xa, chỉ khoảng vài năm về trước, xuất khẩu rau quả không có một ấn tượng gì trong bức tranh nông sản xuất khẩu, nếu không muốn nói là quá mờ nhạt, thì nay nhờ sự linh hoạt trong xoay trục tăng trưởng, chuyển ưu tiên từ lúa gạo sang trái cây, thủy sản, cộng với sự vào cuộc của các địa phương trong việc vận động nông dân sản xuất an toàn, thu hút đầu tư của doanh nghiệp, nhiều loại trái cây lớn". Trong đó phải kể đến các loại trái cây như thanh long, xoài, chôm chôm, chanh leo, nhãn, vải... đã chinh phục được các thị trường khó tính như Nhật Bản, Australia, Mỹ...

Gạo xuất khẩu có sự thay đổi mạnh về cơ cấu, giá trị

Năm 2018, ngành gạo xuất khẩu ghi nhận sự tăng trưởng mạnh trở lại. Theo Bộ NNPTNT, cả năm 2018, gạo xuất khẩu giữ vững đà tăng trưởng, đạt 6,15 triệu tấn với kim ngạch đạt 3,15 tỷ USD, tăng 5,7% về lượng và 19,6% về trị giá so với năm 2017.

Có thể thấy, sở dĩ bức tranh ngành lúa gạo có gam màu tươi sáng như vậy là do, thị trường gạo trong những tháng cuối năm 2018 đã ghi nhận những tín hiệu tích cực từ thị trường Indonesia và

Philippines. Trong phiên mở thầu nhập 500.000 tấn gạo loại 25% tấm (hồi cuối tháng 11 /2018) của Philippines, Việt Nam đã giành được hợp đồng xuất khẩu với khối lượng 118.000 tấn.

Thị trường gạo xuất khẩu còn hé lộ một tin mừng, đó là khả năng Ai Cập sẽ phải nhập khẩu 500.000 tấn gạo trong đầu năm 2019 này do giảm diện tích canh tác. Và ngay trong phiên thầu mua gạo quốc tế đầu tiên của Ai Cập năm 2018, có một mẫu gạo từ Việt Nam đã qua được vòng kiểm nghiệm. Điểm nhấn quan trọng của bức tranh xuất khẩu gạo nằm ở những chuyển biến tích cực trong cơ cấu xuất khẩu, đó là các DN tập trung vào những sản phẩm gạo phẩm cấp cao để xuất khẩu thay vì chạy theo sản lượng như trước đây mà thu gom cả các sản phẩm gạo phẩm cấp thấp. Chính từ sự chuyển biến này, giá trị hạt gạo xuất khẩu ngày càng gia tăng, góp phần định vị được hạt gạo Việt trên thị trường thế giới.

Bộ trưởng Bộ NNPTNT Nguyễn Xuân Cường nhấn mạnh: "Năng lực cạnh tranh và vị thế của ngành nông nghiệp ngày càng được nâng cao. Nhiều nông sản xuất khẩu đã đáp ứng ngày càng tốt hơn yêu cầu tiêu chuẩn hàng hóa, ngay cả ở những thị trường khó tính; đóng góp xứng đáng vào kết quả hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng của Việt Nam". Theo Bộ trưởng, với mặt hàng gạo xuất khẩu của Việt Nam, 5 năm trước, giá gạo Việt Nam rất thấp, thì hiện nay giá gạo thậm chí đã cao hơn Thái Lan, Ấn Độ... Gạo xuất khẩu có sự đổi thay mạnh mẽ về cơ cấu, giá trị.

Từ những điểm sáng bức tranh kinh tế năm 2018, có thể khẳng định năm 2019 còn có sự bứt phá hơn nữa, khi mà những rào cản được dỡ bỏ và khát vọng vươn tới phồn vinh đã rất mạnh mẽ.

Duy Phương
Đài đoàn kết Xuân Kỷ Hợi 2019

DU LỊCH NÔNG NGHIỆP THÊM MỘT HƯỚNG ĐI MỚI CHO DU LỊCH BÌNH THUẬN

Triển vọng của xu hướng du lịch nông nghiệp

Du lịch gắn với thiên nhiên, trải nghiệm cuộc sống nơi thôn dã, làm bạn với nông dân, tìm hiểu kỹ thuật canh tác nông nghiệp và thưởng thức sản phẩm nông nghiệp là một loại hình du lịch ngày càng trở nên hấp dẫn. Loại hình du lịch này được gọi với nhiều cái tên rất gần gũi, chẳng hạn ở Anh là “du lịch nông thôn”, ở Mỹ là “du lịch trang trại”, ở Nhật Bản là “du lịch xanh”, ở Pháp là “du lịch với cỏ cây” còn ở Việt Nam thường được gọi là “du lịch miệt vườn” hay du lịch nông nghiệp.

So các loại hình du lịch tham quan, nghỉ dưỡng, mua sắm... du lịch nông nghiệp có sự hấp dẫn mới bởi trước áp lực của cuộc sống đô thị, môi trường làm việc công nghiệp, ô nhiễm môi trường, thì nông thôn đã đem lại cho du khách nhiều không gian để thư giãn; du khách được “tương tác” với người dân địa phương nhiều hơn, cùng nông dân cày ruộng, gieo trồng, thu hoạch, câu cá, tát đồng, quảng chài bắt cá; là dịp để du khách thư giãn, giải trí, rèn luyện thể lực, gần gũi với thiên nhiên và trải nghiệm cuộc sống nhà nông. Loại hình này cũng thường được các bậc phụ huynh khuyến khích con trẻ tham gia, bởi thông qua hoạt động du lịch nông nghiệp, trẻ em học được nhiều điều từ thiên nhiên, hiểu biết cuộc sống, thiên nhiên và yêu thiên nhiên nhiều hơn.

Du khách được trải nghiệm thực tế ngay tại vườn thanh long

Chính vì vậy, những năm gần đây, loại hình du lịch này được các công ty lữ hành, du lịch quan tâm. Nhiều tour tuyến về thăm vùng nông thôn được tổ chức, xem như là một phần không thể thiếu được trong một kỳ du lịch của du khách. Các địa phương cũng xem đây là một hướng đi mới để đa dạng hóa sản phẩm du lịch, thu hút du khách và tạo thêm “kênh” thu nhập cho người nông dân. Có thể thấy điều đó khi hầu như các tỉnh đồng bằng sông Cửu Long đều có tour tham quan vườn cây ăn trái, các tỉnh miền núi phía Bắc có các tour tham quan nông trường, trang trại và các lễ hội gắn với nông nghiệp, nông thôn. Ở Tây Nguyên, thành phố Đà Lạt nổi lên như một điểm sáng về du lịch nông nghiệp khi mà các tour tham quan vườn cây, hoa, quả ứng dụng công nghệ cao ngày càng mới lạ, hấp dẫn với lượng khách gia tăng khoảng 20-30% mỗi năm. Theo thống kê của nhiều tỉnh, xu hướng du lịch này đã góp phần gia tăng lượng khách đến và số ngày lưu trú. Sự kết hợp của du lịch với nông nghiệp được nhiều địa phương xem là một hướng đi mới trong quá trình tái cơ cấu ngành nông nghiệp.

Thêm một hướng đi cho du lịch Bình Thuận

So nhiều địa phương khác, tự nhiên ban tặng cho Bình Thuận nhiều tiềm năng và nguồn tài nguyên du lịch phong phú gắn với biển, đảo và rừng tự nhiên. Ngoài thế mạnh về du lịch biển, Bình Thuận có nhiều “địa” để phát triển du lịch nông nghiệp. Một sự kết hợp hài hòa giữa biển, vùng nông nghiệp và núi rừng sẽ giúp cho Bình Thuận đa dạng hóa sản phẩm du lịch để thu hút du khách.

Là “thủ phủ cây thanh long”, với diện tích trồng thanh long lên đến 30.000 ha, lớn nhất cả nước, cây thanh long phải tham gia “làm du lịch”. Điểm thuận lợi để gắn kết những vườn thanh long với du lịch

là dọc tuyến ven biển và quốc lộ 1A, là những vườn thanh long bạt ngàn. Du khách có thể sáng tắm biển, sau đó đi tham quan vườn thanh long, trưa về nghỉ ngơi ở các khu resort. Tại các vườn thanh long, du khách có thể cùng tham gia với người dân hoạt động canh tác, như làm cỏ, “vuốt tai”, hái quả. Du khách cũng có thể thưởng thức tại chỗ các loại thanh long đỏ, thanh long tím hồng, thanh long trắng và mua thanh long sạch về làm quà.

Thanh long Bình Thuận được nguyên Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Cao Đức Phát khẳng định là “ngon nhất Việt Nam”, ngành du lịch và nông nghiệp Bình Thuận cần tạo một “slogan”: Đến Mũi Né mà chưa mua thanh long về làm quà thì xem như chưa đến. Mỗi năm, Bình Thuận đón 5 triệu lượt du khách nội địa, nếu mỗi du khách đều mua 1 thùng thanh long về làm quà (10 kg) thì chỉ riêng ngành du lịch đã tiêu thụ cho nông dân Bình Thuận 1/10 sản lượng thanh long.

Hiện nay, Bình Thuận đang triển khai thử nghiệm mô hình “Trải nghiệm hoạt động sản xuất thanh long cùng người dân Hàm Thuận Nam” với chương trình tham quan như: tham quan các vườn thanh long chong đèn, khám phá hoa thanh long nở, trải nghiệm hoạt động sản xuất thanh long kết hợp thưởng thức ẩm thực chế biến từ thanh long... Trên cơ sở mô hình này, ngành du lịch và các địa phương cần tăng cường thông tin, giới thiệu sản phẩm đến các công ty lữ hành, du lịch để đưa khách đến tham quan. Mặt khác, cần tiếp tục vận động nông dân ở các khu vực thuận lợi tham gia hoạt động du lịch. Tổ chức tập huấn cho nông dân một số kỹ năng, kiến thức cơ bản về hoạt động du lịch. Hỗ trợ xây dựng các vườn thanh long phục vụ du lịch...

Được biết, UBND tỉnh Bình Thuận đã quy hoạch vùng nông nghiệp công nghệ cao tập trung với quy mô khoảng 2.000 ha; khu vực quy hoạch không xa lắm các khu

du lịch ven biển. Để phát triển du lịch nông nghiệp, ngay từ giai đoạn nghiên cứu đầu tư, cơ quan chức năng tỉnh Bình Thuận cần định hướng hoặc gợi ý xây dựng những mô hình sản xuất nông nghiệp kết hợp với du lịch. So với Lâm Đồng, Bình Thuận “đi sau” về phát triển nông nghiệp công nghệ cao và du lịch nông nghiệp. Song, đi sau sẽ có lợi thế khi đã nắm bắt được những bài học từ người đi trước, tạo ra sự đa dạng hóa về sản phẩm du lịch, tiến tới phát triển du lịch gắn với nông nghiệp bền vững ở Bình Thuận.

Một dự án vừa được UBND tỉnh chấp thuận chủ trương đầu tư đã “đón” được xu thế này khi đưa ra ý tưởng xây dựng khu du lịch nông thị. Nếu dự án này triển khai, sẽ hình thành những khu nông thị sinh thái kết hợp du lịch. Rải rác trong khu nông thị là các điểm dân cư và điểm cư trú ngắn ngày tại chỗ nhằm phục vụ du khách muốn khám phá kỹ thuật canh nông. Tuy nhiên, đây chỉ là một dự án cụ thể. Ngành du lịch Bình Thuận cần xây dựng kế hoạch kết nối giữa du lịch biển với các trang trại nông nghiệp, những khu nông thôn sản xuất các loại cây trồng đặc trưng của Bình Thuận, như thanh long, mủ trôm, các trang trại ứng dụng công nghệ cao.

Trong định hướng Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam, du lịch sinh thái gắn với nông nghiệp, nông thôn luôn được xác định là một trong 5 dòng sản phẩm chủ đạo. Nghị quyết số 09- NQ/TU của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh (Khóa XIII) về phát triển du lịch đến năm 2020 đã xác định phải phát huy có hiệu quả các tiềm năng, lợi thế của địa phương, phát triển du lịch bền vững gắn với bảo vệ môi trường, giữ gìn cảnh quan và bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa dân tộc và phát triển du lịch phải gắn với cộng đồng dân cư... Chính vì thế, du lịch gắn với nông nghiệp bền vững là một hướng đi mới nhằm phát huy tiềm năng, lợi thế vốn có của Bình Thuận cần được đầu tư.

Bảo Ngân
Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

IV. TẾT CỔ TRUYỀN VIỆT NAM VÀ VĂN HÓA NGÀY XUÂN

LỢN THÔNG MINH HƠN CHÚNG TA TƯỞNG

Theo các chuyên gia nói “ngu như lợn” là rất oan cho chúng, bởi xét về mức độ phát triển não bộ thì lợn không phải là loài ngu nhất. Thậm chí có những chú lợn còn được huấn luyện để phát hiện ma túy.

Lợn phát hiện ma túy

Lợn không phải là loài ngu nhất. Biểu hiện dễ thấy mà ai cũng có thể nhìn ra là ngày xưa, lợn được nuôi thả rong và tự tìm kiếm thức ăn. Chúng sục sạo vào tất cả những đồng rác để kiếm thức ăn. Trong rác đương nhiên có chất độc, nhưng tuyệt nhiên không thấy con nào bị ngộ độc. Ở Việt Nam không có công trình khoa học nào thử nghiệm để kết luận vấn đề này, nhưng trên thế giới, nhiều đề tài nghiên cứu về trí thông minh của lợn đã chỉ ra những sai lầm phổ biến trong quan niệm của nhiều người về loài lợn.

Khi lợn được huấn luyện, chúng thể hiện sự xuất sắc không khác gì các con vật khác. Thậm chí, lợn được sử dụng để phát hiện ma túy, giống như đào tạo những chú chó nghiệp vụ thông minh, lợn cũng thể hiện sự nhanh nhạy không kém. Trung tá Nguyễn Trung Kiên, Phó trưởng khoa Giám biệt nguồn hơi, Trường Trung cấp 24 Biên phòng cho biết, trong huấn luyện chó nghiệp vụ thì khả năng phát hiện mùi hơi của chúng khá xuất sắc do có khả năng ghi nhớ mùi rất lâu. Đối với mùi hơi đặc trưng như ma túy, chất nổ, khi chó đã được huấn luyện thì không cần ngửi mùi hơi mẫu, chúng vẫn phát hiện ra được. Mùi hơi ấy dù được giấu cùng các chai nước hoa,

mắm tôm, cá khô, nước mắm... chúng vẫn phát hiện ra. Ở một số nước họ cũng huấn luyện cả lợn để phát hiện mùi hơi vì khứu giác của lợn cũng khá phát triển.

TS Nguyễn Quế Côi, Viện Chăn nuôi cho biết, ở Mỹ, lợn được huấn luyện để phát hiện ma túy, vũ khí, dò mìn... do có khứu giác rất phát triển. Hiện có rất nhiều chú lợn được huấn luyện để tham gia vào các công việc này, với hiệu quả không khác gì loài chó. Việt Nam không dùng lợn để huấn luyện, dù có những giống lợn bản địa cực kỳ thông minh như lợn Ỉ. “người ta cứ nói ngu như lợn, ngu như bò, nhưng thực ra không phải thế. Bò cũng là một con vật rất khôn, biết được các khẩu lệnh cũng như có thể đoán được thái độ của chủ nhân để ứng xử. Câu nói như vậy chỉ là câu cửa miệng, và trong đối sánh với con người thì đương nhiên chúng “ngu” hơn. Và đó là những vật nuôi khá thân thuộc, nên người ta đưa ra để ví von cho dễ hình dung. Thực tế nói như vậy là rất oan cho lợn hay bò”, TS Nguyễn Quế Côi cho biết.

Theo TS Nguyễn Quế Côi, dân gian nói “ngu như lợn” cơ thể xuất phát từ tập tính của chúng. Lợn khá hiền lành, dễ bảo, ăn nhiều, ngủ nhiều, nên có thể bị “vu” cho là “ngu”. Hay khi con người bắt lợn làm theo những khẩu lệnh như kéo nó đi, nó sẽ đứng lại. Quát nó lùi lại, nó sẽ không làm theo. Lợn có tập tính chỉ lao về phía trước chứ không đi lùi, dù phía trước chúng có thể là cạm bẫy. Muốn chúng đi lùi, phải chùm kín mắt. Cũng có thể vì thế mà

chúng được cho suy nghĩ rằng kém thông minh.

Lợn Ỉ cứu chủ nhân thoát chết

Khả năng tập luyện là một chuyện, nhưng lợn có thông minh không? TS Võ Văn Sự, Chi hội Động vật quý hiếm Việt Nam cho biết, giống như bất kỳ động vật, trong đó có con người, trí thông minh là một khái niệm tương đối. Theo các nghiên cứu thì lợn tương tự như chó, chúng có sức mạnh bản địa đặc biệt trong khứu giác và trí thông minh cảm xúc. Đôi mắt của con lợn yếu hơn mắt của chó. Khiến cho khứu giác trở nên nổi trội. Chúng rất giỏi trong việc thay đổi thể giới xung quanh bằng cái mồm của chúng. Lợn cũng như chó đều nhạy cảm với niềm vui, đau đớn và cả hai đều có lợi ích hữu hình về sức khỏe, hạnh phúc từ sự tương tác xã hội thường xuyên. Về phần riêng, lợn có thể được huấn luyện và thưởng thức tập thể dục hằng ngày cả khi bị buộc bằng xích.

TS Nguyễn Quế Côi cho hay, giống lợn Ỉ bản địa của Việt Nam là giống lợn khá thông minh, được dùng làm thú nuôi ở một số nước. Trước đây có câu chuyện chú lợn Ỉ LuLu đã cứu chủ nhân thoát chết khiến không ít người phải thay đổi suy nghĩ về loài này. Chuyện xảy ra vào năm 1998 ở Mỹ, khi chủ nhân của chú lợn lên cơn đau tim mà trong nhà không có một ai. Thấy chủ nhân gặp nạn, chú chó Bear chạy vòng quanh và sủa những tiếng rất to. Còn chú lợn LuLu thì lao qua hàng rào rồi chạy ra đường lớn và... nằm phịch ngay giữa đường. Một lái xe qua đó đã cảm thấy điều bất thường và theo chú lợn vào nhà, đưa chủ nhân của chú đến bệnh viện. Câu chuyện cứu người của chú heo LuLu nhanh chóng được lan truyền rộng rãi. LuLu bỗng chốc trở thành một con vật nuôi nổi tiếng khắp cộng đồng địa phương, cả nước Mỹ và trên thế giới. Sau đó, chú lợn LuLu đã nhận được huân chương anh hùng của Hiệp hội chống các hành vi bạo hành động vật (ASPCA).

“Chú lợn tạo nên tiếng tăm lừng lẫy ấy chính là giống lợn Ỉ của Việt Nam, khá thông minh, nhanh nhạy. Đáng tiếc là đến giờ, những giống lợn bản địa dần tuyệt chủng. Giống lợn lai tạp hiện nay dù cho năng suất cao nhưng chất lượng thịt thấp và không có được những đặc tính ưu việt của một số loài lợn bản địa” TS Nguyễn Quế Côi cho biết.

Lợn làm xiếc

Người ta đã huấn luyện lợn để có thể đi bộ trên dây xích hay các trò mạo hiểm khác mà chỉ có khỉ hay chó mới thực hiện được. Trên sân khấu xiếc thế giới, lợn đã được đưa vào biểu diễn khá lâu. Tuy nhiên, trên sân khấu xiếc Việt Nam, “hậu duệ” của Trư Bát Giới mới chỉ đưa vào biểu diễn từ tháng 12/2017. Người góp công đầu chính là nghệ sĩ xiếc Bùi Kim Cương (sinh năm 1981, quê Hưng Yên). Và mới đây nhất, sau một năm được Liên đoàn xiếc Việt Nam thuần dưỡng, năm chú lợn Móng Cái đã biểu diễn được những tiết mục như nhảy qua vòng lửa, cuốn thảm, đẩy bóng... được người xem đón nhận nhiệt liệt.

Theo nghệ sĩ xiếc Bùi Kim Cương thì giống lợn này đẹp và khá thông minh. Sau khoảng một năm luyện tập miệt mài, những chú lợn giờ đã trở thành những “nghệ sĩ xiếc” thực thụ. Quan trọng nhất là thời gian đầu, mất khoảng 3 tháng mình phải gần gũi, tắm, cho ăn... để nó đi theo chủ. Cái khó là các động tác lợn làm được rất nhanh nhưng lúc tập chúng hay quên động tác. Vì vậy, phải liên tục không ngừng nghỉ để chúng thuần thục các động tác biểu diễn.

Theo các chuyên gia, lợn có thể tham gia vào các hoạt động huấn luyện và dễ dàng đáp ứng các câu lệnh. Những giống lợn bản địa của Việt Nam ngoài chất lượng thịt ngon thì chúng có nhiều ưu điểm mà giống khác không có. Tiếc là cho đến nay chưa có công trình nào nghiên cứu về trí thông minh của loài lợn.

Bảo Khánh
Khoa học & Đời sống Xuân Kỷ Hợi 2019

LUẬN VỀ HÌNH TƯỢNG TRƯ BÁT GIỚI TRONG “TÂY DU KÝ”

Trong “Tây du ký”, Trư Bát Giới có hình thù gớm ghiếc, tham ăn, nhác làm, là một nhân vật điển hình cho dục vọng. Vậy nhưng, trải qua những biến cố thăng trầm của cuộc đời, con người dường như biết cảm thông hơn, bao dung hơn với Bát Giới. Cùng với đó là sự giác ngộ về bản thân, bởi xét cho cùng, những rắc rối, những thói xấu của Bát Giới thực chất cũng là rắc rối của con người sống ở cõi Ta Bà.

1. “Tây du ký” – bộ phim truyền hình nổi tiếng của Trung Quốc, được chuyển thể từ tác phẩm kinh điển cùng tên của tác giả Ngô Thừa Ân, với những hình tượng nhân vật như Đường Tăng, Tôn Ngộ Không, Trư Bát Giới, Sa Tăng đã trở thành tượng đài bất hủ gắn liền với tuổi thơ mỗi người. Trên chặng đường thỉnh kinh đầy gian khổ, 4 thầy trò Đường Tam Tạng đã trải qua 81 kiếp nạn, với rất nhiều những câu chuyện ly kỳ, hấp dẫn.

Thuở ấu thơ, ai cũng một lần ước mơ được hóa thành Tề Thiên Đại Thánh – Tôn Ngộ Không với 72 phép thần thông biến hóa, vung cây thiết bả nam vàng trừ ác diệt tà. Và nếu ở trường, lớp có tổ chức diễn kịch về bốn thầy trò Đường Tăng, chắc có lẽ chẳng một đứa bé nào muốn nhận vai Trư Bát Giới vừa béo ị, xấu xí, lại còn phàm ăn tục uống, mê gái. Trong tiểu thuyết, Trư Bát Giới mang hình hài của một quái vật “nửa lợn, nửa

người”, được đặc tả trong bốn câu thơ dưới đây

“Bèo cám bết bết quanh mồm

Tai như chiếc quạt, mắt tròn vàng hoe

Răng nanh nhọn hoắt gớm ghê!

Mồm dài há ngoác đỏ khè đến kinh”.

Trư Bát Giới là vậy, hình thù gớm ghiếc, tham ăn, nhác làm, lại thường ganh tị với Tôn Ngộ Không, nhưng thật thà, thương người quá đến mức... đáng ghét khi không phân biệt được đúng sai, đâu là người, đâu là quái. Đôi khi, chính bởi cái sự “tốt bụng” của Bát Giới nhiều lần làm thầy trò Đường Tăng khổ khổ.

Cho đến khi chiếc bút thời gian vẽ đầy những vết xạm, vết xước lên cơ thể, trải qua những biến cố thăng trầm của cuộc đời, con người dường như biết cảm thông hơn, bao dung hơn với Bát Giới. Cùng với đó là sự giác ngộ về bản thân, bởi xét cho cùng, những rắc rối những thói xấu của Bát Giới thực chất cũng là rắc rối của con người sống ở cõi Ta Bà.

2. Tác giả Ngô Thừa Ân khi sáng tạo ra 4 học trò của Đường Tam Tạng (là một nhân vật có thật) đã khéo léo lồng vào đó hình ảnh tâm thức một con người. 5 thầy trò tượng trưng cho 5 thuộc tính của tâm hồn: Đường Tăng tiêu biểu cho vị tha, nhân ái; Ngộ Không đại diện cho sức mạnh, trí tuệ; Sa Tăng thể hiện tính nhẫn nại; Tiểu Bạch Long cần cù, còn Trư Bát Giới điển hình cho dục vọng – sự ham muốn dành cho chính bản thân mình.

Bát Giới còn có một tên gọi khác là Trư Ngộ Năng do Quan Thế Âm Bồ Tát đặt cho, nghĩa là: “Con lợn (tái sinh) nhận ra, ngộ ra khả năng của mình”. Sở dĩ Quan Thế Âm Bồ Tát đặt cái tên này cho Bát Giới nhằm để ám chỉ việc Bát Giới luôn tự đánh giá mình quá cao (vốn xuất thân là Thiên Bồng Nguyên Soái) mà quên mất mình mang một hình hài kinh khủng. Còn khi trở thành đồ đệ của Đường

Tăng, được Sư phụ đặt tên là Bát Giới với ý nghĩa là “Tám ranh giới bị kiềm chế” để nhắc nhở Bát Giới phải luôn biết tu sửa mình.

Ham muốn – Dục vọng của con người, tóm lại cũng là chuyện thường tình ở đời. Thế nhưng, nếu vì cái ham muốn ấy, cái dục vọng ấy mà con người sẵn sàng làm những điều trái luân thường đạo lý, sẵn sàng trộm cắp của người làm của mình, sẵn sàng dùng quyền lực của mình để bắt người khác phải tuân theo ý mình dù người ấy không muốn... thì ấy lại là ham muốn – dục vọng thấp hèn.

3. Sư phụ đặt tên cho Bát Giới với ý nghĩa “8 ranh giới bị kiềm chế”, theo đạo Phật bao gồm: Không sát sinh, không trộm cắp, không dâm dục, không nói bậy, không uống rượu, không trang điểm, không nằm ngòai giường quá lâu. Tuy nhiên, theo dõi quá trình phát triển tính cách của nhân vật này từ tiểu thuyết đến phim, nhiều người đã rút ra những ý nghĩa riêng xung quanh cái tên Bát Giới – 8 ranh giới bị kiềm chế. Điển hình đó là: Giới tham ăn, giới háo sắc, giới tham của, giới ghen ghét, đố kỵ người tài, giới sợ khổ, sợ khó và giới tham công lao.

Xét về Giới tham ăn, có lẽ không ai tham ăn như... Trư Bát Giới. Chính vì tham ăn nên trên đường đi lấy kinh, Bát Giới đã gặp rất nhiều phiền toái, vô cùng nguy hiểm. Nếu không có sự ngăn cản, trợ giúp của Tôn Ngộ Không thì Trư Bát Giới sớm đã trở thành “món ngon” trong miệng bầy yêu quái.

Và cũng bởi sự tham ăn của Bát Giới mà cả đến cuối cuộc hành trình đến Tây Thiên thỉnh kinh, khi tất cả các nhân vật chính, những đồ đệ khác của Đường Tam Tạng đều được phong làm Phật hoặc La Hán, riêng Bát Giới chỉ được phong là “Tịnh đàn sứ giả” với phần thưởng là công việc “lau dọn bàn thờ”, nơi mà Lão Trư có thể ăn thỏa thích những hoa quả thừa trên bàn thờ.

Giới háo sắc cũng là một trong những giới luật mà Bát Giới phạm phải. Và cũng bởi háo sắc nên Bát Giới mới bị đày xuống trần gian, mất luôn chức Thiên Bồng Nguyên Soái oai phong lẫm liệt trên thiên đình. Khi bắt đầu bước trên hành trình đến Tây Thiên lấy kinh, Trư Bát Giới hề nhìn thấy gái đẹp là lập tức mọi người “tìm không ra” nữa, không còn phân biệt được người hay yêu quái nên đã nhiều lần bị nguy hiểm, và thậm chí còn khiến chính sư phụ của mình bị yêu quái bắt đi.

Trên đường đi lấy kinh, mỗi khi gặp yêu quái ngăn trở, ngay cả Tôn Ngộ Không cũng không có kế thì Trư Bát Giới luôn áng chừng phần của cải của mình trong đoàn và nhớ kỹ rồi sau đó... Có lẽ, nhiều người hâm mộ bộ phim Tây du ký còn nhớ như in câu nói của Bát Giới mỗi khi có chuyện: “Sa sư đệ, chắc Sư phụ đã bị yêu quái ăn thịt mất rồi, chúng ta chia hành lý ra thôi...”. Đây chính là Giới tham của của Bát Giới.

Chưa hết, Bát Giới còn phạm phải Giới ghen ghét, đố kỵ người tài, mà “đối thủ” điển hình chính là Tôn Ngộ Không. Trư Bát Giới luôn là người chằm ngòai ly gián, ngấm ngầm đả kích Tôn Ngộ Không. Đường Tăng trong lòng ít nhiều cũng hiểu rõ, Ngộ Không và Ngộ Tĩnh nhiều lần tố giác, khiển trách đúng lúc mới khiến cho “âm mưu” của Trư Bát Giới lần lượt thất bại. Dần dần, Trư Bát Giới đã vượt qua được khuyết điểm “lợi cho địch, hại cho bản thân” này, khiến cho bản thân mình hoàn toàn dung nhập, hỗ trợ sư huynh, sư đệ hoàn thành sứ mệnh.

Bát Giới còn phạm phải Giới nói dối, lừa gạt, không ít lần nói dối sư phụ Đường Tăng, Tôn Ngộ Không. Đứng trước hành vi không tốt này, Ngộ Không đã nhiều lần sử dụng phép biến hóa của mình để kịp thời vạch trần và uốn nắn cho Trư Bát Giới. Điều này dần dần giúp Trư Bát Giới vứt bỏ “giả” mà theo “thật”, không bao giờ làm giả nữa.

Một trong 8 giới luật mà Trư Bát Giới đã phạm và vượt qua còn có Giới ham ngủ. Trong tập phim “Ba lần đánh Bạch cốt tinh”, khi Tôn Ngộ Không bị sư phụ đuổi đi, Trư Bát Giới vì tham ngủ nên đã làm hại Đường Tăng bị yêu quái bắt vào huyết động. Không những thế, nhiều lần trên đường đi xin đồ ăn, Trư Bát Giới lại trốn ở trong rừng cây mà ngủ ngon lành. Điều thú vị là mỗi khi bắt gặp Bát Giới ngủ, Ngộ Không lại biến thành những con côn trùng nhỏ để trêu chọc và cảnh giới; hoặc Ngộ Không sẽ tự mình làm trước, giúp Trư Bát Giới nhìn thấy mà làm theo. Cứ như vậy, khiến cho Trư Bát Giới xấu hổ, không dám lười biếng nữa.

Trên đường đi lấy kinh, núi cao, nước sâu lại có vô vàn khổ nạn giữa đường. Mỗi khi gặp khó khăn, khổ nạn, Trư Bát Giới lại dễ dàng đòi rút lui, nửa đường bỏ cuộc. Đây chính là Giới sợ khó, sợ khổ mà Bát Giới đã phạm và đã vượt qua sau này. Những lúc như vậy, Đường Tăng, Ngộ Không và Sa Tăng đều có những lời nói động viên, khích lệ Trư Bát Giới cố gắng vượt qua khó khăn. Cuối cùng, Trư Bát Giới cũng cam tâm tình nguyện hết lòng cho sứ mệnh của mình và hoàn toàn thoát ra khỏi cảm xúc sợ hãi ấy.

Còn giới luật cuối cùng mà Bát Giới cũng phạm phải và vượt qua ấy là Giới tham công lao. Trư Bát Giới có công phu không cao, mỗi lần gặp yêu quái thì thực sự rất ít khi giao chiến mà thường thường là chạy trốn, nhiều nhất cũng là “vừa đánh vừa lui”. Thế nhưng, Bát Giới lại có tính tham công lao, luôn lấy công của người khác làm công của mình để “tâu” lên sư phụ nhằm tranh công. Với tính xấu này, Tôn Ngộ Không không hề ghét bỏ mà còn dần giúp đỡ để Bát Giới từ bỏ. Cuối cùng, nhờ sự kiên nhẫn giúp đỡ của Đường Tăng và sư huynh, sư đệ mà cuối cùng Trư Bát Giới cũng vượt qua được khuyết điểm này.

4. Hình tượng Trư Bát Giới đã làm sinh động thêm cho tiểu thuyết “Tây du ký”, làm cho tác phẩm thêm phần hài hước và lôi cuốn. Tính chân thực của nhân vật cũng đã góp phần làm cho tác phẩm gần gũi hơn với cuộc sống. Có thể nói, Trư Bát Giới chính là gạch nối khiến cho tiểu thuyết tưởng như giả tưởng mà lại tràn đầy hình ảnh chân thực, sống động.

Nhân vật Trư Bát Giới xuất hiện trong tác phẩm của Ngô Thừa Ân là nhân vật chuyên chở rất nhiều dụng ý của tác giả. Cho đến cuối cùng dù cho có bao nhiêu tính xấu, bao nhiêu lỗi lầm thì Trư Bát Giới vẫn luôn được Ngô Thừa Ân khắc họa như một hình tượng của cái thiện. Chính vì vậy mà những độc giả của cuốn tiểu thuyết Tây du ký và các khán giả của bộ phim truyền hình cùng tên không hề ghét bỏ nhân vật mà trái lại, thêm phần yêu quý Trư Bát Giới.

Xin được mượn lời diễn viên Mã Đức Hoa – nổi tiếng với vai diễn Trư Bát Giới trong Tây du ký – về những điều ông cảm ngộ được sau khi đóng bộ phim kinh điển này. “Sau khi trải qua 81 kiếp nạn và lấy được chân kinh, sư phụ tôi thành Phật, Hầu ca thành Phật, Sa sư đệ mặc dù không thành Phật, nhưng cũng thành La Hán, vậy tại sao chỉ có Lão Trư tôi vẫn là hành giả? Từ điều này tôi ngộ ra rằng Đường Tăng đại diện cho tinh thần, Ngộ Không đại diện cho sức mạnh, Sa Tăng đại diện cho sự cần mẫn, nhẫn nại, chỉ có Trư Bát Giới là đại diện cho dục vọng. Tức là con người không bao giờ có thể loại bỏ được dục vọng của mình.

Vậy nên sau khi đóng Trư Bát Giới, tôi luôn tự nhủ với bản thân rằng bất kể trong công việc hay trong cuộc sống đều nhất định phải kìm xuống dục vọng của mình, như vậy cuộc sống mới tốt đẹp được”.

Ý Thơ
Công lý Xuân Kỷ Hợi 2019

TẾT KỶ HỢI XEM TRANH DÂN GIAN VỀ LỢN

Đón Xuân Kỷ Hợi, cơ sở sản xuất tranh của nghệ nhân Nguyễn Đăng Chế ở làng tranh dân gian Đông Hồ năm nay in nhiều tranh đề tài về lợn, dưới hai dạng tranh treo và lịch tranh. Trong tranh Đông Hồ, Lợn đàn là bức tranh mang hình thái đẹp đẽ, thể hiện một gia đình quây quần, bởi vậy thường được người dân mua về treo trong nhà ngày Tết như lời chúc cho một năm mới sung túc, phát tài, phát lộc.

Từ xa xưa, miền Bắc Việt Nam nổi tiếng 3 làng nghề làm tranh Tết: Đông Hồ (Thuận Thành – Bắc Ninh); Hàng Trống (Hà Nội) và Kim Hoàng (Hoài Đức – Hà Nội). Hầu hết các gia đình làm tranh thuộc cả 3 dòng tranh dân gian trên đều đã giải nghệ từ hai, ba chục năm nay, do nghề làm tranh không còn đem lại thu nhập cao. Tuy vậy, những sản phẩm còn sót lại của các làng tranh dân gian đều là di sản quý giá, cần được bảo tồn và lưu giữ.

Trong ba dòng tranh, Hàng Trống là tranh phố thị (tranh kẻ chợ) mang tính thị thành rõ rệt. Do vị trí địa lý Hàng Trống nằm giữa nơi kinh kỳ đô hội, nên khách hàng mua tranh phần nhiều là quan lại, những gia đình khá giả, vì vậy các loài vật được miêu tả trong tranh là những linh vật quyền uy như: hổ, rồng, phượng... Mặt khác, dòng tranh Hàng Trống tuy cũng phục vụ nhu cầu Tết, nhưng chủ yếu là tranh thờ trong sinh hoạt tín ngưỡng phục vụ đền phủ của Đạo giáo, Đạo Mẫu, với đề

tài vẽ tranh là hình ảnh: Mẫu Thoải, Ngũ Hổ, Ông Hoàng cưỡi cá, cưỡi ngựa, cưỡi rắn, Ông Hoàng Mười, Bà Chúa Ba, Đức Thánh Trần. Có lẽ vì vậy, nên không thấy tranh Hàng Trống vẽ những loài vật dân dã chỉ được ca ngợi nơi thôn quê như lợn, gà, chó, mèo, trâu.

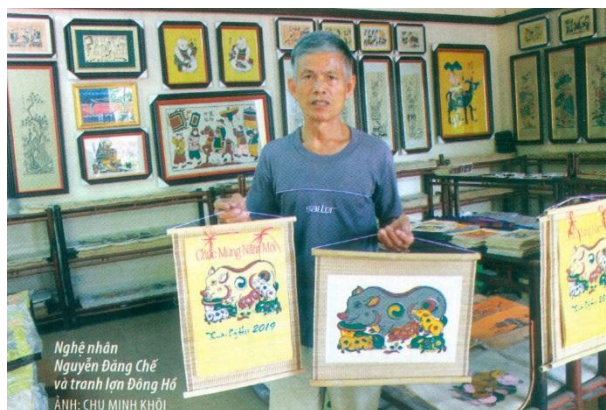
Với hai dòng tranh Đông Hồ và Kim Hoàng, gia súc là đề tài chủ đạo, đặc biệt hình ảnh lợn rất đặc sắc. Bởi vậy, thi nhân Hoàng Cầm có câu thơ: “Tranh Đông Hồ gà lợn nét tươi trong/ Màu dân tộc sáng bừng trên giấy điệp”.

Đến Đông Hồ chiêm ngưỡng tranh lợn

Trước thềm Xuân Kỷ Hợi, chúng tôi tìm về làng Đông Hồ (nay gọi là Đông Khê, thuộc xã Song Hồ, huyện Thuận Thành, tỉnh Bắc Ninh), nơi nổi tiếng với nghề làm tranh từ thế kỷ thứ XVI. Tranh Đông Hồ được in màu trên giấy dó quét điệp. Ngày nay, tại đây chỉ duy nhất một gia đình còn “chung thủy” với nghề làm tranh, đó là cơ sở của nghệ nhân Nguyễn Đăng Chế. Năm nay, cơ sở sản xuất nhiều tranh lợn để phục vụ du khách đến mua chơi tranh, dưới hai dạng tranh treo và lịch tranh. Xưa kia, tranh Đông Hồ được in trên nền giấy dó, người mua về chơi Tết thường đem tranh giấy dó đó dán lên bàn thờ, hoặc cột nhà. Ngày nay, tranh Đông Hồ cũng sản xuất theo cách thức truyền thống, nhưng có thêm công đoạn dán tranh lên các mảnh tre để người mua về tiện treo lên tường. Chúng tôi được chiêm ngưỡng những bức tranh đủ kích cỡ to nhỏ khác nhau vừa mới in xong đang chờ cho khô, với các đề tài: lợn đàn, lợn độc, lợn ăn ráy. Tùy kích thước to nhỏ mà giá bán mỗi bức tranh từ 30 nghìn đồng đến 200 nghìn đồng.

Lợn trong tranh Đông Hồ được khắc in theo nhiều đề tài: tranh Lợn đàn biểu hiện sự sinh sôi nảy nở, phản ánh tín ngưỡng phồn thực; tranh Lợn độc thể hiện “nhất khoái anh hùng”, lợn ăn ráy tượng trưng

cho quy luật sinh tồn, tất thảy đều hòa hợp âm dương, đó cũng chính là quy luật của cuộc sống. Những bức tranh lợn ở Đông Hồ được diễn tả bằng ngôn ngữ ước lệ nhưng cũng chứng tỏ các nghệ nhân đã quan sát rất kỹ, nguyên mẫu, đó chính là giống lợn ỉ thuần chủng cổ xưa.

Nghệ nhân Nguyễn Đăng Chế và tranh lợn Đông Hồ. Ảnh: Chu Minh Khôi

Tập quán chăn nuôi lợn ỉ đen và trồng lúa nước gắn liền với đời sống của nông dân Việt suốt hàng ngàn năm qua. Lúc chúng tôi còn là những đứa trẻ con, vào khoảng những năm 1980 trở về trước, được chứng kiến cha mẹ và mọi người dân nơi làng xóm nuôi chỉ duy nhất một giống lợn ỉ đen. Lợn ỉ mang hình thái đặc trưng: da đen bóng, mặt nhẵn, mắt híp, nọng cổ và má chảy xệ, chân thấp, mõm ngắn, mình ngắn, bụng xệ quét đất.

Thế nhưng, từ khi mở cửa, các giống lợn ngoại tràn vào, đã “tận diệt” giống lợn ỉ cổ truyền. Năm 1992, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn xây dựng tập bản đồ Atlas các giống vật nuôi ở Việt Nam, đưa lợn ỉ xếp vào loài đã bị tuyệt chủng. Sau hơn 26 năm, Bộ NN&PTNT ra sức truy tìm và bảo tồn phục tráng giống lợn ỉ cổ truyền, nhưng đến thời điểm này chỉ còn gần 10 con lợn ỉ với độ thuần chủng không đạt 100% đang được nuôi giữ rất khó khăn, nguy cơ biến mất bất cứ lúc nào.

Bởi vậy ngày nay, người dân muốn được nhìn lại lợn ỉ cổ truyền, chỉ có thể chiêm ngưỡng trên tranh Đông Hồ. Những con lợn trong tranh Đông Hồ có màu đen hoặc lang hồng, lưng võng, bụng xệ, trên

thân thường có những đám lông mọc thành khoáy tròn. Điều thú vị nữa là cái mũi lợn, nếu ta nhìn nghiêng để trông thấy cả mình con lợn thì không thể trông thấy hai lỗ mũi của nó. Nhưng ở đây tác giả đặt điểm nhìn từ cả phía bên cạnh lẫn phía trước, vì vậy đã thể hiện rõ cái “mõm gàu gài” đặc trưng của giống lợn ỉ cổ truyền.

Một điểm bất biến ở tranh lợn Đông Hồ là: trên mỗi con đều có hai cái khoáy được thể hiện bằng biểu tượng âm dương. Trong quan niệm người dân Á Đông, âm và dương luôn gắn bó mật thiết với nhau, vận động và chuyển hóa cho nhau, âm phát triển đến cùng cực thì chuyển thành dương; dương phát triển đến cùng cực thì chuyển thành âm. Tranh lợn Đông Hồ được in bằng nhiều bản ván, mỗi ván một màu. Tranh “Lợn ăn cây ráy” in ba bản màu một bản nét, tranh “Lợn nái” nhiều màu hơn, có đến bốn bản màu. Màu của tranh Đông Hồ là màu truyền thống làm bằng các chất liệu có sẵn trong tự nhiên và được gọi là “thuốc cái”. Màu trắng là màu đặc trưng nhất của tranh Đông Hồ được làm từ vỏ điệp, sắc trắng có ánh lấp lánh rất quý. Màu vàng từ hoa hòe hay hạt dành dành, màu đỏ vang từ gỗ cây vang, đỏ son từ đất son, xanh lá cây là gỉ đồng, xanh chàm từ lá chàm và đen là than rơm nếp.

Trong tranh Đông Hồ, Lợn đàn là bức tranh mang hình thái đẹp đẽ với lời chúc cho sự no ấm, sung túc với một năm mới phát tài, phát lộc. Hình ảnh đàn lợn mẹ con cũng như những xoáy âm dương thể hiện sự sinh sôi, phát triển. Bức tranh thể hiện một gia đình quây quần, hạnh phúc với tình cảm gia đình gắn bó để những người con đất Việt dù đi đâu vẫn nhớ về quê hương nơi “chôn nhau cắt rốn”. Chính vì ý nghĩa đó nên tranh dân gian Đông Hồ - Lợn đàn thường được mua về để treo trong nhà như một lời chúc cho một năm mới ấm no, sung túc, phát tài, phát lộc, nó cũng là lời nhắc cho những người con xa quê luôn nhớ về quê nhà nơi “chôn nhau cắt rốn” của mình.

Hình ảnh lợn trong tranh Kim Hoàng

Làng Kim Hoàng ở xã Vân Canh, huyện Hoài Đức, thành phố Hà Nội, ngày nay không còn ai làm tranh dân gian Tết nữa. Muốn chiêm ngưỡng tranh Kim Hoàng, chỉ có thể đến một số bảo tàng mỹ thuật là còn lưu giữ được. Theo các nhà nghiên cứu mỹ thuật, tranh Kim Hoàng phát triển khá mạnh từ thế kỷ XVIII đến thế kỷ XIX. Đề tài trong tranh dân gian Kim Hoàng cũng được lấy từ chính cuộc sống mộc mạc, giản dị, quen thuộc, của người dân đồng bằng Bắc Bộ. Trong đó, có nhiều vật nuôi dân dã là con trâu, con bò, lợn, gà.

Tranh lợn Kim Hoàng. Ảnh tư liệu

Đặc biệt độc đáo là tranh lợn của Kim Hoàng, với hình tượng con lợn ỉ cũng thân hình béo tròn mũm mĩm như tranh Đông Hồ. Nhưng khác ở chỗ, nếu như tranh Đông Hồ in nhiều màu trên giấy dó, thì tranh Kim Hoàng được thể hiện trên nền đỏ của giấy điều, với hình ảnh lợn được in bằng mảng đen, cùng với các nét vẽ thêm vào bằng bút lông màu trắng. Sự tương phản giữa các màu đỏ - đen - trắng làm cho tranh vừa cô đọng vừa mang tính khúc chiết. Tuy vậy, do không được in hoàn toàn, nghệ nhân tự tay dùng bút vẽ lên những nét hình, nên những chú lợn nhìn có vẻ ngộ nghĩnh, ngây ngô. Đôi khi, ta có cảm nhận đây như nét vẽ nghệch ngoạc

của trẻ con, không giống con vật thật, và nét vẽ trong mỗi bức tranh cùng chủ đề không chỉnh chu như nhau. Có lẽ vì vậy, mà tranh mang tính tượng trưng nhiều hơn là tả thực, tạo hình phóng túng hơn và ít chiều theo sự mô phỏng tự nhiên hơn. Hình tượng con lợn trong tranh Kim Hoàng có nhiều chi tiết cách điệu: cái mũi với hai lỗ mũi đã biến mất, thay vào đó là họa tiết giống như hình mây trong vốn cổ; cái tai chỉ là một họa tiết hình xoắn ốc với các nét phẩy bút song song hướng về phía sau. Lợn trong tranh Kim Hoàng không có những khoáy âm dương của lợn Đông Hồ.

Với việc kết hợp giữa in, tô màu và vẽ, tạo tác mỗi bức tranh Kim Hoàng phải qua 3 bước. Trước hết, in nét đen lên giấy hồng điều nhằm mục đích đánh dấu hình để tô màu. Nghệ nhân dùng những bản khắc gỗ sẵn, quét mực tàu vào, để ngửa bản gỗ, rồi đặt giấy điều lên cho thật phẳng phiu, dùng xơ mướp khô xoa nhẹ, đều để làm nổi rõ các hình. Đem các bản in vừa phơi nắng cho khô, sau đó mới chuyển sang bước thứ hai là tô màu. Theo bản hình đã in trên giấy, các nghệ nhân sử dụng chổi nhỏ làm bằng rơm nếp để tô, dặm màu đặc lên trên mặt tranh. Các màu được tô là trắng, vàng, xanh lá cây, xanh da trời, chàm, tím, hồng... Nét vẽ của loại tranh này là nét vẽ hàng loạt theo kiểu hàng chợ, vì thế nghệ nhân phải chọn lối vẽ nhanh, bút pháp linh hoạt kiểu quen tay, giống như vẽ lên đồ gốm, sứ. Do tô, dặm màu bằng tay, nên tranh Kim Hoàng tuy nhìn nét vẽ ngây ngô nhưng lại hết sức sống động. Bước cuối cùng, sau khi đã tô màu xong phải in lại bản nét nhằm cho bản nét sắc sảo, màu đen tuyền không bị lộ màu như tranh Đông Hồ, công đoạn này gọi là "in đồ". Trên những bức tranh Kim Hoàng không chỉ có hình ảnh, mà có những câu thơ chữ Hán được viết theo lối chữ thảo phía trên góc trái bức tranh.

Chương Phượng
Tạp chí Giác Ngộ Xuân Kỷ Hợi 2019

ĂN TẾT TỐI GIẢN

Mua sắm ít hơn, nấu nướng ít hơn không có nghĩa là hạnh phúc ít đi. Với nhiều người trẻ, ăn tết tối giản đang là cách được hưởng ứng mạnh mẽ.

Tối giản (minimalism) đã trở thành một lối sống rất thịnh hành tại Mỹ, Nhật Bản, nhiều nước châu Âu, mới du nhập vào Việt Nam những năm gần đây. Lối sống này được hiểu là giải phóng mình khỏi những thứ không cần thiết, không chú trọng vào vẻ hào nhoáng bên ngoài.

Giảm vật chất, nồng nhiệt tinh thần

Bùi Thị Thủy, 27 tuổi, nhà sáng lập Tổ chức Green&Book Ambassadors, nhớ lại những cái tết gần đây của mình ở quê nhà Nam Định, nhà nào cũng mâm cao cỗ đầy, thịt cá ú hụ, rất ít rau xanh nhưng lại quá nhiều bia rượu. Phụ nữ quần quật trong bếp, rửa bát cống tay ngày ba bữa, không có thời gian mặc đẹp để đi đâu đó, trong khi đàn ông lúc nào cũng ngà ngà say. “Nhiều bạn trẻ như tôi xa quê đến lập nghiệp ở những thành phố lớn không dám về quê dịp tết vì tốn kém, ông bà vẫn quan niệm đồ ăn phải thật nhiều để vinh dự khi mời khách, nhiều người luôn cho rằng đi xa về thì phải tặng tiền, quà, không cho thì giận, như vậy thu nhập eo hẹp sẽ không đủ để chi cho vài ngày tết”, Thủy nói.

Thủy ủng hộ tết tối giản, mọi người không cần mua sắm quá nhiều đồ ăn

thức uống, bánh kẹo, quần áo, thay vào đó có thể tái sử dụng những đồ đạc còn mới, mua nhiều thực phẩm sạch, ưu tiên rau - củ - trái cây. Không nặng nề hình thức biếu quà cho nhau, tuy nhiên vẫn giữ sự nồng nhiệt chào đón nhau khi tới thăm nhà, mọi người vồn vã hỏi thăm nhau khi lâu ngày gặp lại.

Nguyễn Thị Cẩm Xuân, 27 tuổi, nhà thiết kế và chế tác trang sức đá quý Formation (TP.HCM), cho rằng thay vì mua thật nhiều quần áo, giày dép, trang sức, bạn trẻ có thể mua một thứ chất lượng cao, dùng đẹp và thoải mái nhất. Thay vì mua sắm, nấu nướng quần quật, sau đó bỏ thừa đồ ăn và lãng phí tiền bạc, thời gian, chỉ nên nấu một mâm cơm thơm tất, cả gia đình cùng ngồi lại với nhau chiêu 30 tết, sau đó thư thái cùng nhau đi chùa, đi thăm họ hàng, đi du lịch. Khách đến nhà, mời ít trà, dùng ít

mút. “Bây giờ không còn ai thiếu ăn, tại sao cứ phải mang mâm cơm đầy thịt cá ra làm thước đo sự thịnh vượng trong năm của một gia đình?” Xuân nói.

Nhiều năm nay, gia đình Nguyễn Hữu Quỳnh Hương, 21 tuổi, sáng lập fanpage Cái cây nhỏ, quê Bà Rịa-Vũng Tàu, đều chọn tết tối giản: mua đủ 1 - 2 khay bánh kẹo, nấu đồ ăn đủ dùng trong 3 ngày, từ chối khéo léo quà bánh của ai tặng, trang trí nhà bằng cây, hoa ngoài vườn. Hương chia sẻ: Tết vui không phải đo đếm bằng số thịt cá có trong nhà, bánh kẹo ngoài khay, cây mai lớn hay nhỏ. Với tôi, tết vui là tết cả nhà cùng nhau cắt lá chuối, lá dong trong vườn nhà, ngồi gói chiếc bánh, cùng nhau nấu ăn, kể chuyện an vui”.

Không chỉ ăn tết tối giản, sống tối giản đang là một trào lưu lan rộng trong giới trẻ Việt. Mới đây, tại Trường đại học Ngoại thương (cơ sở 2) tại TP.HCM đã diễn ra talkshow “Một chút tối giản, một chiếc hạnh phúc”, vlogger “Giang ơi” cho rằng sống tối giản là tập cho đi, quên góp, tái chế những đồ đạc mình không thật sự cần thiết. Chuyện tình cảm cũng cần tối giản, ví dụ như mời đám cưới, không phải ai trong danh sách mời cũng vui khi bạn kết hôn, hãy chỉ mời những ai thật sự quan tâm tới bạn mà thôi. Theo vlogger “Giang ơi” sống tối giản không có nghĩa là đơn giản mà là bạn cần suy nghĩ, cái gì thật sự cần cho mình. Nó cũng không đồng nghĩa với

khổ sở hay cần kiệm, bởi khi bạn mua ít đồ đi thì chất lượng món đồ sẽ tăng lên và chất lượng cuộc sống cũng tăng lên.

Trong khi đó, sáng lập fanpage Cái cây nhỏ cho rằng, mỗi người có sự lựa chọn riêng, không phải cứ ăn tết tối giản mới vui, sống tối giản mới là hạnh phúc. Việc lựa chọn cuộc sống cho chính mình, tương tác với xã hội, cộng đồng để có được hạnh phúc đích thực, do mỗi người quyết định và cảm nhận.

Gia đình Nguyễn Hữu Quỳnh Hương
tự tay cắt lá, gói bánh cho một cái
tết tối giản an vui
ẢNH: QUỲNH HỮU

"Một chút tối giản, một chiếc hạnh phúc"

Tết vui không phải đo đếm bằng số thịt cá có trong nhà, bánh kẹo ngoài khay, cây mai lớn hay nhỏ. Với tôi, tết vui là tết cả nhà cùng nhau cắt tỉa chuối, tỉa dong trong vườn nhà, ngồi gói chiếc bánh, cùng nhau nấu ăn, kể chuyện an vui.

Thúy Hằng
Thanh Niên Xuân Kỷ Hợi 2019

LỄ TẾT VÀ CHIẾC ÁO DÀI PHỤ NỮ CHĂM

Có thể nói nhiều lĩnh vực trong nền văn hóa Chăm nói chung có quá nhiều giá trị đặc sắc thì trang phục hiện ra như một hình thức tinh hoa gắn chặt với việc mặc của người Chăm, trong đó áo dài phụ nữ là nét e ấp, tạo ra vẻ đẹp không chỉ hình dáng mà cả tâm ý, đức tính đầy nữ tính giữa xứ sở phan rang, phan thiết...

Tất cả chúng ta khi về đến làng Chăm, hoặc tham dự một lễ hội Chăm, một chương trình nghệ thuật Chăm... đều luôn ngẩn ngơ trước vẻ đẹp của người phụ nữ Chăm e ấp, uyển chuyển trong chiếc áo dài độc đáo và đặc sắc.

Người Chăm nghênh đón đoàn rước y trang

Thật ra người Chăm hiện nay vẫn còn gìn giữ lưu truyền bền vững trang phục tộc người riêng biệt cho cả đàn ông lẫn phụ nữ, bởi họ có một truyền thống trồng bông, dệt vải lâu đời và phát triển ở một trình độ cao mà ngày nay chúng ta còn nhận biết các làng dệt thổ cẩm nổi tiếng Mỹ Nghiệp, Chung Mỹ ở huyện Ninh Phước, tỉnh Ninh Thuận. Vì thế đàn ông có cả trang phục đầy đủ dành cho lao động, đi lễ hội, trang phục riêng biệt của chức sắc Bà la môn giáo, chức sắc Hồi giáo, thầy cúng lễ dân gian... khi thực hiện cúng kính. Riêng bộ trang phục phụ nữ Chăm thì phong phú hơn, (và hình như cả nhân loại, ở đâu thì người phụ nữ vẫn có nhiều loại trong bộ trang phục để làm đẹp cho giới mình hơn đàn ông). Người phụ nữ Chăm đi lễ hội, trong ngày tết thường mặc bộ trang phục nhiều loại,

từ khăn đội đầu, trang sức đeo tai, cổ, vòng tay, nhẫn muka (nhẫn mắt), áo ngắn, váy, chăn, dải thổ cẩm thắt lưng... nhưng đặc sắc nhất vẫn là chiếc áo dài lễ hội.

Phụ nữ Chăm vốn dĩ được dạy dỗ lễ nghi gia phong mẫu hệ từ tấm bé, lại tuân theo những giáo luật riêng của Bà la môn giáo hoặc Hồi giáo nên mọi ứng xử, biểu hiện ra ngoài cộng đồng đều có nét riêng, kín đáo. Đã thế và có lẽ thế nên người Chăm xưa đã hình thành một mẫu áo dài phù hợp với bối cảnh mẫu hệ và tôn giáo như đã nêu để dành riêng cho phụ nữ.

Chỉ cần chứng kiến một thiếu nữ Chăm mặc áo dài múa trong lễ nghi cúng tháp nhân ngày hội Kate, chúng ta không khỏi trầm trồ bởi dáng uyển chuyển, thành thực, trang nghiêm khi múa những động tác độc đáo, đa sắc ngôn ngữ múa, lại gọn gàng. Tất cả những gì đẹp nhất, mềm mại nhất của vũ nữ đều e ấp kín đáo trọn vẹn trong chiếc áo dài muôn thuở đẹp đến vô cùng.

Về kỹ thuật cắt may, gần như bắt buộc, áo dài được may đo sát sao theo thân hình từng dáng người, cổ tròn, kín, ống tay may vừa khít cổ tay, không rộng như cổ tay áo dài phụ nữ Việt, vải thường được lựa chọn chất liệu vải tốt, thiếu nữ thường chọn màu xanh nhạt, hồng, trắng, phụ nữ lớn tuổi chọn màu tối sẫm hơn, xanh đậm, đen. Có lẽ hình như quy luật các dân tộc đều thế cả, tuổi trẻ bao

giờ cũng thích sáng, tươi nguyên màu sắc, người già thì chìm vào màu suy tư, hoài niệm. Điều đáng nói nhất ở đây là sự khác biệt lớn nhất so với chiếc áo dài phụ nữ Việt là áo dài phụ nữ Chăm không xẻ tà hai bên để có hai tà áo, nên không thể và không hề “tung bay tà áo tung bay” được. Đi kèm chiếc áo dài phụ nữ Chăm mặc kèm váy, phụ nữ Việt thì trang phục quần. Đó là sự khác biệt chứ không phải của ai đẹp hơn hay kém đẹp hơn.

Cứ như thế, áo dài phụ nữ Chăm là một phần của trang phục Chăm, bản sắc văn hóa Chăm, của tinh túy người xưa lưu lại, nó thể hiện cả đức tính, sự ỷ nại kín đáo của phụ nữ theo chế độ mẫu hệ ngàn đời nay.

Lần theo sử cũ: dường như áo dài phụ nữ Việt ngày nay nổi tiếng thướt tha giữa thế giới bốn biển năm châu, đã đi vào thơ nhạc, hội họa, thiết kế thời trang, sự kiện chính trị, ngoại giao... Vậy có hay không sự liên quan qua lại với áo dài phụ nữ Chăm? Hiện nay có nhiều cách lý giải khác nhau, tuy nhiên có một thực tế, chỉ khi các chúa Nguyễn vào phương Nam, một thời gian sau đó ở xứ Đàng Trong mới xuất hiện chiếc áo dài phụ nữ Việt. Sử ghi: Các chúa Nguyễn sau khi yên vị “vạn đại dung thân”, lấy Phú Xuân làm kinh đô. Đến đời thứ 8 là chúa Nguyễn Phúc Khoát bỗng xuất hiện câu sấm truyền: “*Bất đại thời hoàn Trung đô*”, chúa lo lắng nên chủ trương cải đổi văn hóa, trong triều cải đổi lễ nhạc, ngoài dân gian đổi phong tục để khác Đàng Ngoài. Về mặc, cải đổi nhiều, trong đó đáng kể nhất là cải đổi phụ nữ cấm mặc váy, thiết kê may mặc quần hai ống, cũng gây ra làn sóng phản đối trong dân gian, nên mới có câu: “*Không đi thì chợ không đông, Đi thì phải mượn quần chồng sao đang...?*” về áo dài, chúa sai triều thần nghiên cứu áo dài phụ nữ Chăm, không xẻ tà áo (rất kín đáo mặc với váy) kết hợp áo dài phụ nữ Thượng Hải, thường gọi là

sườn xám, xẻ tà đến đầu gối (không mặc váy, chỉ kèm nội y) để hình thành chiếc áo dài phụ nữ Việt nổi tiếng như ngày nay⁽¹⁾. Dựa theo tài liệu này, có thể thấy chiếc áo dài của phụ nữ Chăm có sức hút mạnh như thế nào đối với nhãn quan cải đổi trang phục của phụ nữ xứ Đàng Trong.

Nhân đây cũng xin bày tỏ, hiện nay nhiều clip, hình ảnh giới thiệu về dệt thổ cẩm, làm gốm thủ công, các đạo diễn cứ bắt nghệ nhân Chăm mặc áo dài truyền thống để thao tác biểu diễn cho đẹp. Làm gì có chuyện đó, áo váy lao động là một kiểu khác, màu nâu đen, rộng, thuận tiện, còn chiếc áo dài Chăm không xẻ tà xinh đẹp kia và váy hẹp thì làm sao mà đứng ngồi lao động, kéo sợi, dệt vải, vất vả nặn gốm được. Áo dài chỉ để cúng kính, đi lễ tết thôi...

Lễ mặc y trang Nữ thần Xứ sở

Lịch sử sáng tạo, giao thoa, giao lưu văn hóa là thế. Trang phục cũng thế, đến hôm nay, áo dài phụ nữ Chăm, áo dài phụ nữ Việt vẫn là một dạng bản sắc văn hóa quý giá đáng tự hào của Việt Nam ta.

Chú thích:

1. Nguyễn Đắc Xuân, *Chuyện củ cổ đô*, Hội VHNT Bình Trị Thiên xuất bản, (1987).

Đình Hy

Tạp chí Xưa và Nay Xuân Kỷ Hợi 2019

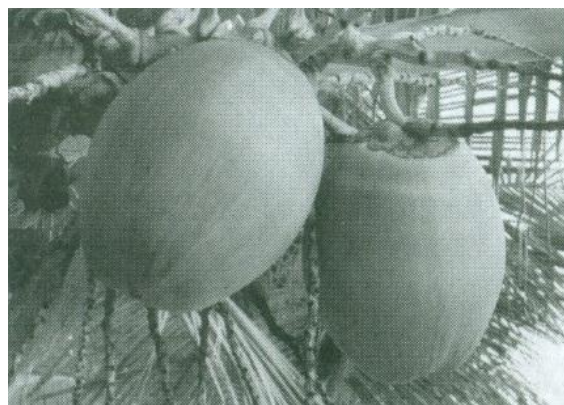
NGŨ QUẢ NGÀY TẾT TRONG VĂN HÓA DÂN GIAN

Hoa quả luôn là biểu tượng của sự thơm thảo, ngọt lành cũng như sự thành đạt, tươi sáng và phong phú trong cuộc sống. Vì thế, vào những ngày Tết cổ truyền, dân gian ta luôn sắp một mâm ngũ quả, song thực tế có khi lên tới 10,15 loại ở trên bàn thờ hay phòng khách để tri ân tổ tiên, trời phật, kích thích tài lộc, may mắn và hạnh phúc đến với gia đình.

Miền Nam thường bày biện 5 loại quả gồm dừa, xoài, đu đủ, sung và măng cầu, khi đọc qua nghe ra cụm từ “vừa xài đủ (dùng) sung (sướng) mắn (nguyện)”, ý nghĩa cầu mong vừa có được một cuộc sống đầy đủ. Còn miền Bắc là chuối, bưởi, cam, hồng xiêm và trứng gà là những thứ ngọt lịm, lại cực thơm để cho nhà thịnh phát, sang phú. Ngoài ra là một trái dưa hấu to, xanh vỏ, đỏ lòng, mang tới sức khỏe, niềm vui, của cải và sự đoàn kết, sum vầy. Tùy mỗi vùng vào xuân, có những đặc sản hoa quả gì,

mọi người cũng đưa thêm vào mâm cỗ những trái ngon ấy, chẳng hạn như thanh long, vú sữa, phật thủ, dưa, táo, lê, hồng, mận, roi, lựu... để hương thơm và màu sắc rực rỡ đón một năm mới kỳ diệu. Nhiều mâm quả còn được kết hình long, lân, quy, phụng thoát nhìn đã thấy trang trọng, phú quý.

Mỗi mâm quả đều thể hiện rất rõ triết lý âm dương ngũ hành, trong cái này có cái kia- chỗ xanh, chỗ đỏ, vàng, đen hoặc trắng. Tùy màu sắc - mùi vị, một số quả xanh, chưa chín sẽ được ví với hành mộc, mùa xuân và vị chua; quả đỏ hay hồng - hành hỏa - mùa hè, vị đắng; quả trắng, rậm nắng - hành kim - mùa thu, vị cay; quả đen, tím tái - hành thủy - mùa đông, vị mặn và quả nâu, vàng rươi - hành thổ -

giao thời, vị ngọt để đưa cả thiên nhiên - đất trời vào trong nơi ở và bày tỏ ước vọng sẽ được tận hưởng mọi thứ, nhất là khổ tận cam lai.

Từng loại quả ở đây còn chứa đựng rất nhiều ý nghĩa cao đẹp. Ví dụ như dừa luôn là biểu tượng của nước, an cư - lạc nghiệp. Nó tượng trưng cho sự dẻo dai và khí tiết ngoan cường của người dân Việt Nam. Trong quả, còn có nước ngọt, chất béo, cùi dày như một cam lồ, lương thực có thể dập tắt mọi cơn đói khát. Người Việt từ xưa đã lấy cùi và nước dừa để ăn, ướp thịt, kho cá, rất đưa cơm. Một quả có thể ăn vài lần mới hết nên cũng thể hiện cho sự dư dả, thừa thãi. Trong nhiều tín ngưỡng châu Á, đây cũng là dầu xức, nước uống của các vị thần. Khi cúng tế, người ta luôn hiến một quả dừa, cho dù đó là lễ cầu mưa, mừng mùa, chúc thọ hay hiếu hỷ, cho thấy dừa rất quen thuộc và gắn liền với dân dã. Họ cũng tin rằng, ba con mắt ở quả chính là biểu hiện về niềm vui phong phú. Thân, lá, quả dừa đều có thể làm phao cứu sinh, vật liệu xây dựng nhà cửa, cầu đường. Cây còn cho quả quanh năm, mỗi buồng chứa vài chục trái. Ngoài ý nghĩa trên, như đã nói trong mâm ngũ quả, dừa còn ngụ ý về sự vừa vặn, hài hòa trong nếp sống sinh hoạt.

Cùng trái dừa, xoài cũng thường xuyên xuất hiện trong mâm cỗ Tết vì vị ngọt đượm - mềm mại, lại có màu vàng phớt hồng hấp dẫn, là biểu tượng của sự giàu sang cùng mong muốn ngay từ đầu năm đã có thể tiêu xài thoải mái.

Đu đủ lại hàm ý về một cuộc sống no ấm, hạnh phúc, mạnh khỏe. Nhờ nó, trong nhà cái gì cũng đủ, từ vật chất lẫn tinh thần và ngày càng phát triển.

Khác với đu đủ, sung thường mang tới sự thăng tiến, thay đổi một cách đột ngột cuộc sống. Do đây là một loại quả xuất hiện bất ngờ, không cần hoa mà vẫn kết trái, còn trổ trên thân, từ gốc đến ngọn không đếm xuể. Quả nhỏ có vỏ xanh, ruột đỏ tròn xinh như những đồng tiền. Vì vậy nó là biểu tượng của sự sung túc, an nhàn, đặc ý, và trong tiếng Việt đã có câu nói ăn sung mặc sướng để chỉ cuộc sống khấm khá, vô ưu.

Sau mọi cố gắng, nỗ lực, cái mà mọi người vui nhất là được thỏa lòng- mãn nguyện, và đó là ý nghĩa của quả mãng cầu, tên chính xác là mãng cầu xiêm ở miền Nam và na ở miền Bắc. Trông xù xì, nứt nẻ. Song bên trong rất ngọt ngào, có thể thưởng thức từng múi như chiêm nghiệm từng thành tựu. Trong mâm ngũ quả xuân Tết, thường chỉ thấy mãng cầu với ý nghĩa vạn sự như ý, ngoài ra nhờ làn da xanh, ruột trắng, hạt đen còn nói tới sắc đẹp, tuổi trẻ.

Trên mâm ngũ quả của người Hà Nội, người Huế bao giờ cũng có một nải chuối xinh xắn, khi sắp hãy xanh và đến lúc chín vàng óng. Ngoài hương thơm mát, ngọt ngào, chuối còn chỉ đôi bàn tay tổ tiên - Trời Phật

vỏ về, bảo vệ con cháu, chứng giám lòng thành và giúp đỡ gia đình hãnh tiến. Đó cũng là bàn tay đại diện cho chủ nhà hứng lấy tài khí, tinh hoa đất trời trong năm mới. Khi chưa chín, không mùi, song đã chín, nhất là chuối ngự thì thơm nức nức, lan tỏa như điềm lành đang tới.

Bưởi, Phật thủ, cam, quýt... cũng là những quả cùng họ, có tính chất thơm, vị thanh hoặc ngọt xuất hiện nhiều trên mâm quả ngày Tết. Quả bưởi có hình tròn, to giống quả bóng, lại xốp, vàng rươi, có khi da xanh, ruột đỏ, cộng với nhiều múi nên tượng trưng cho sự viên mãn, hoàn mỹ. Mỗi tép bưởi như một người con béo tốt trong một gia đình đông đúc hạnh phúc, và được bảo vệ rất chắc chắn cho dù lớp vỏ không rắn. Đôi khi mọi người không trưng bưởi mà bày một trái Phật thủ, theo đạo Phật là bàn tay của Ngài đang xòe ra hoặc chụm lại làm phép và là biểu tượng của phúc, lộc, thọ, hỷ, tài, khang, ninh. Quả Phật thủ luôn có màu vàng như kim thân Phật nên còn được ví với những thành tựu vĩ đại.

Mọi người cũng bày cam vì theo tiếng Hán Việt, cam nghĩa là ngọt. Có từ Khổ tận cam lai, ý nói dù bây giờ đắng cay vất vả song sẽ có ngày ngọt bùi vinh quang. Cùng với vị ngọt thì cam còn có ruột đỏ cho may mắn, tốt đẹp. Người ta thường sắp tám đến chín quả cam trên bàn thờ để có một tương lai sáng lạn.

Hồng xiêm và vú sữa cũng là hai trái cây cùng họ hương vị khó quên, đồng thời là hiện thân của tình yêu, gắn bó, toàn tâm với gia đình. Khi xanh, quả cứng, nhiều nhựa thể hiện cho sự

vững chãi, an toàn, nhất là hồng xiêm có làn da nâu sạm, như người rất dãi dầu kinh nghiệm. Tất cả nhựa sống sau đó được dồn cả vào trong làm thành vị ngọt sắc tựa mật ong. Với quả vú sữa, chất nhựa kết dính ấy lại trở thành dòng sữa căng tràn trong quả. Ăn vú sữa khiến người ta nhớ đến những ngày ấu thơ, bên mẹ được chăm bẵm béo tốt.

Như tên gọi, trứng gà, hay lê ki ma trong miền Nam, là biểu tượng của sự sinh sản, màu mỡ và thịnh vượng.

Thanh long ngoài sự phú quý như vua chúa còn nói lên mong ước của dân gian về một năm mới trời quang mây tạnh, mùa màng tốt tươi - trĩu trĩt.

Dứa, hay trái thơm trong miền Nam, cũng biểu thị cho lâu son gác tía, sự công thành vô lượng. Trưng quả dứa là để học hành đỗ đạt, tiếng thơm muôn đời.

Táo trên mâm quả ngày Tết tượng trưng sức khỏe, sự nho nhã, vương giả. Lê cũng như táo cho sự thanh tao, quyền quý do nó có vỏ trắng và hơn thế mọc rất cao trên các quả đồi sơn cước.

Mận xanh hay mận cơm thường xuất hiện đầu mùa vào tháng 2, 3 phục vụ Tết và du xuân. Mận xanh non tơ của nó cho một cảm giác sáng khoái về một sức sống mãnh liệt. Ra hoa vào đông, kết quả vào xuân, mận còn ngụ ý về một thành công mau chóng cùng những dư vị khó phai.

Lựu có vỏ đỏ, ruột đỏ, hạt nhiều thể hiện cho bảo ngọc, viên đá như ý, cầu được ước thấy.

Chu Mạnh Cường
Khuyến học và Dân trí Xuân Kỷ Hợi 2019

THƯƠNG NGƯỜI ĐEM MÙA XUÂN VỀ

Dẫu con người có chuẩn bị đủ thịt mỡ, dưa hành, bánh chưng xanh, câu đối đỏ mà thiếu bóng dáng cây mai, cành đào... thì cũng chẳng làm nên mùa xuân.

1/ Đang lang thang trên đường hoa xuân Nguyễn Huệ, TP. HCM, người bạn hỏi tôi thắc mắc: “Mùa xuân từ đâu đến?”. Câu hỏi mang tính trào phúng hơn là thắc mắc làm người đi chung phì cười. “Mùa xuân đến từ tiết trời, từ chuyện giao thoa của đất trời chứ còn đâu nữa!”. Trả lời xong, tôi nhận thấy trong cảnh trời nắng chang chang như thế này đáp án ấy chẳng hợp chút nào.

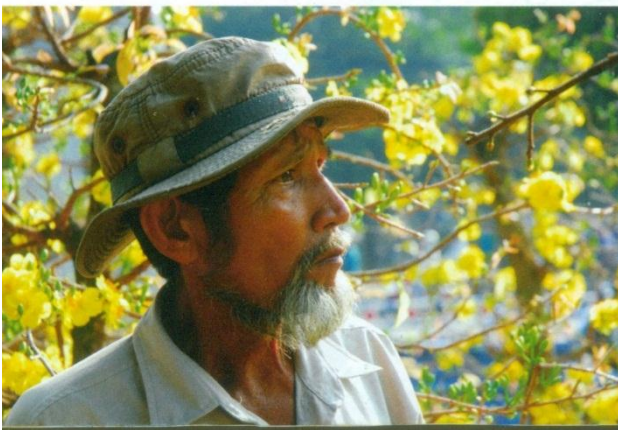
Bởi ngẫm lại, một nơi như ở TP.HCM thời tiết chỉ có hai mùa mưa nắng, phố phường lúc nào cũng đông đúc, khói bụi nóng hầm hập; đường xá bê tông hóa, nước mưa chả thấm được xuống đất bao nhiêu để nuôi cây cỏ thì làm gì có chuyện mùa xuân đến từ sự giao thoa của đất trời, đến từ lộc non, nụ biếc. Vào những ngày cuối năm nắng như nung như thế này, nếu không có sắc xuân từ những đóa hoa

tươi thắm được đưa từ nơi khác về thì không rõ sự cảm nhận mùa xuân đã về của cư dân thành phố sẽ như thế nào. Cho nên câu trả lời: Mùa xuân bước ra từ những đóa hoa hây hây khoe sắc dưới nắng xuân nhờ công người chăm bón là đúng nhất!

Từ những cảm nhận ấy làm tôi nhớ về những năm tháng sống ở thành phố Huế. Nơi đó thời tiết khá thất thường nhưng thiên nhiên biểu hiện khá rõ nét bốn mùa qua cây cỏ và mùa màng. Khi hè về, ao hồ khắp nơi trong Thành Nội ngát trong gió một mùi hương sen và rực lên trong nắng một màu hồng sen rực rỡ. Hai bờ Hương Giang đoạn chảy qua thành phố, hoa phượng rực lên một màu lửa cùng tiếng ve râm rang khắp phố phường. Thu đến hàng me hai bên đường Lê Lợi, Ngô Quyền...trở lá vàng ươm. Một cơn gió nhẹ thoảng qua là lá me vàng lá tả rơi như cánh bướm, nhẹ nhàng đậu trên vai, đầu tóc các cô, cậu học sinh Quốc Học, Hai Bà Trưng đang ôm cặp đến trường. Và khi những hàng cây cổ thụ hai bên đường

Nguyễn Huệ, Đống Đa và những xon đường trong Thành Nội... rụng lá tro cành, ai nấy đều hiểu mùa đông đang về. Tất cả sẽ đâm chồi nảy nụ khi mùa xuân sang.

2/ Nhà tôi nằm trên con đường chạy dọc bức tường thành phía tây Thành Nội – Huế. Cứ chiều 30 tết, chú tư ở đầu xóm lại rào quanh xóm một vòng bằng chiếc xích lô chở hoa kiểng sống của mình í ới gọi bà con trong xóm đi mua hoa ế cho người bán hoa tết kéo tới.

Dạo quanh chợ hoa ngày tết ở Thương Bạc, Phú Văn Lâu trước Hoàng Thành Huế, hẳn du khách sẽ có cảm giác mùa xuân đang hội tụ về đây, ẩn hiện trong các nụ hoa rồi theo chân người mua về với mọi nhà. Mùa xuân ở Huế là cảnh “Lối xưa xe ngựa hồn thu thảo” hòa trộn cảnh quan thiên nhiên với cảnh sắc con người tạo nên ở thời khắc ấy. Làm nền cho bức tranh mùa xuân đã về với Huế là kỳ đài Phú Văn Lâu đồ sộ, phát phới màu cờ Tổ quốc in trên nền trời cao xanh; bao bọc bên dưới kỳ đài là bức tường thành với Cửa Giữa, Cửa Ngăn rêu phong cổ kính.

Các loài hoa được xếp riêng thành từng ô, từng luống dài từ mép vỉa hè lan đến lan can hòa thành, làm nên một thảm hoa đa sắc nổi lên nền cỏ công viên xanh mượt. Trước chợ hoa là con đường Lê Duẩn thênh thang với hai hàng cây cổ thụ rợp bóng. Bên kia đường là công viên cũng đủ các loại hoa trồng tự nhiên đang khoe sắc. Nhìn qua công viên, không xa tầm mắt là dòng Hương Giang, mặc thế nhân xôn xao đón xuân về, vẫn lững lờ trôi, phản chiếu ánh bạc lấp lánh trên nền trời chiều.

Như một lẽ thường, cứ chiều 30 tết là giá hoa bắt đầu xuống theo mặt trời lặn. Cuối cùng khi tiếng còi công ty môi trường hoặc công ty cây xanh tuýt lên thì người bán hoa coi như... cho không.!

Hoa tượng trưng cho cái đẹp, quan niệm cái đẹp như thế nào là tùy mỗi người. Vào giây phút người bán hoa xả hàng, thế nào tôi cũng chọn được những chậu hoa ưng ý về chưng trong nhà cho thêm thắm sắc xuân. Thật là thú vị khi ngày xuân chơi hoa giá rẻ mà lòng mình còn phần phát ý nghĩ mua giúp người ta nữa chứ! Người xóm phố tôi nhờ chơi hoa theo cách ấy mà tết năm nào cũng được bày từ trong nhà lan ra ngõ, thật rộn ràng sắc xuân.

3/ Thế rồi năm ấy, các làng trồng hoa xuân nằm quen bờ sông Hương bị lũ tràn về làm tan hoang. Chú tư không còn gọi xóm giềng đi mua hoa ế nữa. Chiều 30 khi thành phố lên đèn, người xóm tôi quen cung cách chơi hoa cũ, lọ mọ ra đến bãi hoa với

thú vui như năm trước thì không còn cảnh hoa rụng nào nữa. Đó là lần đầu tiên xóm phố tôi đón tết không có hoa, tẻ nhạt làm sao!

Cuối đông năm sau, vì muốn biết các làng hoa đã khôi phục sau cơn lũ dữ năm ngoái chưa, tôi từ bến đò Đông Ba xuôi dòng Hương Giang chừng mười cây số xuống thăm làng chuyên canh hoa tết Tiên Nộn. Đó là một ngày Huế lạnh và mưa phùn kéo dài. Dưới cái lạnh cắt da, nông dân nơi đây tràn ra các ruộng hoa như ra sức ủ ấm cho từng đóa hoa cúc, thược dược, vạn thọ... đành hé nụ rung rẩy trước gió đông. Họ không dấu được sự lo lắng trên khuôn mặt cho một mùa hoa thất bát khi đông sắp tàn mà cái lạnh vẫn còn lưu luyến. Những nông dân kỳ cựu nơi đây cho biết không gì vui nhưng cũng không gì cực nhọc bằng nghề trồng hoa. Mưa, lạnh thì lo hoa không phát triển, nở muộn. Nắng lại lo hoa nở sớm trước Tết. Được mùa thì lo hoa rớt giá, bán ế. Nói chung niềm vui chỉ đến với người trồng hoa là chiều 30 Tết không phải tiễn hoa ế ra bãi rác.

Từ ngày trở thành cư dân xứ Sài thành, sống trong môi trường thiếu thốn màu xanh cỏ cây thì việc du xuân ngày Tết đã trở thành nhu cầu với người có tuổi như tôi. Sau ngày đưa ông Táo lên trời là tôi bắt đầu mong ngóng hoa từ các nơi được đưa về bãi bán hoa trong thành phố. Trước thềm năm mới, đi giữa quan cảnh nhộn nhịp

người bưng kẻ vác, được ngắm mỗi loại hoa có vẻ đẹp riêng được chất lọc từ tinh hoa đất trời, bao ưu tư cuộc sống trong tôi vơi dần.

Có một năm, đã qua ngày đưa ông Táo lên trời mấy ngày rồi mà vẫn chưa thấy người ta đưa hoa về thành phố. Nhìn những bãi hoa xuân vắng lặng, tôi có cảm giác năm nay xuân thật hững hờ! Lúc này tôi mới nhận ra dấu con người có chuẩn bị đủ thứ như thịt mỡ, dưa hành, bánh chưng xanh, câu đối đỏ mà thiếu bóng dáng cây mai, cành đào... thì cũng chẳng làm nên mùa xuân.

4/ Chiều 30 tết vừa rồi, tôi lang thang trong khu bán hoa tết ở đường Thành Thái, TP.HCM, bỗng tiếng chuông chiều nhà thờ đầu đó vọng lại êm đềm làm sao. Trong khoảnh khắc này, tôi bắt gặp ánh mắt thẳng thốt của những người bán hoa. Với cái tuổi “bên kia dốc cuộc”, tôi thừa hiểu tâm trạng của họ lúc này. Bao nhiêu công sức, vốn liếng bỏ ra để mưu cầu cơm áo ngày Tết cho gia đình đã không như mong muốn rồi.

Giữa cảnh tương phản, nắng chiều sắp tắt, hoa thì vô tư khoe sắc còn người bán hoa thì mặt buồn rười rượi, tự nhiên lòng tôi nao buồn. Và sau giây phút ấy, ký ức những chiều cuối năm đi mua hoa ế ngày Tết ở Huế, rẻ, vui như trẩy hội với tôi đã không còn là một kỷ niệm đẹp.

Trần Kiêm Hạ
Pháp Luật Thành Phố Hồ Chí Minh
Xuân Kỷ Hợi 2019

TỤC MỪNG TUỔI NGÀY TẾT XƯA VÀ NAY

Từ lâu, mừng tuổi hay lì xì đã trở thành một nét văn hóa mỗi dịp đầu năm mới của người Việt Nam. Người ta mừng tuổi nhau cũng là trao nhau những lời chúc tốt đẹp với hy vọng có một năm mới bình an, may mắn.

NÉT ĐẸP ĐẦU NĂM

Theo một số nhà nghiên cứu, tục lì xì bắt nguồn từ Trung Quốc, tương truyền cứ đến đêm giao thừa, tất cả thần tiên đều phải về trời để phân công lại nhiệm vụ, ma quỷ lại có cơ hội tự do, có một loại yêu quái thường xuất hiện vào đêm giao thừa để xoa đầu trẻ con đang ngủ khiến lũ trẻ giật mình, khóc thét lên và sẽ bị bệnh. Một lần, có mấy vị tiên đi ngang nhà kia, hóa thành những đồng tiền nằm bên chỗ đứa trẻ, khi yêu quái đến, những đồng tiền lóe sáng và chúng sợ hãi bỏ chạy. Phép lạ này lan truyền ra, rồi cứ Tết đến người ta thường bỏ tiền vào trong những chiếc túi màu đỏ tặng cho trẻ con giúp xua đuổi tà ma, cầu mong bình an cho đứa trẻ.

Tục mừng tuổi đã có từ lâu đời, trong tài liệu Việt Nam phong tục của Phan Kế Bính có nhắc tới: Cúng gia tiên xong thì con cháu mừng tuổi ông bà cha mẹ,

lạy hai lạy. Ông bà cha mẹ mừng cho con cháu, mỗi đứa một vài xu hoặc một vài hào, gọi là tiền mừng tuổi.

Ở Việt Nam, mừng tuổi đã trở thành một nét văn hóa đẹp đầu năm mới, người ta thường đặt tiền vào chiếc phong bao nhỏ màu đỏ để mừng tuổi, với ý nghĩa cầu mong điều may mắn, tốt lành, xua đuổi ma quỷ; trẻ em thì hay

“Nếu trước kia việc trao nhận tiền mừng tuổi chỉ bắt đầu từ ngày mùng 1 Tết thì ngày nay, thời điểm trao nhận tiền mừng tuổi cũng đã có sự thay đổi, mở rộng thời gian cả về trước Tết và sau Tết cùng việc đến thăm, chúc Tết, tặng quà...”

ăn chóng lớn, học giỏi; người già thì mừng thọ, chúc sức khỏe dồi dào.

Tiền mừng tuổi nhận được trong ngày Tết còn gọi là tiền “mở hàng”. Xưa còn có lệ tiền cho vào phong bao phải là tiền lẻ (chứ không dùng tiền chẵn), ngụ ý tiền này sẽ sinh sôi nảy nở thêm nhiều. Số tiền trong phong bao lì xì không quan trọng số lượng, cả người nhận và trao lì xì đều trao nhau sự vui vẻ cho một ngày đầu năm mới đầy may mắn.

NHIỀU SÁNG TẠO

Mỗi dịp năm hết Tết đến, trong những lo toan, sắp xếp công việc gia đình để có một khởi đầu năm mới vẹn toàn thì việc chuẩn bị một món tiền nho nhỏ để mừng tuổi cho trẻ con là một việc rất quan trọng. Từ bao lâu nay, tục mừng tuổi đầu năm mới đã trở thành nét văn hóa đẹp mà người Việt Nam vẫn trân trọng, gìn giữ bởi nó còn mang một ý nghĩa tâm linh sâu sắc.

Ngày nay khi cuộc sống đã đủ đầy, tục mừng tuổi tuy không còn giữ nguyên “khuôn khổ” quy tắc và đã có

sự sáng tạo thêm dưới nhiều hình thức, nhưng vẫn còn đó ý nghĩa vốn có là trao nhau những ước vọng tốt đẹp ngày đầu năm mới.

PGS.TS Nguyễn Văn Huy, Phó Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu và phát huy giá trị di sản cho biết: Nếu trước kia việc trao nhận tiền mừng tuổi chỉ bắt đầu từ ngày mùng 1 Tết thì ngày nay, thời điểm trao nhận tiền mừng tuổi cũng đã có sự thay đổi, mở rộng thời gian cả về trước Tết và sau Tết cùng việc đến thăm, chúc Tết, tặng quà... Sự phát sinh này là do thay đổi nếp sống của cuộc sống hiện đại, khi cuộc sống vật chất đầy đủ thì người ta nghĩ đến hưởng thụ nhiều hơn, cũng như việc "ăn Tết" không chỉ còn gói gọn trong 3 ngày Tết nữa.

Cũng không chỉ trẻ con mới được nhận tiền mừng tuổi từ người lớn, mà đối tượng trao nhận cũng mở rộng cho tất cả. Trong gia đình, con cháu cũng mừng tuổi ông bà, cha mẹ, anh em mừng tuổi cho nhau... ngày đầu năm đến công sở, ai cũng hân hoan nhận những phong bao lì xì đỏ kèm những lời chúc tốt đẹp từ lãnh đạo, đồng nghiệp để khởi đầu một năm làm việc thật vui vẻ, hiệu quả. Sự mở rộng này theo chiều hướng tích cực đã mang lại

thêm ý nghĩa mới của tục mừng tuổi, phù hợp với cuộc sống hiện đại.

"Ăn theo" sự sáng tạo đó là những chiếc vỏ bao lì xì giờ đây cũng được chú trọng hơn về hình thức. Những năm gần đây, ngoài những mẫu theo phong cách truyền thống, dù là in ấn hay đồ handmade thì trên thị trường cũng ngập tràn những chiếc phong bao lì xì bắt mắt bởi cách trang trí đẹp, độc, lạ như: Làm theo hình chiếc bánh chưng, "ché" hình các con giáp của từng năm, in những câu chúc Tết dễ thương lên vỏ bao lì xì...

Tuy trong nhiều trường hợp, cuộc sống hiện đại đã làm tục mừng tuổi bị ảnh hưởng bởi sức nặng vật chất, nhưng về cơ bản nó vẫn mang ý nghĩa tốt đẹp cần được lưu giữ. Để phong tục mừng tuổi ngày Tết giữ mãi những nét đẹp vốn có của nó, không chỉ cần phải gìn giữ, lan tỏa văn hóa mừng tuổi từ trong gia đình, họ hàng đến bạn bè, đồng nghiệp ngoài xã hội, mà hơn hết cần hướng trẻ em hiểu biết về phong tục đẹp này.

"Có thể bắt đầu từ việc dạy dũa trẻ hiểu đúng về cách trao - nhận tiền mừng tuổi, dạy trẻ cách quản lý tiền mừng tuổi sao cho hợp lý. Đơn cử như việc dạy cho trẻ hiểu tiền mừng tuổi là một món quà tiết kiệm nho nhỏ, có thể bỏ ống, bỏ lợn, đến cuối năm mới phá ra. Số tiền đó nên để dùng mua sách vở, đồ dùng học tập cho trẻ. Quan trọng nhất là dạy trẻ coi tục mừng tuổi chỉ như một sự tượng trưng cho lời chúc tốt đẹp đầu năm mới", PGS.TS Nguyễn Văn Huy chia sẻ.

Linh Linh
Thông tấn xã Việt Nam Xuân Kỷ Hợi 2019

TẾT NÀY CHÚC GÌ CHO CON

Trong mỗi dịp đầu năm, cùng với tục mừng tuổi, ông bà cha mẹ còn dành cho con cháu những lời chúc tốt đẹp mang nhiều hy vọng vào tương lai. Một số lời chúc đã trở nên quá đỗi quen thuộc với nhiều thế hệ trẻ em. Vậy thử một lần nhìn lại những lời chúc xuân ấy dưới góc độ tâm lý học xem sao.

Mau ăn chóng lớn

Câu chuyện ăn uống có lẽ là một đề tài thu hút không ít sự quan tâm của các bậc phụ huynh trong quá trình nuôi con. Từ khi còn là bào thai, các bà mẹ đã phải trăn trở chọn lựa uống sữa gì để có dưỡng chất tốt cho con. Đến khi sinh con ra, việc con tăng cân đôi lúc trở thành một áp lực đối với người chăm sóc. Nhiều gia đình luôn giữ quan niệm rằng trẻ càng lên cân nhiều, càng nặng ký thì càng tốt. Chính vì thế phụ huynh luôn tìm cách để ép trẻ ăn thật nhiều và rất lo lắng nếu trẻ không chịu ăn. Trong khi đó, ngoài những trẻ có vấn đề thực thể thì một tỷ lệ không nhỏ các trẻ có biểu hiện biếng ăn có nguyên nhân từ các yếu tố tâm lý.

Nhiều trẻ khi phải thay đổi đột ngột về môi trường sống, sinh hoạt hay gặp phải những vấn đề gây lo lắng, sợ hãi sẽ dẫn đến biểu hiện biếng ăn. Bên cạnh đó, ở nhiều gia đình, giờ ăn diễn ra rất 'kinh khủng' với cảnh đuổi bắt, con chạy trước, cha mẹ cầm tô cơm đuổi theo, ông bà ở hậu phương hò hét cổ động. Nhiều phụ huynh còn la mắng, dọa nạt, thậm chí đánh đập để ép con ăn. Chỉ riêng việc này cũng có thể trở thành một áp lực lớn đối với tâm lý của trẻ và gia đình. Chưa kể, việc bị ép ăn khi đang khóc còn có nguy cơ làm trẻ bị sặc thức ăn, dẫn đến tắc đường thở. Như thế, một vòng tuần hoàn không lối thoát khi con càng không ăn, cha mẹ càng ép; Cha mẹ càng áp lực việc ăn, con càng bỏ bữa.

Để giúp tạo hứng thú cho con trong bữa ăn, phụ huynh cần hạn chế việc ép con ăn mà hãy cho con ăn theo nhu cầu. Con nên được lựa chọn các món ăn với thực đơn phong phú, đa dạng. Những món ăn đa dạng với trang trí bắt mắt có thể làm cho trẻ thích thú hơn khi dùng. Ngoài ra, việc tập tạo

môi trường ăn cùng gia đình hoặc có sự ganh đua khi ăn cũng là những giải pháp có thể giúp thu hút trẻ trong bữa ăn.

Học hành tấn tới

Giáo dục đóng một vai trò tối quan trọng đối với sự tồn vong của mỗi quốc gia, dân tộc. Đến nỗi nhà tâm lý học Jean Piaget từng tuyên bố: “Chỉ có giáo dục mới có khả năng cứu xã hội của chúng ta khỏi nguy cơ sụp đổ, cho dù đó là sự sụp đổ do bạo lực hay sự sụp đổ dần dần”. Vì thế, khi con đến trường, cha mẹ thường đặt rất nhiều kỳ vọng vào sự học của con cái. Nhiều cha mẹ sẵn sàng hy sinh công sức, tiền của để đầu tư cho con học hành với mong muốn con có một tương lai tươi sáng, cuộc sống đầy đủ. Thế nhưng, nếu kỳ vọng đó đặt sai chỗ hay quá mức, nhiều lúc có thể trở thành một gánh nặng đối với các em học sinh. Mùa thi năm nào báo đài cũng đăng tải những thông tin đau lòng về các trường hợp tự sát do áp lực thi cử, sức ép của gia đình. Chưa kể là hàng hàng lớp lớp sĩ tử gặp phải khủng hoảng tâm lý, lo âu, stress, thậm chí trầm cảm hay hoảng loạn kéo dài.

Đó là câu chuyện của những học sinh có khả năng học tốt và kỳ vọng nhiều vào thành tích học tập của mình. Còn những trẻ gặp phải khó khăn trong học tập thì hành trình ở lớp lại càng gian nan hơn. Suốt năm học, ngoài việc phải vất vả chạy theo chương trình đào tạo vượt quá khả năng bản thân, các em còn chịu nhiều

tác động — tiêu cực từ phía thầy cô, bạn bè chọc ghẹo, cha mẹ la mắng, đánh đập. Việc đi học mỗi ngày đối với nhiều em trở nên một cơn ác mộng thật sự. Nhiều cha mẹ hay so sánh con mình với “con nhà người ta” để tạo cho trẻ một sự tự ti, cảm giác yếu kém và không được công nhận. Thế nhưng, thực sự nếu “con nhà người ta” có học xuất sắc, đẹp rạng ngời, thành tích tuyệt vời... thì muôn đời vẫn là con của người ta. Còn đứa trẻ có thể mang nhiều khiếm khuyết, chưa làm hài lòng cha mẹ thì mới đích thực là con nhà mình. Đứa trẻ đó do cha mẹ sinh ra, mang dòng máu của họ nội, họ ngoại và thuộc về gia đình mình. Vì thế, nếu đủ tình thương và sự chấp nhận, cha mẹ có thể dễ dàng đón nhận và đồng hành cùng những mặt hạn chế của con.

Mỗi đứa trẻ là một món quà tuyệt vời của cuộc sống. Chúng ta có quyền kỳ vọng và tạo động lực để các con phát triển hết khả năng của mình. Nhưng điều cuối cùng chắc hẳn cha mẹ nào cũng mong muốn ở con mình là con có thể trở thành một người tốt, sống tử tế và có một cuộc đời hạnh phúc. Mà hạnh phúc đôi khi không ở quá xa, nó xuất hiện ngay giây phút một người chấp nhận bằng lòng với những gì mình có.

Vậy Tết này mừng tuổi, hy vọng các bậc phụ huynh cũng đã có câu trả lời là nên chúc gì cho con mình.

Vương Nguyễn Toàn Thiện
Sức Khỏe Xuân Kỷ Hợi 2019

TẾT KHÔNG ĐỐT PHÁO, TỰ BAO GIỜ?

“Kính cẩn xin thưa:
Phút thiêng liêng giao thừa
vừa tới,
Pháo vang lừng đón buổi đầu
xuân...”.

(Hai câu đầu bài văn cổ, khấn lúc giao thừa)

Xưa, người nghèo suốt năm lao động quần quật, đầu tắt mặt tối, nếu không có tiếng pháo báo tin, có khi họ chẳng hề hay biết Tết đã đến tự lúc nào:

Tối ba mươi nghe pháo giao thừa: Ờ Tết!

Rạng mừng một vấp nêu nguyên đán: A xuân!

(Câu đối của Nguyễn Công Trứ)

Rõ ràng, người xưa chỉ đốt pháo đón giao thừa (thời khắc thiêng liêng đầu năm đầu tháng). Đó chỉ là những tiếng nổ nhỏ lẻ, làm bằng ống tre/ trúc và “thuốc nổ” là... nước!

Bán pháo hoa ngày Tết (năm 1929)

Chuyện rằng xưa thật là xưa ở Trung Quốc, cứ đáo lệ Tết Nguyên đán hàng năm, quở Sơn Tháo (cũng gọi là Sơn Tiêu) lại mon men về các ngôi làng yên tĩnh để quấy phá dân lành.

Sơn Tháo rất dữ, nhưng nhờ sớm biết được đặc tính nhát gan của quở là rất sợ những nơi ồn ào, tiếng động, nên người xưa đã nghĩ ra một cách chống đuổi hữu hiệu là, dùng một lóng tre (hoặc trúc) tươi, hai đầu còn giữ lại mắt, dùi lỗ nhỏ trên thân

ống rồi đổ vào đó đầy nước, bịt kín lại, chờ đến đêm trừ tịch, thả những ống nước ấy vào đồng lửa, nó sẽ nổ to lên. Sơn Tháo nghe tiếng nổ, hoảng vía bỏ chạy. Từ ấy giữ lệ.

Dưới thời Bắc thuộc, lệ ấy không thể không theo chân quân xâm lược vào nước ta. Tuy nhiên, không vì sự du nhập tất nhiên ấy mà vội vã kết luận chuyện “gây tiếng nổ để trừ tà trong ngày Tết” là ta bắt chước Tàu. Không hẳn! Bởi tiền nhân ta đã sớm biết trừ tà bằng tiếng nổ khác rất độc đáo: đốt phong long. Đến nay bà con ta ở nông thôn vẫn còn giữ tục ấy - chẳng những trong ngày Tết mà còn dùng trong những trường hợp “xả xui” hoặc biểu hiện một cách chống lại kẻ thù nghịch quấy phá hay manh tâm ức hiếp mình — họ đốt trước sân nhà một đồng lửa rồi thả muối hột vào. Lửa sáng, muối nổ như bắp rang nghe rất vui tai. Đêm 30 tịch mịch bỗng trở nên rộn rã. Tiếng cười nói của con trẻ và bóng người chạy lại chạy qua trong thôn xóm khiến quở, dù có ba đầu sáu tay cũng phải co giò chạy mất!

Câu đối xưa thể hiện rất rõ ý ấy:

Bộc trước nhứt thịnh trừ cựu tuế
Đào phù vạn hộ cánh tân xuân.

(Pháo tre một tiếng trừ năm cũ, Bùa đào - cây nêu - muôn nhà thêm một xuân).

Sau khi đã biết chế thuốc pháo, người ta vẫn pháo bằng nhiều lớp dây tre, rút thật chặt, đặt bổi làm ngòi, châm lửa đốt, tiếng nổ lớn hơn nhiều, quở càng chạy xa hơn.

Hoang cảnh chim kêu vượn hú ngày một thu gọn dần. Kiến thức và sức mạnh của con người được nâng cao, người ta mới vỡ lẽ rằng, tiền nhân ta đốt pháo với một ý nghĩa hết sức kỳ diệu: kín đáo nhắc nhau ý chí vùng lên chống lại kẻ thù phương Bắc đang thống trị hà khắc dân tộc mình.

Cho đến khi Tổ tiên ta giành lấy được quyền tự chủ, pháo phong long (và cả

pháo tre) đã mang thêm một ý nghĩa đầy tự hào: tiếng pháo nghênh xuân. Từ ấy tiếng pháo với cây nêu — hiểu như hình thức treo cờ nước ngày nay - là hai yếu tố» hệ trọng không thể thiếu trong những ngày Tết dân tộc. Tiếng pháo mừng xuân đưa nhau nỗ giong cùng trời cuối đất chính là dấu ấn của ngàn vạn tiếng xung phong nhất tề từ bao đời nay trên các mặt trận xây dựng và bảo vệ Tổ quốc để giống nòi được tồn tại, vươn cao. Ngay trong những giây phút trầm tư của những ngày thiêng liêng đầu năm đầu tháng, nhìn xác pháo đỏ thắm trước sân nhà, nối nhau như dòng chảy khắp các nẻo đường quê hương đất nước, không một người Việt Nam nào không bồi ngùi tưởng nhớ đến sức đấu tranh kiên cường, quyết liệt của tiền nhân.

Pháo tre tồn tại một thời gian dài, sau đó nhường lại cho pháo giấy, bởi lúc bấy giờ khi thuốc pháo đã phổ biến thì giấy cũng được sản xuất ngày một nhiều. Thôi thì đủ chủng loại, nào pháo kim, pháo tiểu, pháo trung, pháo đại, pháo đập, pháo giạt, pháo ném, pháo nhang, pháo quay, pháo bông... cả ngàn thứ, chơi “mệt nghỉ”! Nhưng tháng 11 năm Tân Mão, Minh Mệnh năm thứ 12 [1831] Bộ Lễ tâu nói: “*Hằng năm, có hai tết là Nguyên đán và mồng 5 tháng 5, Hoàng thượng đều thân đến Thái miếu [Thái miếu: thờ Nguyễn Hoàng (Thái tổ Gia Định)], và Thế miếu [Thế miếu: thờ Gia Long Nguyễn Phúc Ánh (Thế tổ Cao hoàng đế)] làm lễ, thiết nghĩ: việc phụng thờ tôn miếu đều rất thành kính, nhưng hễ có khi long trọng, có khi giản bớt, nên so sánh với nghi lễ cho được hợp nghi. Xét theo điển lệ Bắc triều, thì tế miếu chỉ có năm lễ tế hưởng, còn các thời tiết hằng năm, chưa từng thấy chếp Hoàng đế thân đến. Nay đối với hai tết ấy, xin sai hoàng tử các tước công đến tế thay, còn lễ phẩm đều theo y như cũ. Lại ngày 30 Tết và ba ngày tiết khai xuân [Ba ngày tiết khai xuân là mồng 1 mồng 2, mồng 3 tháng giêng Âm lịch] làm lễ ở các miếu và điện Phụng Tiên xong, theo lệ, có bắn ống lệnh và đối pháo giấy. Kể ra, người xưa đốt pháo ống tre, là để trừ lệ khí, và đón phúc xuân, thế tục nhân đây dùng làm trò vui chơi Tết là phải. Xét các đời Minh, Thanh,*

lễ tế miếu đều không có lệ đốt pháo. Vì thần đạo cốt tĩnh, trong các thời tiết hằng năm dâng tiến, tinh thần bằng bạc như xuống như lên lơ mờ nghi ngút, nay nếu sau khi làm lễ, tiếng pháo vang ầm, e không phải là tỏ rõ ý nghiêm kính. Vậy xin đình chỉ việc đốt pháo”. Nghe hợp lý, vua Minh Mạng chuẩn y. (Đại Nam thực lục, tập 3, Nxb. Giáo Dục, tr.255).

Vậy là từ ấy trong những ngày Tết, các loại pháo nổ bị cấm. Cấm cả pháo thăng thiên - hiểu là pháo bông hay pháo hoa! Vì sao lại cấm loại pháo thăng thiên vui mắt này? Hẳn phải có lý do nhưng tiếc không thấy sách sử nào giải thích. Phải chăng để nhằm ngừa tàn lửa rơi rớt gây hỏa hoạn? Hay “thiên tử” sợ bắn lên trúng “cha mình”? Một tác giả (khuyết danh) đã ghi nhận, từng có những cái Tết (xưa) tuy vẫn có bánh chưng, có rượu, cả xôi và cơm nếp, thế nhưng các trò vui và pháo thăng thiên bị cấm - **“cấm tuốt”**:

Cấm đình, cấm đao, cấm pháo thăng thiên, cấm tiền súc ống, cấm búng xe quay, cấm xoay thò lò - cấm tuốt!

Có tiền, có bạc, có ván cơm xôi, có nồi cơm nếp, có dệp bánh chưng, có lưng hủ rượu - có gì?

Cho nên, dưới con mắt của thời nhân, đó chỉ là một chuỗi ngày buồn tẻ, vô vị, coi như “không có gì”. Tuy nhiên dường như kẻ thức thời không lấy đó làm buồn, bởi vẫn hãy còn đó những niềm vui thú khác, quý hơn. Câu đối cổ:

“Tết nhất gì? Không nêu, không pháo, không bánh trái, giò nem, con cháu ăn chơi coi cũng thú”,

“Phong lưu nhĩ? Có nghĩa, có nhân, có cương thường, hiểu hữu, anh em hòa thuận thế là vui”.

Dần về sau các nghệ nhân sản xuất pháo đã nghĩ ra nhiều hình thức pháo trình độ hơn, cầu kỳ hơn, chắc tiếng hơn. Tuy nhiên, do “việc sản xuất, buôn bán và đốt pháo ở nước ta trong thời gian qua, tuy đã được quản lý, kiểm tra, chấn chỉnh và đã xử lý một số vụ vi phạm, nhưng tình trạng

sản xuất, buôn bán trái phép, đốt pháo tùy tiện, nhất là trong các ngày lễ Tết, hội hè, liên hoan, khai trường... ngày càng nhiều. Do sản xuất và đốt pháo đã gây ra hàng ngàn vụ tai nạn, cháy nhà, chết người hoặc gây thương tật suốt đời, ảnh hưởng đến trật tự an ninh, tổn thất kinh tế, ô nhiễm môi trường... tác hại rất lớn không bút mực nào thống kê hết được.

Các đêm giao thừa, việc đốt pháo trong các thành phố Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Quảng Nam - Đà Nẵng... kéo dài liên tục từ 30 đến 40 phút, tạo tiếng nổ ồn ào, làm cho người già, trẻ em, người yếu tim, thần kinh yếu không chịu nổi, khói pháo dày đặc kéo dài, xe ô tô, xe gắn máy có lúc không đi lại được, gây tắc nghẽn giao thông (...). Để nhanh chóng khắc phục tình trạng trên, cũng là xuất phát từ nguyện vọng, lợi ích chung của nhân dân trong cả nước và thực hiện Nghị quyết của Quốc hội khóa IX, kỳ họp thứ IV về thực hiện tiết kiệm, chống lãng phí, trong công văn số 406/TTg ngày 08-08-1994, Thủ tướng Chính phủ chỉ thị: “Kể từ ngày 1 tháng 1 năm 1995 nghiêm cấm sản xuất, buôn bán và đốt các loại pháo nổ, thuốc pháo nổ trong phạm vi cả nước (trừ các loại pháo hoa và thuốc làm pháo hoa)”.

Còn nhớ, qua chỉ thị này, ông Dương Trung Quốc đã ghi nhận quan điểm của Thủ tướng Võ Văn Kiệt về việc cấm đốt pháo Tết: “Có một lần tôi mạnh dạn hỏi nguyên Thủ tướng Võ Văn Kiệt hai vấn đề liên quan đến văn hóa, đó là việc ông đã từng “cấm” phát triển môn quyền anh và đốt pháo. Có người cho rằng những quyết định đó đã hạn chế sự phát triển của bộ môn thể thao khá phổ biến trên thế giới khiến ta tụt hậu trên lĩnh vực này. Còn việc chấm dứt một trò chơi truyền thống đã có từ hàng nghìn năm nay liên quan đến tập quán tín ngưỡng có phải là làm nghèo đi những di sản văn hóa truyền thống hay không?”

Ông đã trả lời một cách xác đáng rằng lãnh đạo đất nước, quản lý xã hội cũng là văn hóa. Kế thừa truyền thống lãnh đạo tốt

đẹp của người xưa cũng là bảo tồn một loại hình văn hóa truyền thống. Nhưng truyền thống cũng phải được hiểu là luôn phải thay đổi, mà mọi sự thay đổi đều phải có mục tiêu. Cái gì có lợi cho dân, cho tiến bộ xã hội thì đấy là phát triển. Thời đó, tình hình an ninh xã hội còn khó khăn nên hạn chế phát triển môn quyền anh. Bây giờ có điều kiện thì lại tạo cơ hội cho quyền anh phát triển lành mạnh trong điều kiện hội nhập. Còn bao giờ đốt pháo bảo đảm sự an toàn và ngày nay còn có cả bảo vệ môi trường nữa thì có thể sẽ khôi phục, nhưng bây giờ chưa phải là lúc bàn đến việc đó. Và có những cái từng là truyền thống nhưng nó không còn phù hợp với sự phát triển thì cũng chỉ nên... đưa vào bảo tàng. Đó chính là vận dụng cái nguyên lý “Dĩ bất biến ứng vạn biến”, đó chính là năng lực hay nghệ thuật lãnh đạo. Cái bất biến chính là lợi ích của nhân văn, tiến bộ của xã hội”. (Theo *Văn Hóa* ngày 11-6-08).

Để kết luận bài viết ngắn này, người viết xin được phép chép lại bài thơ sau đây của nhà thơ Nam Hà Võ Văn Tài ở Tân Châu, làm trước khi có lệnh cấm trên, xem như người dân đã không thể không “thấy”:

Đốt pháo có hại

*Thuở xưa đốt pháo để trừ tà,
Xét kỹ tục này có hại ta.
Bào chế rủi ro gây rụi xương,
Đốt chơi rắn mắt phải thiêu nhà.
Hớ hênh nhiều kẻ banh xương thịt,
Hóp tốp bao người cháy phỏng da.
Giải trí ngày xuân còn lắm thú,
Đem tiền mua pháo uổng thay là!*

Đã trải gần ¼ thế kỷ kể từ ngày Chính phủ ban hành lệnh cấm đốt các loại pháo nổ, cao điểm là trong mấy ngày Tết, cho thấy người dân đã nhiệt tình hưởng ứng, tôn trọng. Hay nói một cách khác, đây là một trong những chủ trương thay đổi cục diện vui Tết lỗi thời, nói chung là rất hợp lòng dân.

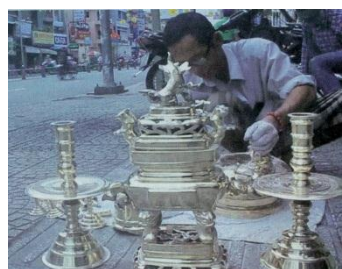
Nguyễn Hữu Hiệp
Tạp chí Xưa và Nay Xuân Kỷ Hợi 2019

CHÀ ĐÈN NGHINH XUÂN

Gia đình Tết, mẹ bảo: Thắng Năm với thằng Út làm gì làm coi nhớ chà đèn, đừng quên... Quên sao được, cuối năm, việc nhà cửa bộn bề cách mấy cũng không thể thiếu khâu chà đèn. Chưa chà đèn là chưa thấy Tết!

Đèn đây là nói bộ đèn/lư đúc bằng đồng thau trên gian thờ. Qua mười hai tháng hứng bụi bặm và ẩm ướt, lớp đồng ngoài bị “teng” khiến mặt đồng xỉn lại, tối đi. Muốn đồng thau phục hồi nước sáng bóng phải mang đi chà.

Ngày tôi còn nhỏ, “chủ soái” lãnh nhiệm vụ chà đèn là anh Năm. Sau này anh Năm cưới vợ ra riêng thì đến lượt tôi. Chà đèn khá nhọc, phải có đàn ông mạnh tay chà đèn mới sáng nên chị Ba chị Tư thường được “miễn trừ”. Mẹ thì đương nhiên, chỉ lo khâu nhắc nhở mà thôi. Qua hăm ba tháng Chạp, lựa ngày có nắng đẹp anh Năm sẽ dựng đầu tôi dậy sớm, kêu đi cắt lá thơm (dứa) về rọc gai, giã dập, chuẩn bị chà đèn. Yên tâm, sai vụ gì tôi co đầu rụt cổ, riêng “cắt lá thơm” thì không. Còn hỏi, thấy chà đèn là xem như thấy Tết, sướng gần bằng... lên tiên, co rụt nổi gì! Giã dập mớ lá thơm, xúc kèm mẻ tro, đổ đầy 2 thau nước lớn cộng thêm vài túm giẻ lau là xong khâu chuẩn bị. Anh Năm khệ nệ bê mớ đèn lư phủ bụi bày cả ra thềm. Tháo rời các khớp nối, cầm túm lá thơm quẹt vào tro bếp bắt đầu chà từng món một. Nước lá thơm chua lãnh nhiệm vụ làm bong lớp “teng”, tro bếp giúp tạo độ nhám “đẩy bay” chúng khỏi bề mặt đồng. Chà mạnh tay cho đến khi nào màu xỉn đen trôi hết, lộ ra mặt đồng sáng bóng, lung linh mới thôi. Cho vào nước rửa sạch, lau, xong đem phơi nắng lập tức cho khô, tránh tình trạng đồng nhanh chóng tái diễn trạng thái “teng” do ẩm ướt! Anh Năm chủ lực lãnh chà những món to

nặng, khó sáng như mâm đèn hoặc cái lư đồng có nắp đậy dính con lân ngồi chồm chồm bên trên. Phần tôi

các trụ hoặc đế đèn nhỏ gọn. Vui nhất là khi nhìn từng mảng “áo đồng” xỉn đen tuần tự bị lột bay dưới đôi tay chà mạnh mẽ của anh Năm phơi màu đồng mới lung linh - chợt cảm giác mùa Xuân đang về đâu đó, rất gần.

Sau này người ta có bán thuốc chà đèn thổi màu xanh, đem đập nhỏ trộn cùng dầu hỏa, tiện lợi và mau sáng hơn dùng tro bếp với lá thơm. Chà xong chỉ cần dùng giẻ lau thật sạch thuốc bám rồi đem phơi, không phải rửa nước. Tôi thành người thế chỗ anh Năm, lo “tổng quản” vụ chà đèn mỗi khi Tết đến. Mẹ tôi vốn nặng truyền thống: Tết nhất ăn uống có sơ sài chút không sao nhưng nhà cửa phải tinh tươm, đặc biệt bộ đèn thờ không thể không chà! Còn nhớ có năm tôi bận quá, nói với mẹ, hay Tết này mình “cho qua” vụ chà đèn một năm nha mẹ? Mẹ lặng thinh không phản đối nhưng trông buồn. Biết ý, những năm sau này dù bận cách mấy tôi cũng ráng thu xếp, chừa ra một ngày tháng Chạp để chà đèn...

Giờ thì mẹ đã đi xa. Cũng không ai ngồi hì hục chà đèn kiểu “thủ công” mỗi khi Tết đến. Tháng Chạp, những thợ chà đèn đã lặn lội khắp hang cùng ngõ hẻm gần xa “tiếp thị” dịch vụ chà đèn bằng máy. Thời gian mang đến và cũng lấy đi nhiều thứ, trong đó có niềm vui tuổi nhỏ mỗi độ tháng Chạp về nghe anh kêu đi cắt lá thơm chuẩn bị chà đèn.

Y Nguyễn
Tài hoa trẻ Xuân Kỷ Hợi 2019

SÁCH TẾT TRỞ LẠI

Sau 60 năm vắng bóng, Sách tết – cuốn sách viết về tết – đã trở lại vào dịp tết Kỷ Hợi 2019, mang đến cho người đọc những phong vị đặc trưng của ngày tết, góp phần nối dài những tinh hoa, phong tục, lễ nghi... trong đời sống văn hóa của người Việt vào những ngày đầu năm mới.

Theo lịch sử xuất bản đương đại ghi nhận, Sách tết từng là ấn phẩm được đồng đạo độc giả ưa thích vào mỗi dịp xuân về bởi không chỉ đọc, ngắm, nghĩ ... mà Sách Tết còn được nhiều người chọn làm món quà đầu xuân để tặng nhau như một lời chúc cho con đường công danh, học vấn thêm nhiều thành công. Nhà nghiên cứu văn hóa Trịnh Bách cho biết sách “Xem tết” năm Mậu Thìn 1928 của Tân Dân Thư Quán được xem là ấn phẩm mở lối đi tiên phong cho thể loại sách tết trong lịch sử xuất bản nước ta. Nội dung chủ yếu của sách tết bao gồm: Văn hài đàm và thơ vui, được chấp bút với những tên tuổi nổi tiếng trong làng thơ, văn và chủ yếu mang lại tiếng cười sảng khoái cho người đọc hoặc những lời hay ý đẹp, thơ phú miêu tả cảnh sắc ngày xuân... Không chỉ được xem là ấn phẩm đặc sắc gửi đến độc giả trong dịp đầu năm mới, Sách tết còn được quý như cái thú văn chương tao nhã ngày xuân, được giới văn nghệ sĩ chú trọng, trao chuốt trong từng tác phẩm.

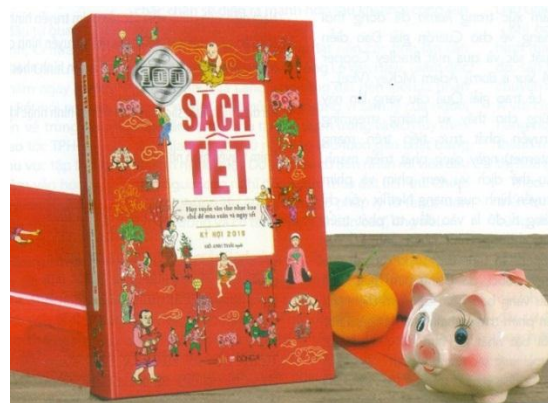

Nhằm tái hiện và tiếp nối những giá trị văn hóa, tinh thần của không khí tết xưa, công ty sách Đông Á phối hợp cùng NXB Văn hóa cho ra mắt ấn phẩm Sách Tết vào dịp Tết Kỷ Hợi 2019. Nội dung sách xoay quanh tám chủ đề: Văn, Thơ, Nhạc, Sử, Cổ tích, Bình thơ,... nhằm ghi lại những cảm xúc, suy tư, dấu ấn mang hơi thở của ngày hôm nay, đồng thời cũng khôi phục và lưu giữ các phong tục, hương vị tết xưa của người Việt.

Phần văn là sự tổng hòa của những cái tết xưa và nay, với nhiều tác phẩm ấn tượng như Tết quê của Phan Cung Việt, Ăn tết với người lạ của Nguyễn Thị Thu Huệ, Nhớ một

tết xa của Ma Văn Kháng, Ở đâu tết cũng vui của Nguyễn Trí...

Phần thơ thì dạt dào những cung bậc cảm xúc trước những cái tết ở miền núi, hải đảo, biên cương.. và chất tết xưa còn được tiếp nối bởi những câu chuyện cổ tích, tạo ra những tiếng cười thư giãn hay giải thích về những phong tục, lễ nghi của ngày tết xưa, tất cả nhằm mang đến cho người đọc thêm một góc nhìn mới.

Sách Tết có 100 cuốn phiên bản đặc biệt

Bên cạnh những tên tuổi, những cây bút nổi tiếng trong làng văn, Sách Tết 2019 còn được minh họa với nhiều họa sĩ quen thuộc với độc giả như Thành Chương, Lương Xuân Đoàn, Đỗ Hoàng Tường, Tạ Huy Long, Kim Duẩn...

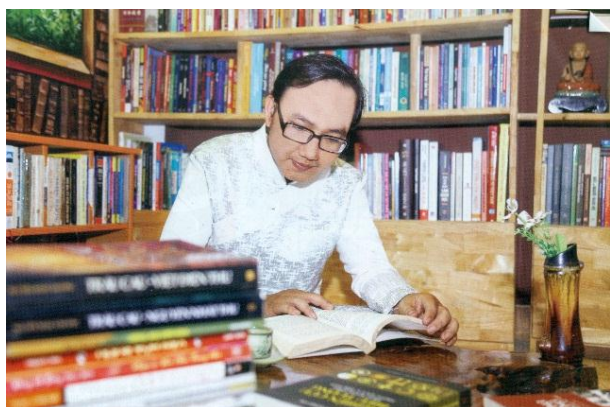
Tiến sĩ Nguyễn Anh Vũ, Giám đốc NXB Văn hóa, chia sẻ: “Từ sau năm 1958, thị trường sách cuối năm không còn ấn bản nào mang tên Sách Tết, điều này để lại một khoảng trống trong lòng nhiều thế hệ độc giả. Chỉ là tập sách mỏng khiêm nhường, nhưng sách tết cũng như cành mai, cành đào, bánh chưng, bánh tét,.. dung dị, quen thuộc trong lòng nhiều người, nên bỗng vắng đi sẽ khiến người ta không khỏi cảm thấy cái tết chưa tròn. Hy vọng sự trở lại của Sách Tết Kỷ Hợi 2019 sẽ như món quà nhỏ ngày xuân cho bạn đọc, một thú vui văn chương tao nhã trong phong vị tết xưa của người Việt”.

Sách Tết do NXB Đông Á phát hành với giá bán 268.000 đồng cho cuốn bìa mềm và 1,2 triệu đồng cho bản đặc biệt có hộp.

Thanh Chương
Sài Gòn Tiếp thị Xuân Kỷ Hợi 2019

HƯƠNG XUÂN CÙNG SÁCH

Trong không khí trong lành của mùa xuân êm dịu, ngồi dưới khung cửa sổ an nhàn, tĩnh lặng, ngắm nhìn cảnh mai nở nhụy ngát hương, nhấp chén trà thơm nồng ấm vị... Bồng bềnh giữa cõi thực hư đó, được nhâm nhi, nghiền ngẫm quyển sách mình tâm đắc, thật hạnh phúc biết bao! Nó đưa lối dẫn đường đến những mê lộ, những cung bậc cảm xúc. Có lúc ta bất chợt vụt sáng với những ý tưởng, miên man với những dòng suy nghĩ, nhập tâm với nhân vật ưa thích, rồi lại băn khoăn, thao thức, hoài nghi với những giả định, hoài niệm trân trọng về quá khứ, suy tưởng đến tương lai, cảm nhận về những gì đang hiện hữu...

Tác giả Nguyễn Hiếu Tín ngồi đọc sách trong những ngày xuân

Cảo thơm lần giở trước đèn

Theo tiến trình lịch sử hàng ngàn năm, hàng vạn năm và theo quy mô, phạm vi, chiều sâu của sự khám phá, các giá trị đó là vô tận, luôn luôn được bổ sung và phát triển, không có kết thúc. Cái gì có khả năng lưu giữ lại mãi mãi cho con người những giá trị đó nếu không phải là sách. Tất nhiên, không chỉ có sách nhưng sách có khả năng lớn nhất và vô tận. Và vì thế, sách là một trong những sáng tạo giản dị nhất, nhưng cũng kỳ diệu nhất của con người. Không phải ngẫu nhiên, các triết gia, các vị tu hành, học giả, nhà nghiên cứu... đều yêu quý và ca ngợi về sách. Nhà văn Maxim Gorki nhận định việc tìm ra sách là một “kỳ công vĩ đại nhất trong những kỳ công mà loài người đã sáng tạo ra”. Khi hai người con gái của K.Marx hỏi “công việc mà cha yêu thích nhất”, K.Marx

đã không ngần ngại trả lời “lục tìm trong sách báo”. Trước đây, những nhà quyền quý, nho phong cứ mỗi lần đọc sách là đốt hương trầm thơm ngát cả thư phòng. Danh sĩ Hoàng Sơn Cốc, bạn của Tô Đông Pha nói rằng: “Sĩ phu mà ba ngày không đọc sách thì soi gương mặt mũi đáng ghét, nói chuyện lặt lẻo khó nghe”.

Trân trọng những giá trị của sách mang lại cho con người, ở phương Đông, trong từ Hán Việt, sách được gọi với một cái tên khả ái, triu mến là cảo thơm hay phương cảo, nghĩa là pho sách thơm, pho sách hay “Cảo thơm lần giở trước đèn/ Phong tình cổ lục còn truyền sử xanh” (Nguyễn Du). Người xưa cũng rất tinh tế, sâu sắc khi gắn kết tình tri âm tri kỷ cho đôi bạn đèn - sách “Ấn sách cây đèn hai bạn cũ” - một biểu tượng rất trí tuệ và thơ mộng, rất khoa học và nghệ thuật. Bởi lẽ, đèn là ánh sáng, tượng trưng cho cái đẹp, đôi nghịch với bóng tối là cái xấu. Đèn đi cùng sách như là người bạn dẫn đường sáng suốt, khai minh những điều tốt đẹp nhất từ sách. Do vậy, đèn không chỉ là dụng cụ chiếu sáng mà vượt lên trên là ánh sáng của tâm hồn, của văn hóa, của lương tri của mỗi thời đại. Sự kết hợp đèn - sách có lẽ không gì thay thế được biểu tượng chỉ về học hành, trí thức, trí tuệ...

Khi lần giở “cảo thơm trước đèn”, quả thật những trang “cảo thơm” đã mở ra cho con người những khát vọng, hoài bão, dẫn đến những xứ sở kỳ diệu. Nó thu tóm những lời chân tình, mực thước, những điều hay lẽ phải, nó gợi mở những ý tưởng thâm lắng rồi chuyển hóa thành những tri thức trầm mặc giữa cuộc đời và thắm đẫm vào chúng ta như phù sa nhẹ nhàng, lắng đọng nơi đáy đại dương xa thẳm. Có thể ví sách như con tàu vượt thời gian, là cầu nối giữa quá khứ - hiện tại và định hướng cả tương lai. Thật không thể nói hết về những lợi ích, giá trị từ sách mang lại. Sách xứng đáng là một tượng đài di sản của tri thức và văn hóa nhân loại.

Thư trung hữu họa nhan như ngọc

Trong văn hóa Đông - Tây vốn nhiều sự khác biệt, nhưng điều thú vị, khi quan niệm về sách thì cả hai lại có nhiều nét tương đồng, cùng “tần số”. Và mẫu số chung đó, chính là xem sách luôn có giá trị quý hơn tiền tài, vàng bạc. Đã có rất nhiều châm ngôn, danh ngôn, tục ngữ nói về mối quan hệ giữa sách vở và tiền tài. Như câu: “Những ý hay trong sách là tiền vốn. Những ý hay trong óc là phần lãi sinh ra từ tiền vốn đó”, vốn và lãi ở đây nói về trí tuệ và nhân cách, sách đã làm ra cả vốn và lãi đó, làm giàu có lên hơn mãi cho trí tuệ và nhân cách con người. Cụ thể hơn và minh bạch hơn, Lê Quý Đôn “thăng thẩn” cho rằng: “Dẫu có bạc vàng trăm vạn lượng/ Chẳng bằng kinh sử một vài pho”. Phùng Khắc Khoan thì xem sách vở như châu báu: “Đầy nhà sách vở là châu báu/ Khấp chốn trồng cây ấy bút xanh. Hay trong ngôn ngữ Việt Nam: “Đề vàng, đề bạc không bằng đề sách cho con”. Tương tự, Trung Quốc có câu: “Tứ tử thiên kim, Bất như tứ tử nhất kinh” (Đề lại cho con ngàn vàng/ Không bằng đề lại một quyển sách). Còn đại văn hào Shakespeare chính kiến rất rõ: “Đối với tôi, sách quý hơn vàng”. Nhà nhân văn học Boccaccio (thời Phục Hưng) thì nói: “Sống với những cuốn sách của tôi, tôi cảm thấy sung sướng hơn cả những ông vua trên thế giới này”. Đối với văn nhân, sách vở là sự lâu dài, bền vững, còn tiền bạc chỉ mang tính thoáng qua tạm bợ: “Thiên thơ án sách qua ngày tháng/ Một khắc cầm lên mất lạng vàng” (Nguyễn Trãi)...

Có lẽ một trong những minh chứng xác đáng hơn về sự quý trọng sách, xem sách là tất cả, từ công danh, sự nghiệp, giàu sang đến vợ đẹp, lâu cao đều có ở sách, đó là bài thơ khuyến học ca tụng sách của vua Chân Tông đời Tống, bài thơ như sau:

*Phú gia bất dụng mại lương điền,
Thư trung tự hữu thiên chung túc.
An cư bất dụng giá cao đường,
Thư trung tự hữu hoàng kim ốc.
Thủ thê mạc hận vô lương môi,
Thư trung hữu nữ nhan như ngọc.
Xuất môn mạc hận vô nhân tùy,*

Thư trung xa mã đa như thóc.

Nam nhi dục toai bình sinh chí,

Ngũ kinh khuyến hướng song tiền độc.

Dịch:

Nhà giàu không cần mua ruộng nhiều,

Trong sách tự có ngàn chung thóc.

Ở yên chẳng cần xây gác cao,

Trong sách tự có nhà kim ốc

Lấy vợ chớ hờn không mới mai,

Trong sách có nàng mặt như ngọc.

Ra đường chớ hờn không kẻ hầu,

Trong sách ngựa xe nhiều lóc nhóc.

Sử kinh khuyên cố chuyên cần đọc

Nam nhi muốn thỏa chí bình sinh,

Sử kinh khuyên cố chuyên cần đọc

Xuất phát từ bài thơ này, nên câu thơ “Thư trung tự hữu nhan như ngọc” được người đời sau biết đến nhiều nhất. Bài thơ nhằm khuyến khích việc học của người xưa, đặc biệt là việc “dùi mài kinh sử”. Vì rằng, có học đi thi đỗ đạt làm quan, thì mới mau chóng được giàu sang phú quý, kẻ hậu người hạ, xe đưa ngựa đón và nhất là có người vợ đẹp “như ngọc” cho thỏa lòng mơ ước.

Như vậy, sách là nguồn tri thức, tài sản vô giá của nhân loại. Thật khó có thể so sánh giữa giá trị kinh tế với giá trị tri thức của sách mang lại, nhưng có lẽ bên cạnh sự phát triển về kinh tế, giàu có về giá trị vật chất, thì cần phải có thêm nguồn tài nguyên từ sách để cung cấp năng lượng thiết yếu làm tăng trưởng tri thức cho mọi người, góp phần hiểu thêm những lời dạy cổ nhân, những tri thức mới của nhân loại, để định hướng tương lai, phát triển xã hội một cách toàn diện và bền vững hơn. Được như vậy thì sự phát triển kinh tế mới có chiều sâu văn hóa. Ngày xuân, bên ly trà, bánh ngọt, lắng đọng, suy tư, cảm nhận từ những quyển sách hay, khiến con người trở nên bao dung, trí tuệ và hạnh phúc biết bao: “Nên đêm nay cùng sách vẫn đậm đà/ Nhấn gửi lại những ý đầy tứ đẹp” (thơ Huy Cận).

Nguyễn Hiếu Tín
Giáo dục TP. Hồ Chí Minh
Xuân Kỷ Hợi 2019

CHUYỆN CHƠI CHỮ VÀ CÂU ĐỐI TẾT

Do ảnh hưởng của văn hóa Phương Đông nên trong ngày Tết, người Việt thường treo Đào phù (hay bùa đào) bằng gỗ sơn màu đỏ để xua đuổi ma quỷ.

Thầy đồ cho chữ ngày tết

Đào phù vẽ hai vị Thần Đò và Uất Lũy là hai vị thần khiến ma quỷ rất sợ. Rồi có sự thay đổi lớn khi người ta thay hai thần bằng câu đối. Tiếp đó, thay gỗ bằng giấy hồng điều. Cũng theo quan niệm Phương Đông, màu đỏ là màu của máu, của sự tái sinh cũng là màu tượng trưng cho may mắn. Khi văn hóa này du nhập vào đất Việt, nó đã được Việt hóa để phù hợp với văn hóa và phong tục Bách Việt.

Hoàng Sĩ Khải đỗ tiến sĩ năm 1554 làm quan lên đến chức Thượng thư kiêm Tế tửu Quốc Tử Giám triều Mạc đã làm bài thơ Tứ thời khúc vịnh bằng chữ Nôm dài 336 chữ, trong có câu nói về tục treo bùa đào:

Chung Quỳ (tranh) khéo vẽ nên hình Bùa đào cầm quỷ, phòng tình ngăn tà Thời Lê, Nho giáo thịnh đến mức các nhà nghiên cứu lịch sử gọi là chế độ phong kiến nhà Lê là quân chủ Nho giáo. Vì thế, câu đối Tết đã trở nên phổ biến trên đất Đại Việt. Các câu đối vừa để xua đuổi ma quỷ vừa là thú chơi cũng là bày tỏ khát vọng của chủ nhà vào một năm mới tốt đẹp. Lại có câu đối ngợi ca cảnh đẹp, phong tục hay của quê hương đất nước. Thế kỷ 15, khắp thành Thăng Long, câu đối treo ở nhà quan, các cửa hàng buôn bán đến nhà dân. Không chỉ có tầng lớp “sĩ, công, thương” mà cả những người làm nghề nông cũng treo câu đối Tết. Tương truyền, một năm, gần đến Giao thừa, vua Lê Thánh Tông vi hành quanh Thăng Long xem con dân trong thành ăn Tết thế nào. Đến một

nhà, ngài không thấy treo câu đối, hỏi mới biết đó là một người ở phường nhuộm vải góa vợ, con trai đang đi lính đóng quân ở miền biên ải. Ngài bèn sai lấy giấy bút rồi tự tay mài mực và viết:

Thiên hạ thanh hoàng giai ngã thủ

Triều đình chu tử tổng ngô gia.

(Xanh vàng thiên hạ đều tay tớ

Đỏ tía triều đình tự cửa ta)

Nho giáo coi trọng đạo đức, tôn ti trật tự và giáo điều nên sinh ra cho chữ và xin chữ vào dịp Tết để treo trong nhà. Những câu đối kèm theo chữ đại tự được viết trên giấy đỏ treo trên tường, ví dụ như: “Âm hà tư nguyên” (Uống nước sông nhớ đến nguồn), “Đức lưu quang” (Đức chan hòa như ánh sáng). Viết câu đối, hay chữ thường là các bậc túc Nho hoặc người hay chữ. Bên cạnh viết câu đối, các nhà Nho còn viết chữ mừng xuân theo yêu cầu của người xin chữ. Thường là chữ: Xuân, Thọ, Khang, Ninh, Phúc, Đức, Phú quý lộc... Nhà nào không hạnh phúc thì các ông đồ cho chữ Bình, ai nóng vội “Dục tốc bất đạt” thầy cho chữ Nhẫn. Các chữ này được viết to hết khổ giấy.

Trọng chữ và trọng thầy là nét văn hóa đẹp của người Việt Nam. Ở đền Ngọc Sơn (thờ Văn Xương, Trần Hưng Đạo và Quan Công), sau khi Nguyễn Siêu đứng ra tu sửa lại đã cho xây một bể dùng để đốt chữ. Hàng ngày có người đi khắp 36 phường ở Thăng Long lượm cả giấy có chữ Nho, chữ Nôm mà người ta bỏ đi mang về đốt vì người ta cho rằng chữ Nho hay chữ Nôm là chữ thánh hiền, không thể để dân giẫm đạp lên.

Câu đối tết là nét đẹp văn hóa của người Việt

Vì câu đối bằng chữ Nho phải theo niêm luật rất chặt chẽ, mặt khác không phải ai cũng biết chữ nên câu đối dần được nôm hóa cho dễ hiểu, dễ nhớ. Đầu thế kỷ 20, Nguyễn Khuyến (1835— 1909) đã sử dụng tài tình chữ viết của dân tộc, cụ đưa ca dao, tục ngữ, thành ngữ vào câu đối. Trong 67 câu đối hiện còn lưu giữ thì 47 câu đối bằng Nôm. Cụ viết cảnh tết của một nhà nghèo với tinh thần hết sức lạc quan qua giọng điệu hài hước:

*Chiều ba mươi, nợ hỏi tít mù, co căng
đạp thẳng bần ra cửa*

*Sáng mồng một, rượu say túy lúy, gơ tay
bồng ông Phúc vào nhà.*

Hay:

*Có là bao, ba vạn sáu ngàn ngày, được
trăm cái*

*Tết ước gì nhĩ, một năm mười hai tháng,
cả bốn mùa xuân.*

Lại có những nhà Nho dùng câu đối Tết để đả kích, lên án kẻ theo Pháp. Một đêm 30 Tết, có nhà Nho ở Hưng Yên đã dán câu đối trước cửa nhà Hoàng Cao Khải ở ấp Thái Hà lên án ông này theo Pháp.

Nửa cuối thế kỷ 19, đầu thế kỷ 20, đoạn ngã tư phố Hàng Bò-Hàng Thiếc ngày nay chuyên bán giấy của Kẻ Bưởi, nghề làm bằng đá của vùng đá vôi Hà Nam và mực làm ở Hưng Yên cùng các loại giấy và mực nhập từ Tàu. Gần Tất, bên cạnh các cửa hàng này, các ông đồ cũng trải chiếu ngồi thành dãy ở phố Hàng Bò bán câu đối, hay chữ đã viết sẵn. Hầu hết là những câu tốt lành, ví dụ như treo trong nhà thờ họ thì có: “Con hiếu, cháu hiền, muôn đời thịnh”, ngoài cửa dán câu: “Nước thịnh, dân yên” hoặc viết tên mấy ông tướng trừ ma để trấn quỷ quái. Nếu ai không thích chữ hay câu đối viết sẵn thì trình bày mong muốn để thầy tìm chữ hợp với bản thân và gia cảnh. Câu đối và chữ viết trên giấy hồng điều. Song nhà có tang phải dùng giấy màu vàng hay màu xanh lục. Không chỉ ở phố hàng Bò, phố Hàng Trống, ngoài bán tranh các cửa hàng cũng bán câu đối Tết. Với những người thông thạo chữ Nho, chữ Nôm thì các

ông tự đi mua giấy đỏ có rắc bạc để viết thiếp và câu đối treo dịp Tết.

Nguyễn Phan Lãng là một nhà Nho quê ở huyện Từ Liêm, ông tích cực trong phong trào Đông Kinh nghĩa thực. Năm 1908, ông bị Thực dân Pháp bắt và kết án rồi đày ra Côn Đảo. Đầu thập kỷ 20 của thế kỷ trước, mãn hạn tù, ông về phố Thuốc Nam (nay là phố Hàng Da) viết chữ, câu đối Tết kiếm ăn. Khi chữ Quốc ngữ được trọng trong xã hội, chữ Pháp dùng trong công sở thì người xin chữ và viết câu đối tết bằng chữ Nôm, chữ Nho ở Hà Nội thưa dần, ông đã làm bài thơ về sa sút của Nho học. Tuy nhiên, bài hay nhất và ý nghĩa nhất là Ông đồ của Vũ Đình Liên đăng trên báo Tinh Hoa năm 1936.

Mỗi năm hoa đào nở

Lại thấy ông đồ già

Mang mực Tàu giấy dó

Bên phố đông người qua

Bao nhiêu người thuê viết

Tám tắc ngợi khen tài

"Hoa tay thảo những nét

Như phượng múa rồng bay"

...Năm nay đào lại nở

Không thấy ông đồ xưa

Những người muôn năm cũ

Hồn bay giờ ở đâu?

Sau năm 1954, ai viết câu đối hay viết chữ treo dịp Tết bằng chữ Nho, chữ Nôm bị coi là theo tàn dư phong kiến nên không ai dám động bút. Sau đổi mới gần chục năm, thú xin chữ thầy đồ trước Tết sống lại, bắt đầu từ Hà Nội, ban đầu, các thầy đồ họp tụ phát ở phố Bà Triệu, sau chuyển ra Văn Miếu. Không chỉ viết chữ Nho, chữ Nôm mà còn có cả chữ, câu đối bằng chữ phổ thông viết theo các thết trông như bức tranh rất đẹp.

Thật mừng văn hóa chơi chữ, treo chữ và câu đối Tết được duy trì.

Nguyễn Ngọc Tiến
Đời sống và Pháp luật Xuân Kỷ Hợi 2019

V. ÂM THỰC MÙA XUÂN VÀ SỨC KHỎE NGÀY TẾT

NĂM KỶ HỢI KỂ CHUYỆN CÂY LÀM THUỐC MANG TÊN LỢN, TRƯ

Năm 2019 theo Âm lịch là năm Kỷ Hợi. Hợi nghĩa tiếng Việt là Lợn, chữ Hán còn gọi là Trư. Xin kể về các cây, con làm thuốc mang tên Lợn, Trư.

Cây Mỡ Lợn

Tên khác: Đai hái, Mướp rừng, Dây sén. Tên khoa học:

Hodgsonia macrocarpa (Blume) Cogn., họ Bí

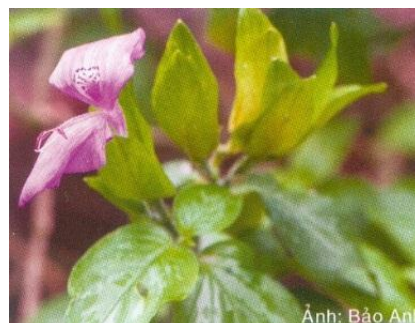
(Cucurbitaceae). Cây Mỡ lợn là loại dây leo, dây

dài đến 10m. Tua cuốn mập chẻ đôi. Lá mọc so le có 3 – 5 thùy, cuống lá dài có rãnh. Hoa đơn tính (hoa đực, hoa cái mọc riêng rẽ). Quả hình cầu to bằng quả bưởi. Hạt to dẹt khum, nhân chứa nhiều dầu. Mùa hoa tháng 5 – 7. Mùa quả: tháng 9 – 2. Dân ở một số địa phương miền núi cũng trồng để lấy hạt ăn. Công dụng: nhân hạt để ăn thay Lạc. Dầu ép từ hạt dùng bôi ngoài chữa bỏng, lở ngứa, sưng vú, uống để nhuận tràng (mỗi lần uống 4ml ngày 3 lần). Nước ép lá, thân: chữa loét mũi.

Rau gan heo

Tên khác: Lá Diến, Cây cầm, Cẩu can thái. Tên khoa học: *Peristrophe tinctoria* Nees in Wall., họ Ô rô (Acanthaceae). Rau gan heo là loại cỏ, thân nhẵn có rãnh dọc, Lá mọc đối hình trứng dài, mặt trên nhẵn hoặc có

lông thưa, mặt dưới có lông. Cụm hoa mọc ở kẽ lá. Hoa màu tím hồng hoặc trắng. Quả nhiều hạt, khi già khô tự

Ảnh: Bảo Anh

mở cho hạt thoát ra ngoài. Cây thường được đồng bào các dân tộc trồng để

làm màu nhuộm xôi nếp (chế thành các màu hồng nhạt hoặc tím, điều chỉnh bằng dùng nước tro bếp hoặc nước vôi trong). Công dụng: làm thuốc chữa ho nhiều đờm, ho ra máu, nôn ra máu. Liều dùng: 30 - 60g cây tươi hoặc 15 – 30g cây khô sắc nước uống.

Trư linh

Tên khác: Nấm lổ. Tên khoa học: *Polyporus umbellatus*, họ Nấm lổ (Polyporaceae). Nấm sống lâu năm, có thể quả hình khối, to nhỏ không đều, có khi chia nhánh như củ gừng, thân mảnh, thịt màu trắng, có vị dễ chịu khi còn tươi. Ở nước ta, nấm Trư linh là loại hiếm. Công dụng: Trư linh là thuốc lợi tiểu có hiệu quả, không có tác dụng phụ. Dùng điều trị viêm thận, sỏi niệu, tiểu tiện ít, đái dầm. Ngày dùng 8 – 16g dạng thuốc sắc. Kiên kỵ: phụ nữ có thai.

Cây Cứt heo kiểng

Tên khác: Cỏ tai gấu, Cúc hôi tím, Tam duyên; có tên khoa học *Ageratum houstonianum* Mill., thuộc họ Cúc Asteraceae. Cây thuộc thảo,

sống nhiều năm, thân cao đến 60cm, nhiều nhánh, có lông thưa. Lá mọc so le, phiến hình trái xoan, mép có răng cưa. Cụm hoa ngù ở ngọn nay nách lá, cuống có lông dày, tràng hoa màu tím nhạt. Quả bế hình bầu dục thuôn dài, vỏ màu nâu đen. Toàn cây có vị đắng, tính mát có tác dụng thanh nhiệt, giải độc. Ở Trung Quốc cây được dùng chữa cảm sốt, xuất huyết, mẩn ngứa, chữa viêm tai giữa.

Trư lung thảo

Tên khác: cây Nắp ầm, cây Bắt mồi, cây Bình nước, Cỏ chuông heo,...

Tên khoa học: *Nepenthes mirabilis* (Lour) Druce, họ Nắp ầm (Nepenthaceae).

Trư lung thảo bám vào cây cỏ thụ lớn, có hình dáng đẹp do lá biến dạng ở đầu lá

thành hình ầm có nắp. Trư lung thảo có nhiều loài, mỗi loài có màu ầm khác nhau như xanh hoặc nâu hoặc tím, nên được người ta chọn làm cây cảnh và nhân giống bằng cách giâm cành. Cây Trư lung thảo là dây leo nhỏ thân hình trụ, lúc non màu lục nhạt có lông, khi già màu nâu sẫm, nhẵn. Thân và lá rất dai. Cuống lá ôm thân, lá hình kiếm dài gân song song, đầu nhọn. Một số lá tạo hình ầm ở đầu lá để bắt côn trùng làm thức ăn cho cây, bên trong lá hình ầm có lông răng, phía trên ầm có nắp do đỉnh lá phát triển thành. Công dụng: trị ho ra máu, đái tháo đường, sỏi thận, gan nhiễm mỡ. Liều dùng tùy bệnh mà thầy thuốc chọn liều, dùng từ 15 – 50g khô, độc vị hay phối hợp với các vị thuốc khác.

Cây Lục lạc tai lợn

Tên khác: Lục lạc mọt, Lục lạc hoa tím, Sục sục mọt, Sục sục lá lười liềm, Muồng tai lợn, Muồng tây bắc; tên khoa học là *Crotalaria verrucosa* L. (*Crotalaria angulosa* Lour.); thuộc họ Đậu Fabaceae. Lục lạc tai lợn thuộc loại cây thảo lâu năm có chiều cao đến 1m, thân có 4 cạnh, lúc non có lông vàng mịn. Lá có phiến xoan thoi, tái và ít lông; lá kèm hình lười liềm. Chùm hoa ở nách lá, có lông mịn, hoa lam hay tím. Quả có lông mềm màu vàng, hạt hình thận, màu nâu, láng. Ra hoa tháng 8 -10, có quả tháng 10 – 11. Rễ được dùng để chữa sốt, đau bụng; lá giã đắp chữa mụn nhọt. Dùng cây giã đắp chữa ghẻ, phát ban da và còn dùng uống là tiết mật với liều 0,094%, dịch lá để chữa ghẻ, lở. Tuy nhiên người ta hạn chế dùng cây này làm thuốc.

Cây Nanh heo

Tên khác: Ngà voi, Ngải ngà; có tên khoa học *Sansevieria cylindrica* Bojer, thuộc họ Bồng bồng Dracaenaceae. Cây thuộc thảo sống nhiều năm. Lá hình trụ, nhọn, màu xanh đậm có rãnh. Chùy hoa ngắn, hoa màu ngà, có đốm hồng. Lá giã nhỏ dùng đắp vào vết thương chữa sưng tấy, trật xương.

Cây Móng heo

Tên khác: cây Đầu heo, Trám mao; có tên khoa học là *Garuga pinnata* Roxb., thuộc họ Trám Burseraceae.

Cây gỗ, cao tới 35m. Lá dài 25cm, gồm 9 – 10 đôi lá chét dạng màng, có răng ở mép lá.

Hoa thành chùy, màu vàng. Quả hạch, hình cầu, màu vàng lục, chứa một hạt. Cây ra hoa tháng 4 – 5, có quả tháng 7 – 8. Cây cho gom nhựa màu vàng lục. Vỏ thân tính mát có tác dụng thanh nhiệt, giải độc. Thịt quả vị chua giúp cho tiêu hóa. Lá dùng chữa bệnh suy nhược cơ thể. Mủ chữa hen suyễn. Nước sắc vỏ cây dùng chữa bỏng, mụn nhọt, viêm da dị ứng; dịch lá trộn mật ong chữa hen suyễn.

Cây Ngải lông lợn

Tên khác: Ngải chổi, Ngải cứu chổi, Ngải thân đỏ, Ngải lá kim, Hoàng hao; tên khoa học

Artemisia scoparia Walst et Kit. thuộc họ Cúc Asteraceae. Cây Ngải lông lợn thuộc loại cây

thảo, sống hàng năm hay 2 năm, thân mọc đứng, cao đến 1m, cành và lá có màu xám hoặc vàng nhạt. Lá có phiến xẻ thùy, mặt trên không lông, mặt dưới có lông tơ ngắn. Cụm hoa chung dạng chùy, cuống ngắn ở nách lá hay ở ngọn, màu vàng nhạt. Quả bế, hình bầu dục, màu nâu nhạt. Ra hoa kết quả từ tháng 8 – 12. Ngải lông lợn vị đắng, hơi hàn quy kinh Tỳ, Vị, Can, Đờm có tác dụng thanh nhiệt, lợi thấp, thoái hoàng, sát trùng; chủ trị các chứng hoàng đản, sỏi mật, bệnh thấp ôn, thấp sang (nhọt, lở), ghề, phong chẩn. Liều dùng 10 – 30g dưới dạng

thuốc nước; dùng ngoài tùy theo yêu cầu. Ở nước ta, cây Ngải lông lợn chưa được dùng làm thuốc. Ở các nước Nhật Bản, Hàn Quốc, Mông Cổ cây này dùng làm thuốc lợi tiểu, chữa viêm gan, nổi mề đay. Ở Trung Quốc cây Ngải lông lợn được thay thế cho cây Nhân trần cao (*Artemisia capilaris* Thumb., thuộc họ Cúc Asteraceae) làm thuốc lợi tiểu, giải độc, chữa các bệnh viêm gan, viêm túi mật, vàng da, giun chui ống mật, cholesterol máu cao, chữa nấm ngoài da. Ở Ấn Độ thường được sử dụng để điều trị các bệnh như sốt rét, viêm gan, ung thư, viêm và nhiễm trùng do nấm, vi khuẩn và virus.

Cây Vú lợn

Tên khác: Vú bò sữa, tên khoa học là *Ficus simplicissima*

Lour., thuộc họ Dâu tằm Moraceae. Cây bụi cao đến 3m, thân hình trụ, ít phân nhánh. Lá hình bầu dục, thường chia 3 – 5 thùy, mặt trên nhẵn, mặt dưới có lông. Quả màu vàng, ít lông, không cuống. Rễ cây vị cay, ngọt, tính hơi ấm có tác dụng kiện tỳ, bổ phế, hành khí, lợi thấp thường được dùng chữa ho, phong thấp. Ở Trung Quốc nước sắc rễ cây dùng chữa ho, ra mồ hôi trộm, mệt mỏi, bụng trướng, viêm gan, bạch đới, thủy thũng, phong thấp.

Trần Xuân Thuyết – Thanh Bình
Tạp chí Thuốc và Sức khỏe Xuân Kỷ Hợi 2019

6 GHI NHỚ ĐỂ CÓ CÁI TẾT TRỌN VẸN

1. Hạn chế đồ uống có cồn

Niềm vui ngày Tết khó có thể thiếu ly rượu ly bia. Tuy vậy, đây là những đồ uống có hại cho một loạt các hệ cơ quan trong cơ thể như não, dạ dày, gan, tim mạch, xương khớp, sinh sản. Vì vậy, cần phải biết từ chối, hạn chế các nguy cơ về sức khỏe cho chính mình.

2. Duy trì luyện tập

Ngày Tết, bạn sẽ mất nhiều thời gian cho việc nấu nướng, dọn dẹp, đi chúc Tết... nên không còn thời

giờ cho việc tập luyện thể thao. Những địa điểm tập luyện cũng không mở cửa phục vụ trong dịp này. Thế nên, phương án khả thi nhất là luyện tập ngay tại nhà. Chỉ cần 15-30 phút tập mỗi ngày trong suốt những ngày nghỉ, bạn sẽ cảm thấy thật khỏe khoắn để bắt tay vào những dự định cho năm mới.

3. Giảm thiểu đồ ngọt

Các loại bánh mứt kẹo vốn rất dồi dào trong ngày Tết và luôn được mang ra mời khách đến chơi nhà. Tuy nhiên, trong các loại đồ ăn này chứa rất nhiều đường thủ phạm chính thúc đẩy nhanh quá trình lão hóa, làm tăng nguy cơ mắc các bệnh béo phì, tiểu đường và tim mạch. Do đó, chúng ta cũng nên hạn chế khi có thể.

4. Hạn chế ăn đồ dầu mỡ

Trong những ngày Tết, thật khó mà cưỡng lại các món ăn hấp dẫn như thịt kho tàu, bánh chưng bánh tét... nhưng đó là những món dễ khiến bạn tăng cân nhất. Để giảm lượng thức ăn, bạn nên chia bữa ăn ra thành nhiều bữa nhỏ, mỗi lần ăn một ít. Ngoài ra, cần chú ý ăn thêm nhiều rau xanh và trái cây để đảm bảo đủ chất dinh dưỡng.

5. Bổ sung chất xơ

Rau xanh là nguồn cung cấp chất xơ quan trọng và dồi dào nhất, giúp hệ tiêu hóa hoạt động khỏe mạnh và bổ sung vitamin cho cơ thể. Các món ăn ngày Tết thường nhiều đạm và tinh bột nhưng thiếu rau xanh. Vì thế, hãy chú ý bổ sung rau xanh và các món súp rau trong bữa ăn ngày Tết.

6. Uống đủ nước

Với lịch trình bận rộn của những ngày Tết, rất nhiều người dễ quên việc uống nước đầy đủ. Tuy nhiên việc uống đủ nước mỗi ngày là việc rất quan trọng để giúp cơ thể tăng cường trao đổi chất, thanh thải độc cho cơ thể và duy trì sức sống của làn da.

Hải Liên
Sức khỏe Xuân Kỷ Hợi 2019

ĂN UỐNG MÙA TẾT ẮN SAO TRÁNH BỆNH

Ngày Tết, bao nhiêu là món ngon. Ngày Tết, chế độ ăn, giờ giấc ăn cũng khác ngày thường. Ngày Tết, rượu bia cũng khó chối từ. Ăn sao, uống sao cho đừng sinh bệnh, nhất là bệnh liên quan đến tiêu hóa?

Ăn uống và sinh hoạt điều độ, đúng giờ

Khi chúng ta ăn uống sinh hoạt không điều độ, sẽ làm thay đổi nhịp sinh học, dễ bị rối loạn giấc ngủ, cáu gắt, mệt mỏi, cao huyết áp. Điều này sẽ tái phát bệnh viêm loét dạ dày (đau bao tử), thậm chí người chưa từng bị cũng có thể bị viêm loét dạ dày sau mùa Tết, do các yếu tố như dùng nhiều thức ăn chua cay, rượu bia và do việc ăn uống và sinh hoạt không điều độ.

Không ăn quá nhiều, quá no, nên ăn chậm nhai kỹ

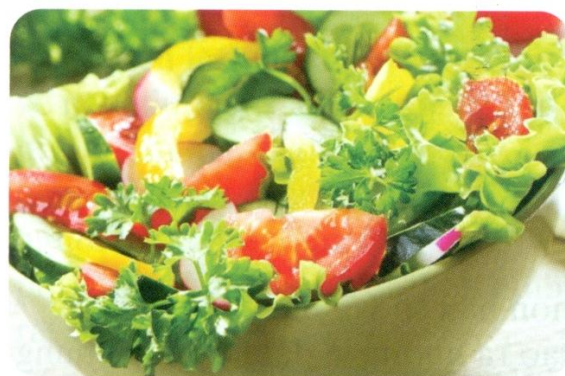
Ngày Tết, tiệc tùng liên miên, nhiều bữa ăn ngon, nên chúng ta sẽ ăn nhiều, ăn no, ăn nhanh để "chạy show" nhiều bữa tiệc làm vượt quá khả năng xử lý của hệ tiêu hóa (bội thực), dẫn đến bị no hơi, đầy bụng rất khó chịu. Sự quá tải về tiêu hóa thường dẫn đến phản ứng của cơ thể khiến chúng ta phải nôn ói trở ra.

Ăn chậm, nhai kỹ, ăn vừa phải giúp

chúng ta tránh được chứng no hơi đầy bụng, khó tiêu.

Không ăn quá nhiều chất béo, chú trọng chất xơ

Ăn nhiều chất béo làm cho chúng ta dễ bị no hơi, chướng bụng. Người có tiền sử bị viêm đại tràng mãn khi ăn nhiều thức ăn béo dễ làm khởi phát bệnh trở lại làm đau quặn bụng, kích thích đi cầu nhiều lần, thậm chí tiêu chảy.

Người có tiền sử bị sỏi mật, sau khi ăn nhiều chất béo sẽ rất dễ bị chứng sưng túi mật cấp tính làm đau bụng bên phải rất dữ dội, túi mật sưng to phải phẫu thuật cấp cứu.

Ngoài ra, người mập béo mà ăn uống thịnh soạn nhiều chất béo cũng dễ bị mắc chứng viêm tụy cấp (sưng lá mía) làm đau bụng trên rốn rất dữ dội.

Bên cạnh đó, việc ăn quá nhiều chất béo sẽ làm dư năng lượng, dễ gây thừa cân béo phì và làm tăng mỡ trong máu, tích tụ mỡ trong gan làm gan nhiễm mỡ thêm trầm trọng

Nên ăn uống khoa học trong ngày Xuân theo câu tục ngữ của ông bà ta: "Thịt mỡ dưa hành, câu đối đỏ". Thịt mỡ chứa nhiều chất đạm và chất béo, làm tăng gánh nặng cho hệ tiêu hóa, thì dưa hành vừa có chất xơ tránh táo bón, gừng ung thư ruột già, lại là sản phẩm lên men của vi khuẩn *Lactobacillus* rất có lợi cho ống tiêu hóa của chúng ta, giúp tiêu hóa

đễ dàng, không chỉ ngăn ngừa tiêu chảy mà lại tránh táo bón.

Hạn chế uống rượu bia

Rượu, bia gây viêm dạ dày cấp làm đau bụng, nôn ói rất khó chịu, nếu nặng có thể làm xuất huyết tiêu hóa, nhất là ở những người có tiền sử bị viêm loét bao tử. Ngoài ra rượu bia còn gây viêm tụy cấp do rượu.

Uống bia rượu nhiều có thể gây ra viêm gan cấp do rượu làm vàng da, về lâu dài sẽ gây nên bệnh gan nhiễm mỡ, viêm gan mãn và xơ gan.

Uống rượu bia nhiều có thể làm bùng phát các đợt viêm gan trên những người có tiền sử viêm gan siêu vi B, siêu vi C mãn tính trước đây mặc dù hiện tại đang ổn định. Nhưng chúng ta vẫn có thể uống một ít rượu vang đỏ (200 ml/ngày) trước bữa ăn, vừa kích thích tiết dịch tiêu hóa nhiều hơn, giúp hệ tiêu hóa hoạt động tốt hơn. Hơn nữa rượu vang đỏ còn có tác dụng làm tăng HDL-C (là 1 loại mỡ tốt) rất có lợi cho tim.

Hạn chế dùng thức ăn đóng hộp và thịt nguội (Pate, Jambon...)

Không nên ăn quá nhiều thịt nguội vì trong thành phần luôn có Nitrate là một

chất có thể làm cho chúng ta dễ mắc bệnh ung thư thực quản hơn.

Với thức ăn đóng hộp, chúng ta có thể bị “ngộ độc thịt hộp” do độc tố của 1 loại vi khuẩn phát triển trong môi trường đóng kín, thiếu oxy. Độc tố này gây liệt thần kinh làm liệt tay chân, liệt mặt.

Thậm chí liệt các cơ hô hấp, làm chúng ta không thở được nếu ngộ độc nặng. Vì vậy, sau khi khai hộp ra thì nên nấu lại cho sôi vì độc tố sẽ bị hủy bởi nhiệt độ cao.

Không nên tích trữ quá nhiều thức ăn, chú ý ăn sạch, uống sôi.

Theo kinh nghiệm thực tế làm việc, mùa Tết, khoa tiêu hóa của chúng tôi luôn phải tiếp nhận rất nhiều bệnh nhân nhập viện vì ngộ độc thực phẩm.

Ngộ độc thực phẩm thường có 2 dạng:

Viêm dạ dày cấp do ngộ độc thức ăn gây đau bụng trên rốn, buồn nôn, nôn ói.

Tiêu chảy cấp do ngộ độc thức ăn gây đau bụng quanh rốn và dưới rốn kèm với đi cầu phân lỏng hoặc phân đàm máu.

Vì vậy chúng ta không nên tích trữ quá nhiều thức ăn, phải bảo quản kéo dài làm tăng nguy cơ ngộ độc thực phẩm do bị hư và nhiễm khuẩn. Thức ăn đã để ra ngoài từ 4-6 giờ nên được đun sôi lại rồi mới sử dụng, vì trong môi trường nóng ẩm như ở Việt Nam, vi khuẩn sinh sản và tiết độc tố rất nhanh. Ngoài ra, cần chú ý nguyên tắc "ăn sạch, uống sôi, rửa tay trước khi ăn". Nếu ăn ở ngoài thì nên chọn những hàng quán có uy tín, được cơ quan chức năng chứng nhận đạt tiêu chuẩn an toàn vệ sinh thực phẩm.

Trần Ngọc Lưu Phương
Sức khỏe Xuân Kỷ Hợi 2019

CÁCH PHÒNG, CHỐNG NGỘ ĐỘC THỰC PHẨM DỊP TẾT NGUYÊN ĐÁN 2019

Chọn thực phẩm tin cậy, nguồn gốc rõ ràng, ăn chín uống sôi, bảo quản thực phẩm đúng cách là những cách đẩy lùi ngộ độc thực phẩm ngày Tết.

Bác sĩ Phan Mỹ Hạnh, chuyên khoa Dinh dưỡng, Bệnh viện Đa khoa Tâm Trí Sài Gòn cho biết, Tết là kỳ nghỉ kéo dài, trong thời gian này ít ai buôn bán nên đa phần mọi người thường mua thực phẩm dự trữ dài ngày. Bảo quản không đúng cách, chế biến không phù hợp làm tăng nguy cơ nhiễm khuẩn.

Các thực phẩm chế biến sẵn tại các cơ sở không uy tín có hàm lượng chất bảo quản và các chất cấm không phù hợp là những nguyên nhân dễ gây ngộ độc thức ăn trong dịp Tết. Việc uống rượu bia làm suy yếu gan và các nội tạng nên nguy cơ bị ngộ độc cũng tăng lên. Các lưu ý dưới đây có thể hạn chế nguy cơ và tác động của ngộ độc thực phẩm:

Chọn thực phẩm đáng tin cậy

Khi mua thịt heo hoặc thịt bò, bà nội trợ nên chọn khối thịt rắn chắc, có độ đàn hồi, ấn tay vào thấy thịt mềm, có độ dính, màng ngoài thịt khô, không bị nhớt, không có mùi lạ, mùi ôi thiu.

Đối với cá, tốt nhất là chọn cá còn đang quẫy nước. Nếu cá chết, cần chọn cá còn nhớt bóng, mắt cá trong, vảy cá không bị rời, mang cá hồng, ấn ngón tay vào thịt cá không để lại vết lõm.

Các loại rau nên chọn mua tại nơi uy tín, hoa quả tươi phải đúng mùa vụ, còn cuống và lá xanh.

Người nội trợ cũng nên mua thực phẩm chế biến sẵn ở những nơi có uy tín và bảo quản hợp vệ sinh. Chọn mua đồ hộp cần chú ý hạn sử dụng còn dài, ghi rõ nơi sản xuất, nhà phân phối, thành phần, phần hộp đựng không được móp méo, phồng hay rỉ sét.

Ăn chín uống sôi

Thức ăn phải được sơ chế kỹ càng trước khi chế biến.

Các loại thịt nên được xát muối cho sạch lớp bên

ngoài, trần nước sôi khử mùi hôi và vi khuẩn.

Các loại rau phải rửa kỹ nhiều lần dưới vòi nước chảy, ngâm nước muối pha loãng khoảng 20-30 phút, đặc biệt là nếu dùng ăn sống.

Thói quen ăn tái sống các loại thịt, hải sản, rau xanh tiềm ẩn nhiều nguy cơ gây ngộ độc thực phẩm, nhiễm khuẩn hoặc giun sán.

Khi chế biến phải lưu ý không để thức ăn sống đặt lẫn với thức ăn chín, không dùng chung dụng cụ (dao, thớt...) cho thức ăn sống và chín.

Bảo quản đúng cách

Thức ăn sau khi nấu nên ăn ngay, không quá 2 tiếng. Nếu để lâu hơn, nên bảo quản thức ăn trong tủ lạnh và hâm kỹ lại trước khi ăn. Tránh để thức ăn quá lâu trong tủ lạnh, ngay cả với thức ăn chín.

Thực phẩm phải bảo quản với nhiệt độ phù hợp. Thịt cá tươi nên rửa sạch cất vào ngăn đông, chia thành nhiều phần đủ cho một bữa ăn, nhằm tránh tình trạng lấy thực phẩm ra rã đông rồi cất trở lại.

Các loại rau củ tươi để vào ngăn đựng rau củ, bọc kín thành các túi riêng.

Tủ lạnh là nơi bảo quản thức ăn, vì vậy cần phải vệ sinh thường xuyên. Tránh tòn đong quá nhiều thức ăn trong tủ lạnh khiến nhiệt độ lạnh không đảm bảo, thức ăn dễ bị hư hỏng.

Ngoài ra, bạn cũng cần lau dọn sạch sẽ khu vực chế biến thức ăn, bếp nấu, rửa tay sạch trước khi nấu ăn.

Bác sĩ Hạnh cho hay, các biểu hiện thường gặp của ngộ độc thực phẩm là buồn nôn, nôn, tiêu chảy, đau bụng quặn quai, nhức đầu, có thể sốt hoặc không... xảy ra vài phút, vài giờ, thậm chí một ngày sau khi ăn. Trường hợp nặng người bệnh có thể khó thở, da tím tái, co giật, trụy mạch, ngưng thở, hôn mê. Khi gặp các triệu chứng trên, người nhà nên đưa bệnh nhân đến cơ sở y tế gần nhất để điều trị kịp thời.

Ngày Tết các tiệm thuốc thường đóng cửa nên đề phòng ngừa các triệu chứng tiêu chảy, khó tiêu, đầy bụng nên chuẩn bị sẵn sàng một số thuốc cho tủ thuốc gia đình: oresol để bù nước nếu có nôn, tiêu chảy; motilium cho đầy hơi, khó tiêu; Paracetamol để dùng khi có sốt trên 38 độ 5.

“Ăn uống sinh hoạt điều độ, vừa phải, đảm bảo đủ 3 bữa chính/ngày, dự trữ và bảo quản thực phẩm đúng cách, tranh thủ thời gian tập thể dục tăng cường sức khỏe, hạn chế bệnh tật”, bác sĩ Hạnh khuyên.

Khôi Nguyên

Tạp chí Hạnh phúc gia đình Xuân Kỷ Hợi 2019

TẾT ĐẾN NGƯỜI CAO TUỔI NÊN LƯU Ý GÌ ĐỂ SỨC KHỎE TỐT, ỔN ĐỊNH

Trong dịp Tết thường có những xáo trộn trong cuộc sống sinh hoạt, nhất là người cao tuổi, bởi vì không khí Tết rộn ràng hơn, tấp nập hơn. Với người cao tuổi, nếu sức khỏe không tốt, họ buồn nhiều hơn vui, từ đó lại ảnh hưởng xấu đến sức khỏe, ảnh hưởng đến Tết của bản thân và gia đình họ. Vậy, người cao tuổi nên làm gì để đảm bảo sức khỏe trong dịp Tết.

Trước hết, người nhà cần lưu ý để người cao tuổi có chế độ ăn uống điều độ, không lạm dụng thức ăn, đồ uống trong dịp Tết, đặc biệt lưu ý hạn chế ăn các loại thực phẩm nhiều dầu mỡ, các loại thực phẩm ngọt (bánh, kẹo, mứt...) nhất là những người có mang trong mình các loại bệnh mạn tính như tăng huyết áp, mỡ máu cao, xơ vữa động mạch, tiền sử nhồi máu cơ tim, tiền sử tai biến mạch máu não... Mặc dù những ngày Tết có vô vàn các loại thức ăn ngon khác nhau nhưng người cao niên ngoài việc không lạm dụng chúng, đừng quên ăn thêm rau, trái cây sau các bữa ăn chính (với người bị bệnh đái tháo đường không ăn các loại quả ngọt như chuối, xoài chín, mít...).

Người cao tuổi thường mắc nhiều bệnh nên phải dùng nhiều thuốc

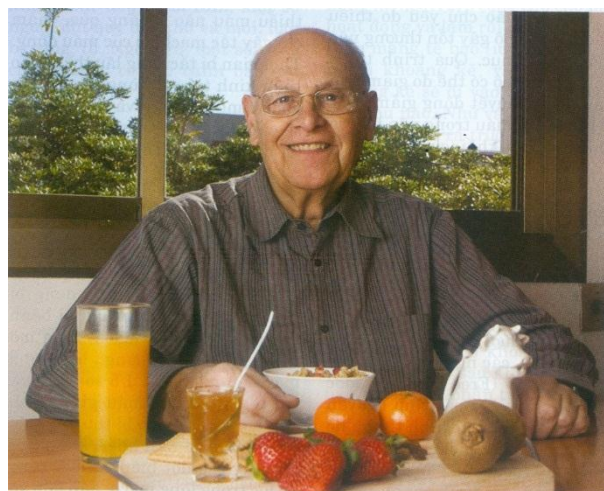
Với rượu bia, thực ra kiêng hẳn trong những ngày vui Xuân, đón Tết là rất khó khăn, đôi khi là do cả nể bạn bè tâm giao hoặc do quên rằng mình đang mang bệnh mạn tính (ví dụ tăng huyết áp, nhồi máu cơ tim...). Vì vậy, nếu không thể không uống thì nên uống để lấy vui và nếu có rượu vang đỏ sẽ tốt hơn. Về việc này rất cần có sự nhắc nhở khéo léo của người thân, gia đình, nếu không, sẽ làm mất lòng người cao tuổi ảnh hưởng không nhỏ đến không khí vui Xuân, đón Tết.

Bên cạnh sự lưu ý về ăn uống để đảm bảo cho sức khỏe trong dịp Tết cũng như về sau, việc chuẩn bị thuốc và uống thuốc trong dịp Tết với người cao tuổi cũng hết sức quan trọng. Vì vậy, người cao tuổi hoặc người nhà nên chuẩn bị đủ các loại thuốc cho những người mắc bệnh mạn tính. Bởi vì, dù là ngày Tết nhưng bệnh tật vẫn luôn rình rập hoành hành người bệnh khi thiếu thuốc.

Ở người cao tuổi thường mắc nhiều bệnh cùng một lúc như tăng huyết áp, đái tháo đường, tăng mỡ máu, hen suyễn, bệnh đường tiêu hóa (dạ dày, viêm đại tràng, trĩ...), bệnh xương khớp (gút, thoái hóa khớp...). Với các bệnh này nếu không có thuốc để dùng rất có thể gây biến chứng nặng nề, nguy kịch (ví dụ, bệnh tăng huyết áp sẽ gây tai biến mạch máu não hoặc bệnh hen suyễn có thể gây cơn hen cấp tính hoặc mắc bệnh đái tháo đường mà để thiếu thuốc rất dễ đưa đến đường huyết tăng quá cao làm nhiễm độc ceton rất nguy kịch... Người cao tuổi chuẩn bị thuốc trong dịp Tết không phải mình tự mua thuốc theo ý thích hoặc chỉ dẫn của người bán thuốc mà cần có chỉ định của bác sĩ. Vì vậy, sắp đến dịp Tết, người cao tuổi nên đi khám bệnh định kỳ để được bác sĩ theo dõi bệnh của mình một cách thường xuyên và khi cần thiết sẽ được cấp phát thuốc (người có bảo hiểm y tế) hoặc được chỉ định mua

thuốc theo đơn (y bạ, sổ khám bệnh). Người bệnh không được tự ý mua thuốc, bởi vì làm như vậy là sai chỉ định, thậm chí sai thuốc rất nguy hiểm. Đặc biệt là các loại thuốc điều trị tăng huyết áp có nhiều nhóm thuốc khác nhau, nhóm nào cũng có tác dụng không mong muốn, muốn sử dụng chúng hợp lý cần có chỉ định của bác sĩ. Hoặc thuốc điều trị bệnh hen suyễn, bệnh xương khớp, bệnh đái tháo đường nếu người cao tuổi tự mua thuốc để dùng sẽ “lợi bất cập hại” vì các loại thuốc điều trị các bệnh này có nhiều tác dụng phụ mà người bệnh không biết được. Mặt khác, liều lượng thuốc dùng cho người cao tuổi càng phải đặc biệt chú ý, bởi vì, theo dòng thời gian, tuổi càng cao các chức năng của cơ thể càng suy giảm làm ảnh hưởng đến cuộc sống thường ngày (ăn uống, ngủ, vận động, suy nghĩ...), trong đó có ảnh hưởng đến việc sử dụng thuốc, điều đó có nghĩa là liều thuốc dùng để điều trị rất gần với liều độc hại cho cơ thể. Hơn nữa, sự giảm chức năng của các cơ quan (tiêu hóa, tuần hoàn, thận...) sẽ làm ảnh hưởng đến sự hấp thu thuốc hoặc giảm sự đào thải chất cặn bã, chất độc hoặc thuốc dư thừa sẽ ảnh hưởng không nhỏ đến sức khỏe người bệnh. Đơn cử như bộ máy tiêu hóa của người cao tuổi sẽ có nhiều thay đổi do giảm lượng máu tuần hoàn đến nuôi ruột, giảm số lượng các tế bào hấp thu ở ruột và kèm theo sự giảm nhu động ruột làm cho việc hấp thu trở nên khó khăn và chậm chạp hơn, từ đó thuốc sẽ lưu lại ở đường tiêu hóa lâu hơn dễ gây nên các biến chứng. Hơn nữa, vì chức năng của các cơ quan bị suy giảm bởi tuổi tác cho nên các mô tạng trong cơ thể cũng suy giảm cả về khối lượng, cả về chất lượng. Các loại thuốc tan trong nước sẽ bị tăng nồng độ, còn các thuốc tan trong mỡ bị chậm khởi động, thời gian thuốc tích lũy trong cơ thể tăng, dễ gây độc. Hiểu được lý do cần phải dùng thuốc chỉ định của bác sĩ, người cao tuổi nên tuân theo chỉ định, không tự động mua thuốc để tự chữa bệnh cho mình. Điều đặc biệt chú ý với người cao tuổi là nếu tinh thần sa sút, trí nhớ kém, mắt nhìn

không rõ... người thân trong gia đình nên có sự giúp đỡ để người bệnh không bị uống nhầm thuốc hoặc lẫn lộn giữa đã uống và chưa uống. Đồng thời ghi rõ từng tên thuốc và để riêng từng loại để thuận lợi khi cần dùng đến.

Cần đảm bảo chế độ dinh dưỡng cân bằng, đa dạng cho người cao tuổi trong dịp Tết

Bên cạnh việc cần ăn uống cẩn thận, chuẩn bị thuốc bệnh và sử dụng chúng hợp lý, đúng chỉ định của bác sĩ, vào dịp Tết, người cao tuổi cũng nên lưu ý thường xuyên vận động cơ thể. Nếu ăn uống đủ chất mà quên vận động cơ thể sẽ không tốt cho sức khỏe, đơn cử, người cao tuổi có bệnh mạn tính như thoái hóa khớp gây cứng khớp, cần xoa bóp hàng ngày mỗi khi ngủ dậy hoặc đối với bệnh đái tháo đường, vận động cơ thể đều đặn, thường xuyên là một trong ba biện pháp điều trị bệnh có hiệu quả nhất mà các chuyên gia y tế khuyến cáo.

Vận động cơ thể có nhiều hình thức khác nhau, không cần cầu toàn và tùy theo điều kiện và sức khỏe từng người cao tuổi, nhưng thông dụng nhất, dễ áp dụng nhất là đi bộ. Mặc dù là những ngày Tết nhưng chỉ cần đi ra mỗi ngày đi bộ khoảng 60 phút, chia thành 2 – 3 lần (người cao tuổi không nên đi bộ một lúc 60 phút), có thể đi bộ ở công viên, trong khu chung cư, khu tập thể, thậm chí chỉ đi bộ trong sân, vườn hoặc trong nhà mình vẫn tốt.

Bùi Mai Hương

Tạp chí Thuốc và Sức khỏe Xuân Kỷ Hợi 2019

XUÂN VUI, CẢNH GIÁC CHOLESTEROL CAO

Xuân mới lại về. Niềm vui gia tăng. Áp lực cũng gia tăng. Sức khỏe của con người vừa căng tràn nhựa sống với mùa xuân, nhưng cũng vừa chịu nhiều tác động mang tính tiêu cực. Các món ăn vừa bổ dưỡng vừa rập rình hiểm họa, nếu không biết tự kiểm chế ở người cholesterol máu cao và những người có nguy cơ sẽ bị cholesterol máu cao.

Bản chất và vai trò của cholesterol

Cholesterol là một loại lipid có trong mỡ. Cơ thể sử dụng cholesterol vào nhiều việc khác nhau, như tạo nên tế bào mới hoặc các hormone quan trọng. Gan tạo ra cholesterol đáp ứng nhu cầu này. Ngoài ra, cơ thể còn nhận được cholesterol từ thức ăn.

Mặc dù cơ thể cần cholesterol, nhưng nếu có quá nhiều thì cholesterol sẽ tích tụ trong mạch máu gây nên sự xơ cứng gọi là “xơ vữa động mạch” (atherosclerosis). Đây luôn là một tiến trình xảy ra chậm chạp và ngày càng một tồi tệ hơn. Để hiểu điều gì đã xảy ra, chúng ta hãy hình dung theo cái cách tạo ra sự tắc nghẽn trong đường ống ở bên dưới chậu rửa chén trong nhà bếp. Cũng như lớp mỡ cặn đọng trong đường

ống, lớp cholesterol làm hẹp lòng động mạch khiến cho sự lưu thông máu trở nên khó khăn hơn. Do vậy lượng máu cung cấp cho các mô cơ thể giảm, kể cả tim. Điều này có thể dẫn đến những vấn đề nghiêm trọng như là cơn đau tim hoặc đột quỵ.

Nguyên nhân gây tăng cholesterol máu

Trong số các nguyên nhân gây tăng cholesterol máu dưới đây, một số nguyên nhân có thể can thiệp. Nhưng cũng có những nguyên nhân không thể làm cho khác được, như:

Chế độ ăn: Ăn quá nhiều mỡ bão hòa và cholesterol trong các loại thức ăn có nguồn gốc động vật như thịt bò, thịt heo, sữa, trứng, bơ, pho mát... và các loại thức ăn đóng gói như bơ thổi, mỡ pha làm giòn bánh, bánh quy, chip chip (chips).

Cân nặng: Những người mắc chứng béo phì.

Vận động: Rèn luyện thân thể kém.

Bệnh tật và thói quen: Như thiếu năng tuyến giáp (hypothyroidism), thói quen hút thuốc.

Tuổi: Cholesterol bắt đầu tăng sau tuổi 20. Ở nam giới “khựng lại” sau tuổi 50. Ở nữ giới có thể hơi thấp khi gần mãn kinh (menopause). Sau đó thì cả hai đều tăng như nhau.

Gia đình: Một số người “thừa kế” bệnh rối loạn lipid. Bệnh này hiếm gặp, nhưng gây ra cholesterol máu toàn phần rất cao và cần phải điều trị ngay khi còn trẻ.

Tất cả các trường hợp tăng cholesterol máu, bác sĩ sẽ quyết định việc dùng thuốc, nhưng chính chúng ta mới là người quyết định sự thay đổi phong cách sống nhằm mục đích hạn chế cholesterol máu cao để tránh những điều đáng tiếc.

Các mức đánh giá Cholesterol máu

Một người nếu có trong tay kết quả xét nghiệm cholesterol máu, để tự đánh giá mức độ cholesterol máu của mình thuộc hạng nào, hãy so sánh với các kết quả sau đây:

- Rất tốt, nếu con số đó < 5,2 mmol/l hoặc <200mg/dl.
- Gọi là cao giới hạn khi từ 5,2 - 6,2 mmol/l hoặc 200 - 239mg/dl.
- Gọi là cao khi > 6.2 mmol/l hoặc >240mg/dl.

Một điều đáng lo ngại là chúng ta vẫn sống vô tư và hồn nhiên với cholesterol máu cao, bởi không có biểu hiện gì về mặt sức khỏe. Nhưng một khi cholesterol tích tụ gây tắc động mạch tim hoặc não thì hiểm họa xuất hiện. Đó là một cơn đau tim do nhồi máu cơ tim hoặc đột quỵ.

Tình cờ ai đó trong chúng ta phát hiện mình bị cholesterol máu cao (qua xét nghiệm trong đợt khám sức khỏe hoặc mắc các bệnh khác) thì đã có thể bị hẹp động mạch rồi. Bởi thế, một điều rất quan trọng là hãy bắt đầu điều trị ngay cả khi cảm thấy chưa có điều gì bất ổn.

Các cách đưa cholesterol máu về mức an toàn

- Cholesterol máu cao có thể gây nguy hiểm. Bởi nó đặt chủ nhân vào tình trạng bị đe dọa của chứng bệnh xơ vữa động mạch (atherosclerosis) và bệnh động mạch vành (coronary artery disease). Nếu xét nghiệm máu cho thấy cholesterol máu cao, điều quan trọng là làm sao đưa nó về lại mức an toàn.

- Chọn lựa chế độ ăn hợp lý và rèn luyện sức khỏe được đặt lên hàng đầu để chống lại cholesterol máu cao. Các loại thức ăn chế biến có mỡ có thể làm tăng cholesterol máu, ngược lại có một số loại thức ăn có thể làm giảm cholesterol máu.

- Các loại thức ăn tự nhiên chứa lượng cholesterol cao gồm có gan, trứng, thịt đỏ và các chế phẩm sữa có hàm lượng chất béo cao. Các loại thức ăn tự nhiên chứa lượng cholesterol thấp, gồm có sữa không kem, các loại cá và thức ăn có nguồn gốc thực vật. Các chuyên gia cho rằng, ăn các loại thức ăn có chứa protein “đậu nành” (soy protein) có thể làm giảm cholesterol máu.

Biết các loại thức ăn cần ăn và cần tránh không những cải thiện tình trạng cholesterol máu, mà còn cải thiện tình trạng sức khỏe chung. Các hoạt động thể lực cũng là chiến lược tuyệt vời để làm giảm cholesterol máu.

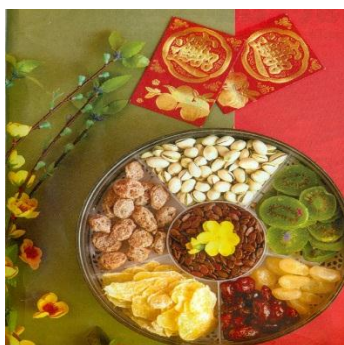
- Nếu như chế độ ăn và rèn luyện sức khỏe thất bại trong việc làm giảm cholesterol máu thì việc dùng thuốc làm giảm cholesterol máu sẽ được đặt ra.

Mai Hữu Phước
Tài hoa trẻ Xuân Kỷ Hợi 2019

THỰC ĐƠN KHỎE ĐẸP MÙA TẾT

Ngày tết, nên ăn thịt vừa phải, đừng quên xen kẽ bằng các món cá và tăng cường rau xanh.

Bác sĩ Nguyễn Văn Tiến (Viện Dinh dưỡng quốc gia) chia sẻ, để kiểm soát cân nặng, đặc biệt với người thừa cân và béo phì cần lưu ý: Nếu ăn từ 2 - 3 miếng bánh chưng mỗi ngày thì năng lượng khẩu phần của bạn đã tăng lên đáng kể, chưa tính đến bánh kẹo và rượu bia. Nếu mỗi ngày bị dư năng lượng đều đặn thì sau kỳ nghỉ tết bạn có thể dễ dàng tăng 1 - 2 kg.

Chế độ ăn nhiều đạm nguồn gốc động vật, ăn không điều độ, ăn không đúng bữa và số bữa ăn cũng nhiều hơn, là thực trạng phổ biến

trong kỳ nghỉ tết. Chế độ ăn này rất nguy hại đối với người bị bệnh gout, cao huyết áp, thừa cân và béo phì. Do đó, không nên ăn quá nhiều thịt đỏ; cần ưu tiên ăn cá, thịt gia cầm. Ngày tết, nên ăn thịt vừa phải (không quá 100 gr/ngày/người trưởng thành), đừng quên xen kẽ bằng các món cá và tăng cường rau xanh).

Coi trọng vai trò của rau quả

Về chế độ dinh dưỡng hợp lý cho ngày tết, bác sĩ Tiến đưa ra lưu ý, đặc biệt với người thừa cân và béo phì, nên cân đối giữa nguồn chất béo động vật và thực vật. Tránh dùng các thực phẩm nhiều chất béo, nhiều cholesterol như: thịt mỡ, bơ, pho mát, nội tạng động vật, món xào rán... Nhóm bột đường, nên sử dụng bánh mì đen, ngũ cốc nguyên hạt, khoai củ, giảm cơm gạo, bánh chưng. Đảm bảo đủ vitamin và muối khoáng từ rau quả bởi chúng cung cấp các chất chống ô xy hóa và phòng ngừa nhiều loại ung thư. “Cần

duy trì nghiêm túc chế độ ăn cân đối để có cân nặng ổn định, phòng và kiểm soát tăng đường huyết, phòng các đợt gout cấp tính” bác sĩ nhấn mạnh.

Trữ thực phẩm tết như thế nào là đúng ?

Bác sĩ Ngô Thị Hà Phương, Viện Dinh dưỡng quốc gia, lưu ý thực phẩm thường được bảo quản trong tủ lạnh

nhưng đó không phải là “chiếc tủ thần kỳ” để bảo quản đồ ăn tốt nhất là thức ăn được lấy ra từ tủ lạnh chỉ sử dụng một lần cho bữa sau, và nếu còn thì không để lại bữa sau nữa, vì thức ăn chỉ nên để lâu nhất là 5 - 6 giờ.

Bác sĩ Phương nói thêm, giò lụa là món hầu như gia đình nào cũng có để “ăn tết” với thành phần chủ yếu là thịt heo nạc nhưng giò không để lâu được. Giò lụa, giò bò, chả giữ được khoảng 4 - 5 ngày nếu để ngăn mát; thậm chí giữ được khoảng 10 ngày nếu để ở ngăn đá. Giò lụa lấy ra khỏi ngăn đông, để ở nhiệt độ phòng khoảng 4 giờ hoặc chuyển vào ngăn mát trước khi sử dụng 8 giờ. Giò tai, giò xào, thịt đông do đặc điểm về sự kết dính, nên bảo quản ngăn mát tủ lạnh. Nếu tủ chứa đầy thức ăn, cần điều chỉnh nhiệt độ thấp xuống và thường xuyên vệ sinh tủ lạnh.

“Tốt nhất không để thực phẩm quá nhiều trong tủ lạnh khiến luồng khí lạnh không thể lưu thông, dẫn đến nhiệt độ ở một số vị trí trong tủ có thể tăng cao, làm hỏng thức ăn. Do đó, nên chế biến lượng thức ăn vừa đủ, thức ăn thừa đun lại sẽ bị hao hụt chất dinh dưỡng”, bác sĩ Phương chia sẻ.

Liên Châu
Thanh Niên Xuân Kỷ Hợi 2019

VI. NGƯỜI BÌNH THUẬN ĐÓN TẾT KỶ HỢI 2019

ẨM THỰC PHAN THIẾT “SAY” LÒNG DU KHÁCH

Trong hành trình du lịch và khám phá văn hóa vùng miền, điều đọng lại trong lòng du khách không chỉ những thắng cảnh đẹp, lòng hiếu khách của người dân địa phương, mà điểm nổi bật, cuốn hút nhất chính là văn hóa ẩm thực đặc trưng của vùng miền ấy. Bình Thuận được thiên nhiên ưu ái ban tặng những hải sản tươi ngon, làm nên những món ăn độc đáo mang đậm bản sắc văn hóa vùng biển Bình Thuận. Nhắc đến những món ăn ngày tết của xứ biển Phan Thiết, người ta nhớ ngay hương thơm quyến rũ của món chả giò cuốn cá trích, hay vị đậm đà, the cay của món cá nục kho với ớt sừng Phan Thiết, và đặc biệt là món măng le Bình Thuận kho giò heo cuốn bánh tráng mè Phú Long. Không cần những nguyên liệu đắt tiền hay ở đâu xa, những món ăn tưởng chừng bình dị ấy, lại mang đến một hương vị khó quên cho cả những người dân xa xứ và những thực khách phương xa nêu một lần thưởng thức.

Món chả giò cá trích Phan Thiết.

Chả giò cá trích Phan Thiết, được xem là món ăn khá quen thuộc với những người con Phan Thiết nhưng vẫn còn khá xa lạ với nhiều du khách. Mỗi cuốn chả giò giòn tan, có vị đậm đà của loài cá trích xứ biển, pha lẫn vị ngọt của củ sắn khi ăn kèm với rau sống, xoài chua và nước sốt đậu phộng, sẽ là một món khai vị tuyệt vời cho thực khách trong các buổi tiệc, ngày giỗ hay những buổi họp mặt gia đình ngày cuối năm.

Cá nục kho ớt sừng Phan Thiết, là món quà quý giá mà thiên nhiên ban tặng cho vùng biển Bình Thuận. Món cá nục kho của người Bình Thuận có những nét rất khác với cách kho cá của những vùng miền khác. Để tăng hương vị cho món cá nục kho ngày tết, người Bình Thuận thường chẻ mía lót dưới đáy nồi và xếp các con cá so le với nhau theo từng lớp trước khi kho. Ngày tết, được thưởng thức một nồi cá nục kho đúng chuẩn Bình Thuận không gì sánh bằng.

Cá nục kho ớt sừng Phan Thiết.

Măng le Bình Thuận kho giò heo cuốn bánh tráng mè Phú Long, thật mộc mạc, đơn sơ và rất đời quen thuộc trong mỗi bữa cơm ngày tết của người dân Bình Thuận xưa và nay. Món măng le Bình Thuận kho với giò heo là sự kết hợp tinh tế giữa hương vị của nước hầm thịt đậm đà, không quá ngọt, không quá béo với chiếc bánh tráng Phú Long mềm, dẻo, trong veo và có vị thơm của mè rất nổi tiếng ở Bình Thuận. Không biết tự bao giờ, món măng le kho giò heo đã trở thành món ăn không thể thiếu trong những ngày tết của người Bình Thuận.

Măng le Bình Thuận kho giò heo cuốn bánh tráng mè Phú Long

Du khách đến từ Hà Lan, ông Jacek Caputa và bà Luiza Caputa chia sẻ: “Rất lạ, rất đậm đà và hơi ngọt so khẩu vị của người phương Tây. Thế nhưng, một khi đã nếm thử lại bị kích thích vị giác đến độ thèm thưởng một cách khó tả!”.

Riêng mỗi người con Bình Thuận, dù đi xa đến đâu, thành công đến mấy, cũng không thể quên những bãi biển xanh biếc, những triền cát lung linh trong nắng sớm, và trên hết là những món ăn đậm đà hương vị biển mà không nơi nào có được. Điều đặc biệt nhất làm nên các món ăn vừa dân dã vừa mang đậm thương hiệu Bình Thuận mà không nơi nào có được, ấy chính là vị ngọt ngọt của mía đường, vị mặn mặn của nước mắm và vị hơi cay cay của ớt sừng. Tất cả làm nên nền văn hóa ẩm thực độc đáo mà khi đi xa, ai cũng đau đáu nhớ về quê hương, nhớ về những món ăn của tuổi thơ bên gia đình sum vầy trong những ngày đoàn viên.

Mỹ Thiệp
Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

MÙA HOA CÚC TẾT

Liên tục 8 cái tết liền, anh Nguyễn Anh Khoa, 43 tuổi ở Phan Thiết gắn liền với nghề trồng hoa cúc bán tết. Dù lợi nhuận không cao, nhưng mỗi năm tiền thu được từ hoa tết cũng đủ cho gia đình quay quần âm cúng bên cái tết truyền thống.

Anh Nguyễn Anh Khoa đang chăm sóc trồng hoa cúc bán tết.

Sinh ra và lớn lên ở vùng nắng như rang, gió như phang. Cuộc sống đưa đẩy nên Phan Thiết trở thành quê hương thứ hai của anh khi lập gia đình và theo về quê vợ. Ngày mới vào Phan Thiết, ai kêu gì làm nấy, lúc phụ hồ khi bốc gạch, khuân vác... Thấy nghề trồng hoa tết cũng hay, sẵn có miếng đất trống trong vườn, anh tập tành học hỏi các nhà vườn chuyên trồng hoa tết gần nhà. Thê là bén duyên với nghề lúc nào không biết. Lúc đầu, chưa có kinh nghiệm, chỉ trồng thử vài chục chậu. Năm đầu tiên bán được vài triệu đồng, coi như là thăm dò để rút kinh nghiệm.

Khoa chia sẻ: Người Phan Thiết rất thích mua hoa cúc đại đoá để chưng trong ngày tết. Nhà kha khá cũng phải rinh cho được 2, 3 chậu, nhà không có điều kiện cũng ráng mua 1 chậu để trước nhà cho có sắc vàng. Người Phan Thiết xem hoa cúc là biểu hiện của sự sống, là lòng hiếu thảo của con cái đối với cha mẹ, là “diệp bất ly chi, hoa vô lạc địa”, tượng trưng cho khí tiết kiên trung của người quân tử, tăng thêm phúc lộc cũng như sự may mắn, hoan hỷ đến nhà khi bước vào năm mới. Vì vậy, hoa cúc bán tết chẳng bao giờ ế. Chỉ phụ thuộc giá cả mỗi năm lên xuống vài chục nghìn đồng.

Nghề trồng hoa cúc theo anh không dễ, phải có kiến thức, kinh nghiệm từ lúc gieo giống, chăm cây cho tới khi trở bông. Theo anh, cứ vào khoảng mùng 10 tháng 8 âm lịch là thời điểm bắt đầu gieo cây giống. Sau hơn 1 tháng bắt đầu

bấm đợt, sau đó tiến hành chong đèn giúp cây tăng chiều cao, cũng như kích thích đẻ ra hoa. Muốn hoa đẹp, thời gian chong đèn phải gần 1 tháng. “Nhìn vậy chứ nghề trồng hoa cúc tốn công lắm, phải chăm sóc kỹ qua từng công đoạn như tưới nước, bón phân, phun thuốc, cắm cọc, quần dây... thật tỉ mỉ và công phu, mới có một chậu hoa đẹp như ý”. Thời điểm trước tết 1 tháng, giai đoạn này phải đặc biệt chăm sóc kỹ hơn. Nhất là khâu bấm tỉa cành và bỏ các cành nhánh phụ và nụ con không cần thiết để dưỡng cây nhằm cho ra những búp hoa to, đẹp và không bị điếc, anh Khoa chia sẻ.

Trồng hoa tết giống như canh bạc. Năm nào thời tiết không thuận vì hoa nở không kịp tết thì coi như lỗ nặng. Có năm hoa nở chậm, không kịp bán tết thì phải để sang rằm tháng giêng bán, cũng là thất bại. Nhưng mấy năm trở lại đây, hầu như năm nào hoa tết của anh cũng nở đúng dịp, nên được giá, thu kha khá tiền để phụ gia đình.

Những năm trước, đất còn nhiều, có năm trồng 500 - 600 chậu cúc, sau mỗi vụ tết thu trên cả trăm triệu đồng. Nhưng vài năm gần đây, đất ngày càng thu hẹp do giải tỏa, vườn anh chỉ còn vài trăm chậu. Anh Khoa chỉ sợ một vài năm tới, khu đất nhà anh bị giải tỏa, không biết đất đâu để trồng hoa tết kiếm thu nhập cho gia đình.

Thời điểm này, ghé đến khu vườn nhà anh, mấy trăm chậu cúc đang được chăm sóc khá tỉ mỉ chờ ngày ra chợ khoe sắc. Thời tiết năm nay mưa bão phức tạp, cũng chưa biết giá cả hoa cúc ra sao. Nhưng theo anh dự tính, nếu như giá hoa cúc như tết năm ngoái (250.000 - 350.000 đồng/chậu) thì có thể thu hoạch được dăm chục triệu đồng. Bên cạnh hoa cúc, anh còn trồng thêm vài chục chậu hoa giấy, ớt kiềng để có thêm sắc màu tết.

Dù bao khó nhọc vất vả của nghề trồng hoa tết, ấy vậy mà anh vẫn chưa từng có ý nghĩ bỏ nghề trồng hoa tết vì vốn thích hoa, yêu hoa và nghề này cũng cho một phần thu nhập dịp tết. Đó cũng là niềm vui không nhỏ cho anh mỗi dịp xuân về. Ngồi bên những chậu cúc đang trở hoa vàng rực, nắng xuân dường như đang về đâu đó, anh Khoa hy vọng vụ hoa cúc đại đoá tết này sẽ thắng lớn, để gia đình nhỏ có một cái tết đủ đầy, các con có thêm chiếc áo mới đón xuân sang.

Thùy Vy

Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

NHỮNG “NGHỆ NHÂN” ĐAM MÊ BONSAI

Họ - những “nghệ nhân” đam mê bonsai. Mỗi người làm một nghề khác nhau đến từ nhiều tầng lớp xã hội. Từ nông dân, thợ sắt, sửa xe máy; người bán cây cảnh đến doanh nghiệp hay công nhân viên chức, vì chung niềm đam mê mà kết nối với nhau...

Anh Hàn Đức Hòa và con trai bên chậu cây bon sai.

Chơi cây giữ chí

Cuối năm, chúng tôi có dịp ghé quán cà phê Nét Việt - nơi sinh hoạt của các thành viên câu lạc bộ (CLB) sinh vật cảnh Phan Thiết, nằm trong khuôn viên Bảo tàng tỉnh. Nơi đây được xem là địa điểm lý tưởng với dòng Cà Ty uốn lượn, hàng cây cổ thụ vươn bóng mát rượi bên sông. Trong khuôn viên quán là vô số sắc xanh của cây cảnh đang đọng giọt sương mai. Từng dãy bonsai được các thành viên mang đến để trưng bày, tạo dáng và trao đổi kinh nghiệm chăm sóc. Theo quan sát của chúng tôi, đa số các loại bonsai ở đây thuộc loại trung, mini và “siêu mini” như linh sam, sam núi, sam hương hồng ngọc, dương...

“Giữa bộn bề lo toan cuộc sống, chơi cây cảnh được xem là một thú vui tao nhã, kết nối nhiều người với nhau...”

Như thường lệ, đầu đặn mỗi sáng cuối tuần, các thành viên CLB lại tụ hội ở quán cà phê này, mỗi nhóm có một giờ khác nhau tùy theo điều kiện thời gian. Mới 7 giờ sáng, anh Hàn Đức Hòa - một thành viên CLB có niềm đam mê cây cảnh hơn chục năm vui vẻ đón chúng tôi. Vừa nhâm nhi ly cà phê sáng, trên tay anh là chậu bonsai mini và cây kèm cắt. Bàn tay anh nhẹ nhàng, chậm rãi tỉa từng chiếc lá nhỏ xíu của cây sam núi. Thỉnh thoảng, anh ngắm nghía từ nhiều phía để tạo dáng cho cây. Anh Hòa cho biết, hiện nhà anh có hơn 50 cây bonsai các loại,

với nhiều dáng như thác đổ, dáng trực, dáng cây bài, dáng bay, dáng cây quái...

“Chỉ cần chiếc kềm, vài đoạn dây nhôm... và chuyên tâm vào cây, đã giúp tôi gửi gắm nỗi niềm của mình, để tạm quên cuộc sống bận rộn với công việc áp lực. Cũng xuất phát từ niềm đam mê cây cảnh, tôi đã tìm được những người bạn tâm giao trên khắp mọi miền và giúp tôi rèn được chữ “nhẫn” trong cuộc sống, đúng như câu “chơi cây giữ chí” mà tôi thường nghe trong giới chơi cây cảnh...”- anh Hòa tâm sự.

Kết nối đam mê

Anh Vũ Công Định nhà ở thôn Xuân Tài, xã Phong Nẫm, vốn là người đam mê tiểu cảnh, non bộ đã nhiều năm nay. Với niềm đam mê và kinh nghiệm của mình, 2 năm nay anh mở tiệm bán cây cảnh và thiết kế, trang trí hòn non bộ trên đường Lê Duẩn (TP. Phan Thiết). Anh Định cho biết, chơi bonsai tốn khá nhiều thời gian và công sức, tiền bạc, nhưng giá trị của từng loại cây sau khi được chăm sóc, tạo dáng hoàn thành cũng có giá trị riêng của nó. Tùy loại, kích cỡ và thời gian chăm sóc, tạo dáng, bình quân giá bán mỗi cây đến tay người chơi từ năm triệu đến hàng chục triệu đồng. Thậm chí, theo chia sẻ của một thành viên khác như Tống Duy Long, những cảnh phơi sau khi tìm mua về (chủ yếu tìm trên rẫy, núi ở nhiều miền đất khác nhau), giai đoạn chăm sóc từ phơi đến khi cây thành hình, tạo dáng có thể kéo dài 5-10 năm.

Sau đó, chủ nhân sẽ tìm cho cây một chiếc chậu hợp dáng, mang tính nghệ thuật và dĩ nhiên giá của những loại cây này cũng khá cao, chẳng hạn sam núi chỉ lớn bằng chiếc cốc đã trên 10 triệu đồng.

Ông Nguyễn Ngọc Phương - Chủ nhiệm CLB sinh vật cảnh Phan Thiết, hiện đang làm giám đốc một công ty chuyên sấy khô thanh long cho biết, ở Bình Thuận phong trào chơi bonsai hiện lên đến hàng trăm người. Riêng CLB sinh vật cảnh Phan Thiết vẫn duy trì khoảng 20 thành viên và hoạt động 7 năm nay. Theo ông Phương, lý do gắn kết những “nghệ nhân” nghiệp dư chỉ đơn giản là chung niềm đam mê. Giữa bọn bề lo toan cuộc sống, chơi cây cảnh được xem là một thú vui tao nhã, kết nối nhiều người với nhau. Ngoài những cây có vóc dáng tự nhiên, người chơi còn tự tạo thế cho cây, tạo thành một bức tranh thiên nhiên thu nhỏ để gửi gắm tâm hồn, tình cảm của mình vào đó...

Tết đến xuân về, những “nghệ nhân” đam mê bonsai như những chú ong cần mẫn, uốn tỉa để có những dáng cây như ý, đặt trang trọng trong ngôi nhà vào những ngày xuân. Tết này, CLB sinh vật cảnh Phan Thiết dự định sẽ phối hợp với Trung tâm Văn hóa tỉnh tổ chức triển lãm sinh vật cảnh, để phục vụ nhu cầu du xuân của người dân, góp phần tô điểm sắc xanh cho cuộc sống...

Kiều Hằng
Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

SỨC XUÂN Ở VÙNG NGOẠI Ô

Mấy năm gần đây các vùng ngoại ô Phan Thiết như bật dậy với nhiều khu dân cư mọc lên, nhiều công trình mới hình thành... Thế nhưng đâu đó vẫn giữ lại những nét ngoại ô bình yên với những vườn thanh long xanh ngát, ruộng lúa và những vườn hoa màu.

Chuẩn bị vụ tết

Đi ngang Tiến Thành nhiều lần nhưng chưa có dịp đi vào sâu trong những thôn xa đường quốc lộ. Thấy tôi chạy xe máy có vẻ yếu, Luân - Chủ tịch Hội Nông dân xã bảo: “Đường hơi vòng vèo, khó đi, chị lên đây em chở”. Nói thế chứ đi cả mấy cây số trên đường vào thôn Tiến Hòa đường bê tông trải rộng, phẳng lỳ, chỉ tới khúc quẹo vào vườn thanh long mới là bờ ruộng đất khó đi. Không ngờ trong này ruộng vườn còn nhiều, thanh long bạt ngàn, nhà nào cũng có đất rộng trồng thêm cây ăn trái, rau, hoa rất mát mẻ.

Anh Hồng bên vườn trường sanh tết.

Đi thêm một khúc bờ ruộng đến một khoảnh đất khá rộng thấy ngay vườn cà pháo trái trắng điểm trên cây xanh

chỉ cao gần ngang hông. Thấy một người đàn ông đang cúi bên luống rau vừa gieo, Luân gọi: “Chú Ba, chú Ba!”. Chúng tôi đi tới chỗ chú. Hỏi ra anh tên Nguyễn Văn Trường mà mọi người cứ quen gọi thân mật là Ba Trường. Anh Ba người đậm đúng chất nông dân, anh vui vẻ trò chuyện với chúng tôi ngay đám vườn đang nắng chói chang. Chỉ tay vào đám cà còn sót lại anh cười: “Bà xã mới hái 40 ký mang ra chợ đó, trồng cây này thu hoạch ăn dài dài”. Anh trồng gần 4 sào đủ các loại, còn có vườn thanh long VietGAP 600 trụ mới bán đợt rồi 16.000 đồng/kg, riêng cà pháo được 1 sào, tầm 2,5 tháng là có thu. Cứ đều đều 50 kg/ngày, giá 8.000 đồng/kg, anh thu lai rai cả mấy tháng nay. “Cà cũng dễ bán, mấy mối ở chợ mang ra bao nhiêu hết bấy nhiêu, mâm cơm có đĩa cà pháo muối chua giòn thì khỏi chê luôn” - anh cười hiền lành nói. Chuẩn bị cho vụ tết và sau tết, anh đã lo ươm thêm một số giống rau củ, dự định tập trung trồng bí, anh bảo sẽ áp dụng trải bạt để trồng vừa giảm cỏ, lại không tốn tiền thuốc sâu bệnh. Rời nhà anh Ba, chúng tôi vòng qua bên kia quốc lộ 1A để đến nhà anh Võ Văn Hồng, ở thôn Tiến Thành. May mắn, nhà anh Hồng khá dễ đi, gần ngay đường nhựa. Ngôi nhà có vườn xung quanh trên mảnh đồi cao chỉ tầm 1,3 sào mà vợ chồng anh trồng đủ thứ. Chỉ đám cúc vàng còn mấy luống, anh chia sẻ: “Định trồng bán rằm tháng này mà thời tiết ngộ quá không kịp ra hoa”. Gia đình anh chuyên trồng hoa bán trong dịp rằm, mừng 1 và tết từ 15 năm nay nên kinh nghiệm cũng nhiều. Tết này anh trồng vạn thọ, mồng gà,

cúc... Thấy anh ươm khá nhiều chậu trường sanh đỏ ngay trước hiên nhà “người ta đặt sẵn 70.000 đồng/chậu đó cô, cúc thì rẻ hơn chỉ 6.000 đồng/cây”. Tìm được biết, toàn xã trồng đến 40 ha rau màu, còn thuê đất trồng ở các xã khác 20 ha nữa; riêng thanh long 126,5 ha, có 5 nhóm trồng theo VietGAP 75 ha với 120 hộ tham gia...

Anh Ba với luống cà.

Xây dựng nông thôn mới

Nguyễn Trọng Luân vừa là Chủ tịch Hội Nông dân vừa là Bí thư Chi bộ thôn Tiến Hòa nên anh nắm khá rõ tình hình ở địa phương. Ngay ở Tiến

Hòa, chi bộ hoạt động rất hiệu quả, các phong trào ở địa phương được bà con hưởng ứng rất nhiệt tình, nhất là phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư”. Qua thể hiện đời sống bà con từng bước ổn định, giảm tỷ lệ hộ nghèo; tham gia phong trào văn hóa, văn nghệ, thể thao; vận động trẻ em trong độ tuổi đi học, nhất là lớp đầu cấp đạt 100%; tình hình an ninh trật tự được giữ vững, không xảy ra trọng án... Phong trào chung sức chung lòng xây dựng nông thôn mới được bà con ủng hộ với phương châm “Nhân dân làm, Nhà nước hỗ trợ” nên hầu hết các tuyến đường chính liên thôn đều được bê tông hóa... Các tiêu chí đã đạt gần hết.

Nhờ sự chỉ đạo chặt chẽ của Đảng ủy, chính quyền địa phương, bên khuyến nông vận động bà con chuyển đổi cơ cấu cây trồng khá phù hợp. Đặc biệt phát triển các mô hình mới như: mô hình trồng măng tây xanh của 2 hộ nông dân (thôn Tiến Hiệp) bắt đầu thu hoạch, mang lại hiệu quả kinh tế cao. Trong năm, phát triển thêm tổ sản xuất rau an toàn theo tiêu chuẩn VietGAP với diện tích khoảng 1,5 ha với 9 hộ tham gia. Tiến Thành như xanh hơn, đẹp hơn theo thời gian, tràn đầy sức sống của vùng ngoại ô...

Năm cũ đã qua, năm mới lại về, mỗi năm vùng ngoại thành này lại có nhiều thay đổi tươi màu hơn, sắc xuân rõ nét hơn. Hy vọng năm nay Tiến Thành sẽ chuyển biến mạnh mẽ hơn trên tất cả các mặt để hòa nhịp cùng thành phố Phan Thiết rực rỡ sắc xuân.

Hà Thu Thủy
Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

ĐỒNG BÀO DÂN TỘC VUI ĐÓN TẾT NGUYÊN ĐÁN

Với nhiều vùng đồng bào dân tộc trên địa bàn tỉnh, dù Tết Nguyên đán không phải là tết truyền thống, nhưng không khí chuẩn bị cũng không kém phần hối hả, rộn ràng...

Trong tiết trời se lạnh những ngày cuối năm, về thôn Lạc Trị, xã Phú Lạc, huyện Tuy Phong, nơi tập trung đồng bào Chăm theo đạo Balamôn sinh sống, không khí đón Tết Nguyên đán Kỷ Hợi 2019 đã len lỏi vào từng

ngôi nhà. Đón chúng tôi, ông Trương Công - Trưởng ban Mặt trận thôn hỏi khỏe mới mua được chậu cúc đại đóa để trước nhà. ‘Tuy đây không phải là tết chính của đồng bào Chăm Balamôn, nhưng hòa vào không khí chung của dân tộc, giờ chúng tôi cũng sắm sửa, dọn dẹp nhà cửa, đón xuân như người Kinh, mong mọi điều tốt lành trong năm mới’.

Thôn Lạc Trị hiện có hơn 900 hộ. Hiện nay cuộc sống của bà con đồng bào Chăm Balamôn dần được cải thiện và phát triển, nổi bật toàn thôn chỉ còn 31 hộ nghèo. Năm nay tuy thời tiết không thuận, ảnh hưởng năng suất cây trồng, nhưng bù lại nhiều loại nông sản được giá và nhờ biết tích lũy, chất chiu trong cuộc sống nên bà con đón tết khá tươi tắn.

Tại các gia đình đang chuẩn bị nguyên liệu làm những món ăn truyền thống người Chăm như bánh gừng, bánh tét, bánh quế... để cúng ông bà, tổ tiên. Tại Nhà văn hóa thôn không khí rộn ràng không kém khi đoàn viên thanh niên, sinh viên và con cháu đi làm ăn xa đã trở về rộn ràng tập luyện cho một đêm văn nghệ vào tối 29 tháng chạp để bà con vui chơi, thưởng thức.

Cùng với Sự chuẩn bị của bà con thì chính sách chăm lo tết cho người nghèo,

vùng đồng bào dân tộc thiểu số của các cấp chính quyền đã góp thêm niềm vui, làm cho không khí thôn, xóm từng bừng sắc xuân. Trên tuyến đường từ Ma Lâm lên 3 xã vùng cao Đông Tiến, Đông Giang, La Dạ (Hàm Thuận Bắc), hay từ trung tâm huyện Tuy Phong lên Phong Phú, Phan Dũng, những chuyến xe chở hàng của Trung tâm Dịch vụ miền núi tỉnh bon bon chất đầy những món hàng gia dụng, lương thực thực phẩm với giá ưu đãi. Chúng tôi nhìn thấy gương mặt rạng ngời của các chị, các bà khi trở về nhà với gói hàng tết chất đầy giỏ xe và nặng trĩu đôi vai. Rồi tiếng cười nói rộn rã của những đứa trẻ khi được sắm quần áo, đôi giày mới đi chơi xuân. Ông Hoàng Chiến Thắng - Chủ tịch UBND xã La Dạ vui mừng cho biết: ‘Mấy năm nay, nhờ các chương trình đầu tư của Nhà nước, bà con K’ho trong xã đã biết cách làm ăn, đời sống vật chất và tinh thần đang dần nâng cao. Năm nay nhiều hộ trúng bắp lai, sầu riêng, bơ nên có điều kiện đón Tết Nguyên đán cùng với dân tộc Kinh chu đáo, đầy đủ hơn’.

Tại xã Phan Hòa (Bắc Bình), nơi có đồng người Hoa sinh sống, cũng giống như người Việt, họ đón năm mới theo lịch âm. Ngoài việc dọn dẹp, trang trí nhà cửa với gam màu đỏ như lồng đèn, câu đối, giấy dán tường, các gia đình cũng chuẩn bị các món ăn để đãi khách, biếu bạn bè, người thân trong dịp này. Với họ đây là thời gian nghỉ ngơi để con cháu sum vầy, tụ họp, chia sẻ những buồn vui và cầu chúc hướng đến những điều tốt đẹp trong năm mới...

Dù phong tục tập quán của đồng bào dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh có những điểm khác nhau, nhưng mỗi khi tết đến, xuân về, tất cả mọi người đều rất háo hức chờ đón để được sum họp cùng bà con, bạn bè, cùng chúc nhau những lời chúc tốt đẹp nhất trong những ngày đầu năm, mong muốn quê hương đất nước ngày càng ổn định và phát triển.

Trung Sơn
Binh Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

NGẮM PHÁO HOA GIAO THỪA

Đã thành thông lệ, giao thừa năm nào cũng vậy, người dân Phan Thiết lại nô nức đổ về các điểm bắn pháo hoa để đón giao thừa và thưởng ngoạn những màn pháo hoa rực rỡ, sống động tại các điểm bắn, nhưng có lẽ đông nhất vẫn là khu vực quanh cầu Lê Hồng Phong.

Mặc dù còn vài tiếng đồng hồ nữa mới tới thời khắc giao thừa, nhưng từ khoảng 20 giờ, các ngã đường đổ về khu vực cầu đã chật kín người, xe. Trên vỉa hè, lòng đường dọc hai bên sông Cà Ty, dòng người mỗi lúc đổ về một đông, có chỗ chật cứng người không thể nhúc nhích, mọi người đều muốn có vị trí đẹp để ngắm pháo hoa. Thôi đủ cả, già trẻ, trai gái, đông nhất vẫn là thanh thiếu niên có đến hàng ngàn người chen nhau từng bước. Bọn trẻ không chen chân được thì được ba mẹ cho ngồi trên vai, chúng cũng nôn nao háo hức không kém người lớn. Nhìn khuôn mặt trẻ thơ bầu bĩnh với đôi mắt tròn xoe, ai cũng mỉm cười đáp lại hay chạm tay vào má. Hạnh phúc nhất có lẽ những đôi trai gái đang yêu nhau hay mới cưới, tay trong tay, mắt nhìn tình tứ, họ như trôi vào nhau vào đêm trừ tịch ngây ngất.

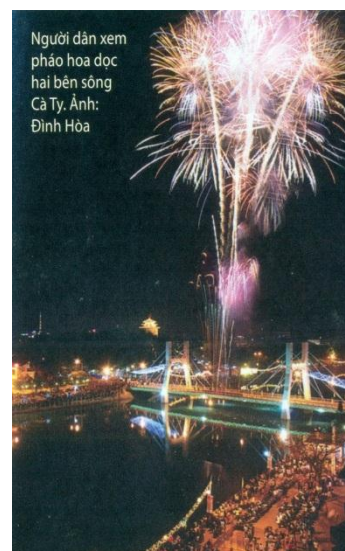
Thời tiết đêm giao thừa thường se lạnh nên mọi người có dịp khoác những tấm áo len, áo gió đủ màu sắc, càng làm không khí thêm tươi vui. Nhiều gia đình vợ chồng, con cái đã thành thói quen cứ đến đêm 30 tháng chạp là đưa nhau đón giao thừa và xem pháo hoa. Không chỉ người dân thành phố mà ở các huyện lân cận như Hàm Thuận Nam, Hàm Thuận Bắc, mặc dù cũng có bắn pháo hoa nhưng vẫn muốn tận hưởng không khí náo nhiệt và khung cảnh tuyệt vời của pháo hoa in bóng trên dòng Cà Ty, và cả

những người nước ngoài đang làm việc hay du lịch cũng tìm đến để thưởng thức cái không khí giao thừa thiêng liêng của đất trời...

Trước giao thừa, hàng ngàn người trên các ngã đường còn riu rít rủ nhau đến các chùa ở Phan Thiết để thắp hương, thỉnh lộc. Trong làn khói hương thơm nghi ngút, họ cầu mong sang năm mới sức khỏe dồi dào, làm ăn phát đạt, gia đình hạnh phúc.

Từ 23 giờ trở đi, xung quanh khu vực bắn pháo hoa đông kín người, dòng người gần như đã ngưng chuyển dịch, họ đã tìm cho mình một chỗ đứng, mọi người hồi hộp hướng về phía cầu Lê Hồng Phong để đón chờ pháo hoa. Rồi cái giây phút thiêng liêng nhất của năm mới cũng đã đến. Tiếng còi trên tháp nước vang lên, bình thường nghe chói tai nhưng hôm nay nghe ấm áp lạ. Ùng, oàng! Những loạt pháo hoa vang lên, những chùm pháo hoa rực rỡ màu sắc rực sáng trên cao, soi bóng xuống dòng Cà Ty cùng tiếng trầm trồ: Đẹp quá, tuyệt vời!

Đêm giao thừa rực rỡ pháo hoa, rạng rỡ gương mặt của hàng vạn người đang tràn đầy niềm tin, hy vọng vào một năm mới tốt đẹp cho bản thân, gia đình và cho đất nước.

Người dân xem
pháo hoa dọc
hai bên sông
Cà Ty. Ảnh:
Đình Hòa

Hạ Vy
Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019

NHỚ LẮM NẮNG XUÂN ƠI!

Chiều 30 tháng chạp. Những cơn mưa phùn cứ dày lên không còn thấy rõ từng hạt nữa, tất cả quện lại như từng lớp mây trắng khề nằm trên những mái ngói úa màu. Từng cơn gió mang theo hơi lạnh lùa vào làm cho người con từ miền Nam (cách mà mẹ tôi hay gọi) về cúm rúm bên bếp củi đang rực lửa. Tết sum họp ấm cúng bên gia đình, có đầy đủ mâm cỗ chiều 30, có tiếng trống nhà thờ giục giã đẩy lùi khoảng thời gian ngắn ngủi còn lại của năm cũ trôi đi. Nhưng sao vẫn thấy thiếu, thấy nhớ, nhớ về mảnh đất đầy nắng xuân ấy.

Những đoàn ghe thuyền nối đuôi nhau về cập bến trên sông Cà Ty. Ảnh: Đình Hòa

Phan Thiết, hai tiếng gọi “Phan Thiết” thân thương, mảnh đất nơi tôi đang sống, nơi cho tôi lắm thử thách nhưng cũng thật nhiều niềm vui. Mảnh đất nơi tôi không sinh ra nhưng đã là một phần gắn bó mật thiết không thể tách rời. Mảnh đất cuối miền Trung này không có 4 mùa xuân hạ thu đông như nơi tôi sinh ra, nơi đây chỉ có 2 mùa mưa nắng, thời tiết không khắc nghiệt, quanh năm hài hòa, và lẽ đó người dân nơi đây cũng bình dị, hào phóng, khoáng đạt và thân thiện.

Gần 20 năm gắn bó với mảnh đất ấy, cũng đủ thời gian nhận ra tết nơi này có những nét riêng hết sức đặc biệt. Phan Thiết thời tiết những ngày cuối năm có lẽ là đẹp nhất. Mùa mưa đã qua hẳn, khi những đợt gió mùa đông bắc thổi xuống chỉ đủ để tặng cho người miền biển này cái cảm giác se lạnh, đặc biệt vào ban đêm. Trời xuân xanh thắm, bầu trời không gợn một bóng mây chỉ một màu xanh ngắt trải rộng ra tới tận chân trời. Và trong cái nền đó, nắng xuân chan hòa, sưởi nắng ấm mọi nơi.

Nắng xuân nơi đây là đề tài vô tận để các nghệ sĩ sáng tác nên những tác phẩm để lại nhiều dấu

ấn. Nắng xuân làm nền để vạn vật đón xuân rực rỡ hơn.

Nhớ Phan Thiết những ngày mùa gió bắc, người dân quen gọi là mùa gió chướng, biển động dữ lắm! Biển dữ dội là thế nhưng những người dân sống nơi đây không thể không tự hào khi có biển. Và đây cũng là khi những cơn nắng ngả vàng chiếu xuống, những lá vàng rời cành để nhường chỗ cho những mầm xuân uơm nụ.

Khi những cảnh đào căng mình để trở bông rực hồng trong tiết trời buốt lạnh, thì tôi nhớ lắm những cảnh mai vàng đang khoe sắc thắm dưới nắng xuân nơi ấy. Cả một con phố dài miên man toàn màu vàng hoa mai, hoa cúc, hoa hướng dương và đâu đó rực đỏ bởi giàn hoa giấy, hoa hồng. Những thiếu nữ đôi mươi đang rạng ngời với bộ áo dài rạng rỡ dạo chơi tết.

Nhớ dòng Cà Ty êm đềm lơ lững trôi đón chờ những đoàn ghe thuyền nối đuôi nhau về cập bến, và nhớ những khoảnh khắc cùng nắm tay ai đó dạo bước dưới muôn màu của đèn phố lung linh, của rực rỡ cờ hoa, lòng thấy bình yên và ấm áp vô cùng.

Ngồi bên mâm cơm chiều 30 tết, hạnh phúc tràn ngập trong tiếng cười sảng khoái của nội, tiếng nói giòn tan của cha, hạnh phúc trong cái nhìn trù mến của mẹ, lũ trẻ con hào hứng nô đùa.

Mắt cô bé đỏ hoe vì niềm hạnh phúc quá đổi, và cũng trong đôi mắt ấy đang buội ngùi thương nhớ về một miền quê, nơi đó có một tổ ấm, có những người bạn, đồng nghiệp và cả những người hàng xóm tốt bụng. Lại nhớ có tháp nước sừng sững vươn mình soi bóng bên dòng Cà Ty thanh bình nằm trọn trong lòng thành phố, có rì rào sóng biển vỗ và rất nhiều, rất nhiều điều ở Phan Thiết thân thương. Chiếc đồng hồ đang miệt mài tích tắc đưa muôn vật đến với thời khắc giao thừa, cầu mong một năm mới nơi quê hương Phan Thiết những điều an lành và thịnh vượng.

Ngoài trời mưa dày hạt hơn, những cơn gió đang đua nhau lùa hơi lạnh qua khe cửa. Nhưng lòng vẫn ấm áp bởi trong tôi luôn đọng đầy tình cảm về miền quê đầy nắng xuân ấy.

Thanh Huyền
Bình Thuận Xuân Kỷ Hợi 2019